

ERCIYES

KAYSERİ

Halk evi Dergisi

15

ürk Ulusu !

Büyük Bayramın Kutlu Olsun !

No
6
7
8
1938

Sayı : 6-7-8
Cilt : 1

OSMAN F. AMİN
TÜRK T. U'NA
ARMAG. IDİR

YILI
1938

ERCIYES

KAYSERİ

HALKEVİ DERGİSİ

Cumhur Reisimiz - Ulu Önder
KAMAL ATATÜRK

Başvekillimiz
CELÂL, BAYAR

BÜYÜK GÜN !

15 inci Cum
huriyet
bayramı-
nız kutlu
olsun ,

Ey Büyük Türk Milleti !..

İçtimai bünyenin en mütakâmil
ve en müteazzi hayatî bir tazahürü
olan Cumhuriyet rejimi, beşerî varlığı
aydınlatıncaya kadar ne kurbanlar
vermiş, ne dikenli ve ızdıraplı yollar-
dan geçmiştir ?

600 küsur yıldır millet ve mem-
leketi uçurumlar kenarında felâketten
felâkete ve lüzumsuz gayeler peşinde
salhaneden salhaneye koşturan impara-
torluk idaresinin azap ve ızdırabından

Dahiliye Vekili ve C. H. P. Genel Sekreteri
ŞÜKRÜ KAYA

ancak bu rejim sayesinde kurtulduk,
milli hayat ve millî varlığa ancak bu
yüksek idare ile kavuştuk !

Asırlardır Avrupanın **Hasta**
Adamı diye anılan ve tanılan büyük
Türk milleti, bu rejim sayesinde dirki
Avrupanın siyaset ufuklarında kanat
çırpmaya başlamış bu kültür ve nurlu
asrın icaplarına uyarak şimşekleme
inkışafı kendisine bir ide yapmış
ve cihan tarihinde yepyeni bir sahife
açmıştır.

Bu yolda yürüyen milletlerin
15 asır içinde yapabildiği inkılâpları
komprimeleştirerek 15 yılda başardık
ve bu gün onların omuzu hizasına

yetiştik.

İdare ve siyasetin en mütakâ-
mil bir şekli olan bu rejim inkılâbını
zın mihrabıdır. Vicdan ve imanımızla
o mihrabın önünde eğiliriz !.

Türk milletini, bu mâserî kanaat
ve imanlarla idare ve siyasetin turuna
çıkararak ve bize bu yükselişin onbeşinci
yıldını gösteren Atatürk, , biz bayrağı-
mızın etrafında olduğu kadar rejimin
de çevresinde birer pervaneyiz !.

Gençlik bu mukaddes emanetini
hayatı bahasına da olsa muhafaza
edecektir. Buna andlıdır :

Sen yaşa, sen çok yaşa !..

Sahir Üzel

Kayseri Valisi ve C. H. P. İlyonkural Başkanı

ADLİ BAYMAN

Onbeş Yılın başardıklarına

bir bakış

Şumülü ve neticeleri itibarile tarihteki yengilerin en parlağı olan büyük zafer hakkını Lozandan tamam almasa, yükselme ve ilerlemenin yollarını silindirleyip açmasaydı bu millet, bu günkü dostlarla düşman olmaktan kurtulamıyacak ve bir gün gene zalim medeniyet önünde ölüm, dirim sorgusuna çekilecekti.

En büyük devrim :

23 Nisan 1920 den sonra otorite-sini filen kayb eden saltanat rejimi

İlâğvedilerek egemenlik olursa geçmiş ve 29 birinci Teşrin 1923 de Cumhuriyet ilân edilmişti. Biraz sonra hilâfetin lâğvi ve handanın uzaklaştırılması asırlardanberi milleti can evinden sokan bu engerek ocağını kökünden söndürerek sarayın kilidli kapılarını miliete açtı.

Diğer devrim ve endüstriyel inkişaf lar :

Dini ve hukukî devrim :

Ruhan çoğu müteassıp ve muha-

fazakâr olan medresecilerin sarık ve sakalları ile de bağlandıkları hilâfet ve saltanat dostluğu ile tarihçe malûm yenilik düşmanlığı ortada iken bu zümenin nüfuzunu yalnız mehra pve musalla taşına bırakmak lâzım geliyordu. 14 asır öncesi çöl hayatı yaşayanlara ait dinî hukuk hamle yapan yirminci yüz yıl milletlerini tatminden çok nazaktı. Şefin işaretile din devletten ayrıldı, lâ-yıklık bir prensip oldu. Bunun neticesi olarak hilâfetle bile şeriye ve evkaf vekâletleri, şariat mahkemeleri kaldırıldı. Vakıflar idaresi nasyonel bir şekle konuldu. Gene bu yolda atılan cesaretti bir adımla kabul edilen medenî kanun kadınların şahsî ve siyasal haklarını tanıttı. Bu sayede kadinesirliği ve taddüdü zevcat ortadan kalktı. Çok geçmeden yine din esaslarından sayılan urasa ve ananalar ki tarikatlar ve üfürükçülerle bir alay meczup ve aptallar yetiştiren tekve ve türbeler, ocaklar kapatıldı. Cahil softaların mübârek kisve saydıkları o kızıl iptidailik alâmeti ve mızah mevzuu olan fes; Büyük Şefin elile yerini şapkaya terk etti. Bunun ardı sıra ticaret hayatında, devlet muamelâtında çok karışıklık doğuran ve diğerleri gibi saçma olarak dinî mukaddesattan sayılan hicrî, rumî takvim yerine enternasyonal takvim ve yeni rakamlar kabul edildi.

Kültür ve terbiyede devrim :

Çok zamandanberi taassup ve irticaa kaynak ve kal'alık yapan, yalnız asker kaçağı, cerci ve dilenciler yetiştiren medreselerin de yeniçeri ocakları gibi kapatılması gecikmedi. Şef, bir vatanda iki zıd terbiye ve tahsil veren müesseseler yerine devlet kontrolü altında işleyen, ulusal, lâ-yık, halkçı ve Cumhuriyetçi vatandaşlar yetiştiren ilk ve yüksek kültür yuvaları kurdurdu. Başlı başına bir şeref tarihi yapan ve yazan büyük lider; Türk

milletinin şanlı dolu geçmişini ve onun zincirleme kurduğu büyük devlet ve medeniyet izerlerini Türk tarih cemiyeti elile birer birer göz önüne sererken asil sayumuzun beşer camiasında en mümtaz bir tip olduğunu ve medeniyetin yaratıcı ve yayıcıları bulunduğunu da insanlığa tanıttı. Bununla beraber dilimizin her dilden zengin ve olgun olduğunu en iyi bilen büyük hatip güneş dil teorisinin doğmasına âmil oldu.

Harf inkilâbı :

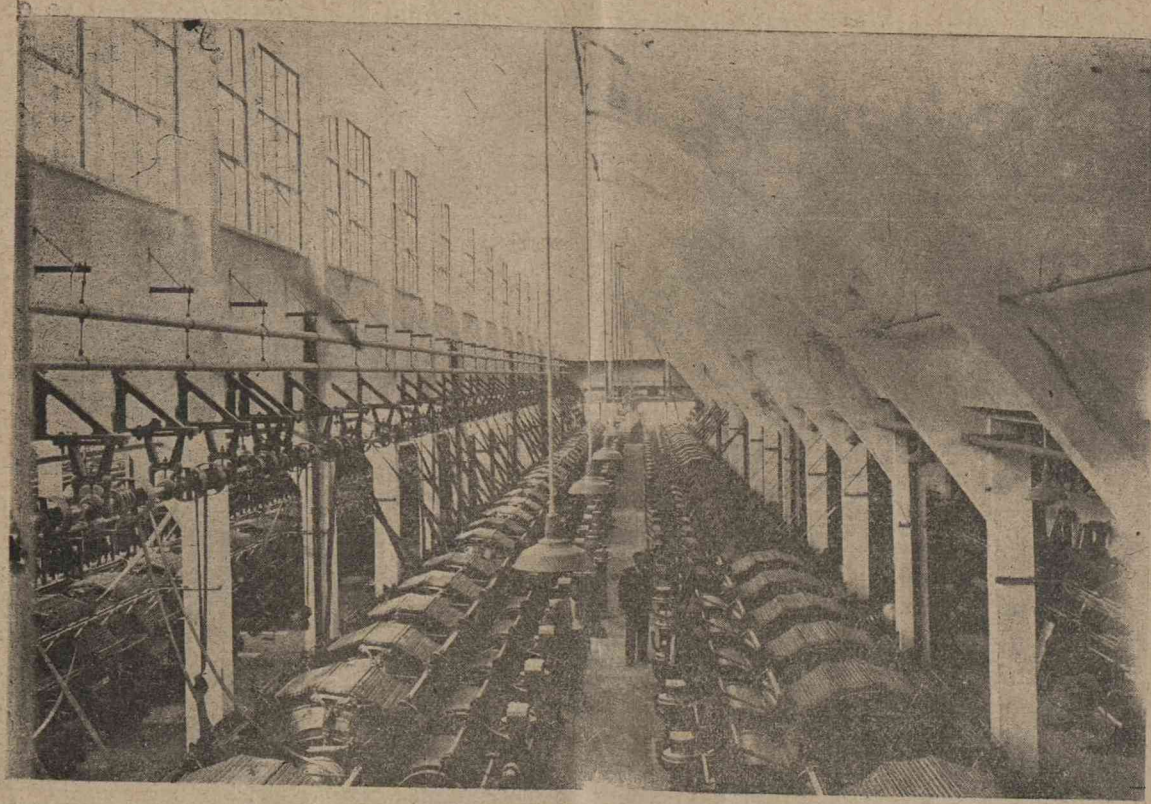
Kültür hareketleri içinde yabancıların bile en büyük devrim saydıkları bir reform da alfabe değişmesi olmuştur. En zekilerimizin dahi senelerce diz, dirsek çürüterek okumasını güç öğrendiği arap harfleri yerine üç ayda okuyup, yazmayı öğreten yeni harflerin kabulü memlekete ilk matbaacılığın girmesinden daha çok feyizli olmuştur. Eski, yeni alfabeyi okutarak mahiyet ve kıymetlerini tecrübe ile bilen bir öğretmen olduğumdan çektiğimiz zahmetleri düşünerek çocuklarımızı ve bizi bu üzüntüden kurtaran yüce Baş muallime minnetlerimizi - meslek adına - sunmadan geçemem. Ulusal eğitim ve öğretim; yalnız küçüklere münhasır kalmamış, bu inkilâpla millet mekteplerinde ve kışlalarda yüz binlerce vatandaş okutulmuştur.

Halkevleri :

Şefin çok önem verdiği kurullardan biri de halkevleridir. Memleketin 209 yerinde yüz bin üyesile bir arı kovanı gibi işlemekte bulunan bu evler dokuz kollu çalışmasile bir nevi halk üniversitesi rengini almıştır. Bu evlerin içinde kıymetli bir varlık olan Kayseri evimizle öğrenmek ve şu dergisile de sevinmek hemşeriler için bir haktır.

Ekonomik ve finansal devrim ve gelişme :

Cumhuriyetin eserlerinden

Şef 1923 de «yeni Türkiye devleti temellerini süngü ile değil süngünün dahi istinad ettiği iktisadiyatla kuracaktır» diye buyurmuşlardır. General İnönü'nün, Lozanda kapitülasyonların kalkması için yaptığı çetin ve şerefli mücadele muvaffakiyetle bitmişti. Türkiye ertık yabancı mallarına bir pazaryeri olmaktan çıkmış, müstahsili, millî sanayii, işçileri korumak için radikal tedbirler alınmış, ulusal bir demiryolu siyaseti güdülmüştür. Ekono-mide, dışarı sattığımızdan fazlasını dışarıdan almamak, finalinde; denk bütçe, uygun ödeme yani kendi yağı-mızla kavrulma esas tutulmuştur.

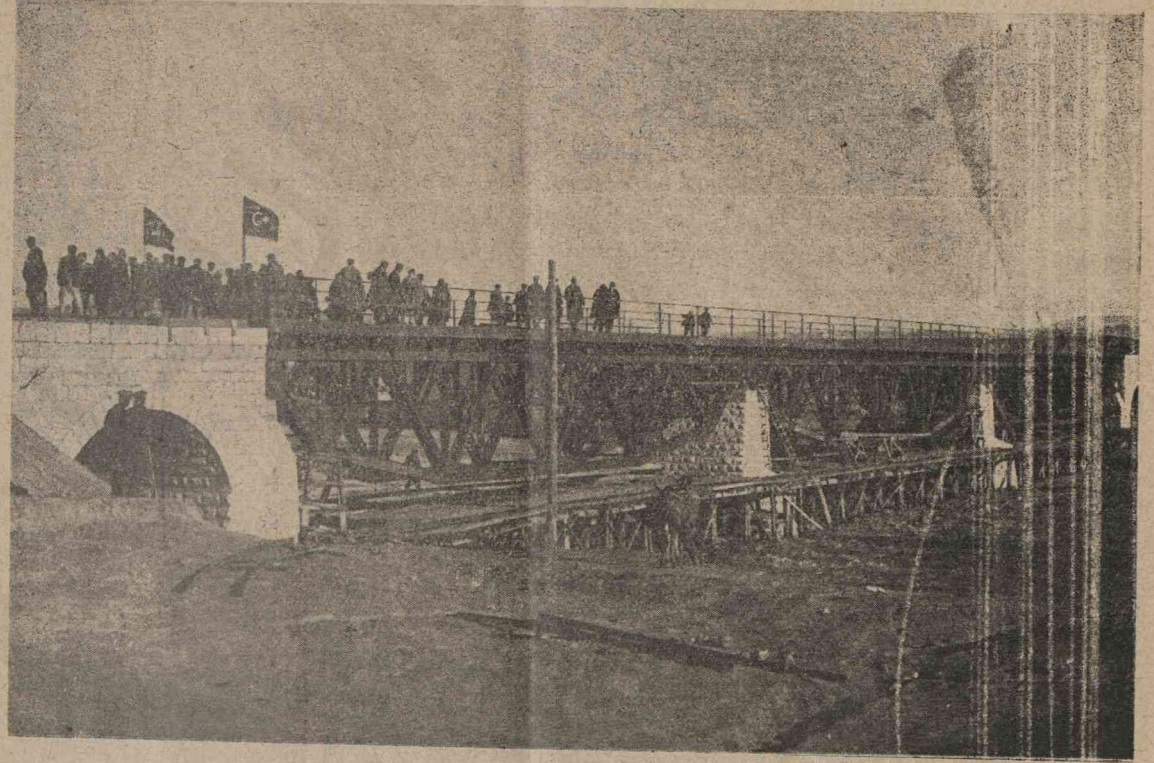
Ziraat işlerinde :

Şef daha 1 mart 1922 millet meclisi nutuklarında, Türkiye'nin hakiki sahibi ve efendisi hakiki müstahsil olan köylüdür» diye buyururken ulu-

sal varlığın ve devlet bünyesinin temeli ve genel nüfusun % 70 i olan köylü sağlığını, ürününü korumak onu ondurmak gerekliliğini de işaret etmişlerdi. Cumhuriyet hükûmeti ilk önce köylünün en yaman düşmanı, âşar belâsını kaldırmış diğer vergilerin tarh ve tahsilinde önemli değişiklikler yapmıştır. Köy kanunu, toprak-sızlara toprak vermek, Ziraat bankaları ve kredi kooperatifleriyle köylüye yardımda bulunmak, Tohum ve hayvanlarını islah gibi yapılan devamlı tedbirler köylünün günden güne kalınmasına medar olmuştur.

Endüstri :

Buharın makineye tatbiki Osmanlı devleti idaresinde tezgâhcılık devrini yaşıyan millî sanayii büsbütün öldürmüştü. Memleketin ihtiyacını karşılayabilmek ancak büyük fabrikaların

Cumhuriyetin eserlerinden

kurulması mümkün idi. Bunun için sanayii teşvik ve himaye kanunları çıktı. On beş senede hususî teşebbüs ve sermayelerle işliyen fabrikaların sayısı 1400 e yükseldi. Devlet parasile ilk defa yapılan (Alpullu, Uşak, Eskişehir, Turhal) dört büyük şeker fabrikasından sonra endüstriyel faaliyet beşer senelik plâna bağlandı. Ve ilk plânda,

Kayseri,	Ereğli,	Nazilli, Ma-
latyada	Pamuk	
Kastamonuda :	Kendir	
Bursada :	Merinos	
Karabükte :	D. ve Çelik	
Erganide :	Bakır	
İzmitte :	Sellülaz	
Gemlikte :	Sunî ipek	
İspartada :	Gül yağı	
Zonguldakta :	Sömi kok	
Paşa bahçede :	Cam ve şişe	
Kütahyada :	Çini	

Fabrikaları yapıldı. Askerî fabrikalarla Bünyan mensucat fabrikası gibi küçük fabrikalar sayıdan dışarıdır. Bundan başka en modern techizatla işletilmekte olan Ereğli — Zonguldak kömür madenile, Golmanda krom, Keçiörlüde kükürt, Ergani, Morgul ve Kovarshana bakır madenleriyle yakın vakıta işlemeğe başlayacak olan Bulgar dağı altun, kurşun ve çinko madeni ve Divrikteki yeni bulunan saf demir madeninin keşf ve faaliyete hazırlanması Cumhuriyetin birer eseridir.

Bankalar :

Bir ecnebî mecmuasının 9 büyük adını koyduğu millî bankalarımızın Osmanlı hariç) gördükler ivazifeler hakikaten büyük değer ve kudrettedir. Saltanattan tek hayırlı iki miras kal-

Devamı 209 ıccı sayfada

Kayseri Halkevi : geçen yıllarda nasıl çalıştı neler yaptı

Halkevi Başkanı Naci Özsan

Halkevi açıldığı gündenberi şef-
ler'nin gerek talimatnamede gerek
nutuklarında çizdikleri program çer-
çevesi dahilinde verimli çalışmalarına
devam etmektedir. Çevrenin husu-
siyet ve şartlarını göz önünde tuta-
rak her yıl için çalışma programları
hazırlayarak şuurlu ve metotlu iş
yapmayı ve bu işi yaparken genç-
liğe ve muhitine müessesenin kutsiyet
ve hikmetini telkin etmeği Halkevi-
nin her zaman muhitin nezih, halkçı
munîs yer olduğunu göstermeyi ken-

disi için kutsal bir ödev telekki et-
mektedir.

Atatürk devrimlerinin ateşinden
halkın ve gençliğin gönlüne bir kıvıl-
cım atmak halkın kaynaşması,
ve daima eyiye, güzele, doğ-
ruya şuurlu bir akışla gitmesi için
her fırsatı istifade yollarını ara-
makta ve genç elemanları çatısı al-
tında toplayarak gayesinin tahakku-
kuna çalışmaktadır.

Dil, tarih, edebiyat şubesi

Dil inkilâbımıza bütün varlığı ile
katılarak üç bin kelimelik „Kayseri
sözlüğü,, adlı bir eser meydana koy-
muştur. Bastırılarak her târafa dağı-
tılan, dil kurultayına gönderilen bu
eser dil kurultayı tarafından takdirle
karşlanmış ve parti genel sekreterli-
ği tarafından yapılan tamimlerle
Halkevlerine tavsiye edilmiştir.

Halk bilkisinin muhtelif mevzu-
ları etrafında çalışarak bunlardan
toplaya bildiği kısımları Erciyes mec-
muasıyla yaymaya çalışmıştır.

Halkın genel bilgisini yükseltme-
ğe yarayacak konferanslar vermiş ve
inkilâp tarihimizi alâkalandıran mev-
zular üzerinde konuşmalar yapmış
ve Kayseri ilinde söylenen ata sözle-
rini toplayarak tasnif etmiş bir kitap
halinde çıkarmağa karar vermiştir.

Kayseride bulunan Selçuk, Eti
tarihile alâkadar bir çok eserleri tet-

Halkevi İdare Heyeti bir toplantıda

kik etmiş bunlar üzerinde yaptığı
etüdlere yaymağa çalışmıştır.

Ar şubesi

İlinizin güzel santlar bakımından
çok değerli bir yeri vardır. Hele mi-
marlık ve yapı işleriyle, yapı süsü
sanatları üzerine Kayserinin tarihe
geçen ve hala aynı kuvvet ve zinde-
likle yaşıyan başarıcılığı ünlüdür. Bu
işin tarih yönünden derinleştirilmesi
için tarih şubesi ile el ele vermiştir.

Çevrendeki sanatkâr ve amatör-
leri bir araya toplamaya muvaffak
olarak bando, caz, modren musiki,
ulusal saz olmak üzere dört kola ay-
rılmış ve her kol programlı çalış-
malarına devam etmekte bulun-
muştur.

Komite Halkevi çatısı altındaki

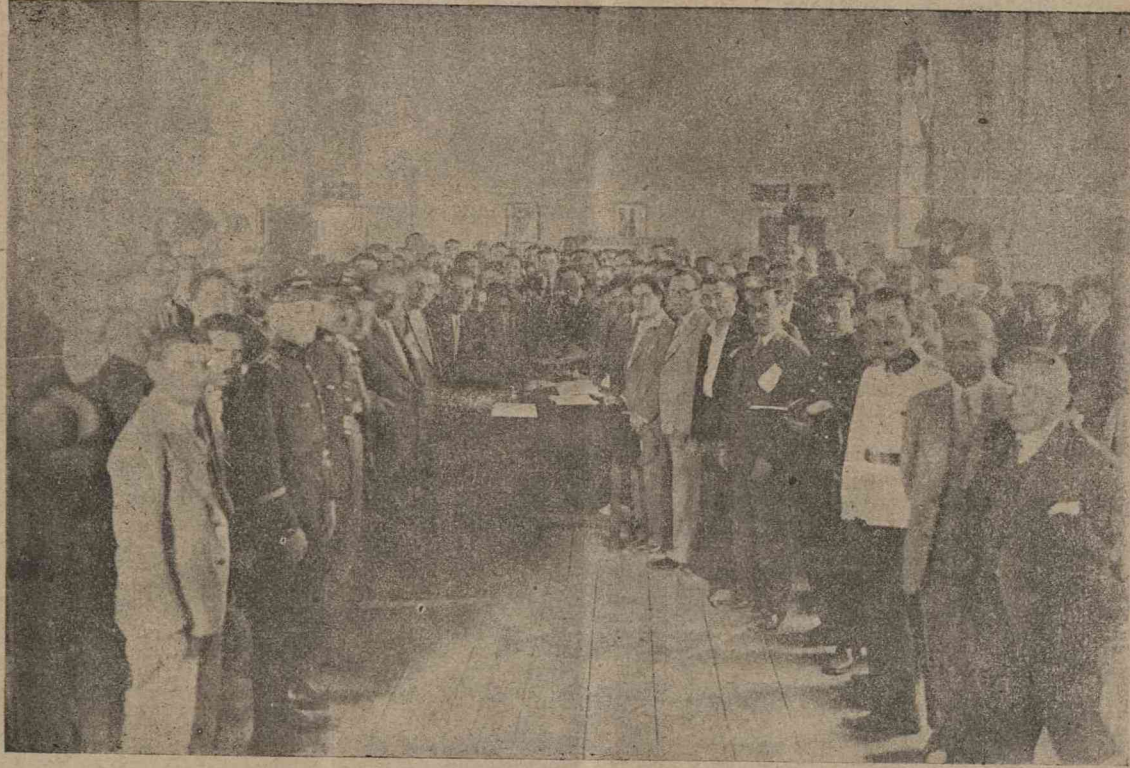
çalışmalarını az görerek köycüler şü-
besinin tertip ettiği köy gezilerine
bando ve ususal sazla iştirak ede-
rek köylümüzü müzik ihtiyacı-
nı temine çalışmıştır.

Gösterit şubesi

İnkilâp fikir ve duygularının
kökleşmesi için en kuvvetli vasta-
lardan biri olan temsillere heves
ve istidatlı bulunan kadın, erkek
azâdan dört temsil kolu teşkil
ederek genel sekreterliği gönder-
miş olduğu piyeslerin bir çoğunu
temsil etmiştir.

Merkezdeki faaliyetini kâfi gör-
meyerek köy gezilerine de iştirak
ederek köylerde de İnkilâk ve İs-
tiklâli aşılayacak piyesler temsil et-
miştir.

Halkevimizin Açılış töreniden bir görünüş

Spor Şubesi

Gençliğin spor hareketlerine karşı olan temayül ve heveslerini kuvvetlendirmek muhitte spor sevgi ve alâkasını uyandırmak için geceli gündüzlü çalışarak dört futbol kulübünün açılmasına ve eyi radmanlar vermesine çalışmış ve çalışmalarında da muvaffak olmuştur.

Güreş, cirit, binicilik gibi millî sporlarında inkişafına çalışarak cirit oyunları, güreş müsabakaları yapmıştır.

Dağ sporlarına da önem vererek fevni sistem ve muayyen program dairesinde Erciyese çıkış seyahatleri tertip etmiştir.

sosyal yardım şubesi

Kayseride dertliler, yoksullar

için yardım kanadı daima açık cömert bir topluluk vardır. Şute yutuşların bu çok yüce duygusuna dayanarak çalışmaktadır.

Hayır müesseseleriyle el birliği yaparak yoksul fakirlere yardım etmekte ve yardıma mühtaç nkul çocuklarını geydirmektedir.

Köylerde ve şehirde bulunan yoksul dertlilere parasız bakmakta hastaların tedavi müesseselerine yatırımları temin edilmekte evleri yıkılıp ortada kalan yoksul ailelere barınacak yer bulmakda ve iş bulamayan işsizleri bölgede bulunan fabrikalara yerleşmesine çalışmakla beraber bunların sıhhi bir şekilde yeme ve içmelerile yatmalarının temini için çalışmaktadır.

Devamı 218 inci sayfada

Hakkın Zaferi

Hamdi Üçok

Yer demir, gök bakır, bütün gözler bakar kör, kulaklar ve yürekler sağır olmuştur. Evet, adını vatan koyduğumuz günden beri bir yar yatağı gibi yumşattığımız ve grunda damarlarımızdan gül renkli kanlar boşalttığımız bu mukaddes diyar; özsüz, duygusuz bir toprak külçesi olmuştur. Biz ona ezeli bir aşkla sarıldıkça o bizden kaçıyor, na us gibi kıskandığımız kucaklarını yabancılara açıyordu. vefasızlık bizde, onda mı ?? En gerçeği şuki gök tanrının has kulları için öğüp yarattığı bu vatan ana biz oğullarına o kadar candan bağlı idiki eğer his ve suuru olsaydı sönen volkanları yanar, yanan boz kırları donar, ırmakları sel bahçeleri çöl olur da gene düşmanı koğar ve boğardı.

Mavi gövlerin yüzü bu güne kadar böyle kızarmamıştı belki ! Onun sonsuz meçhullarına nemli gözlerle bakarak el açıyor, rahmet yerine merhamet dileniyorduk. Heyhat ; ne yanık bağrımızı gölgeliyecek bir bulut, ne kararın gözlerimizi aydınlatacak bir umut görünmüyordu bile.

Yalnız şu varki eğer Tanrı gökte olsa idi cennetini üstünde ve cehennemini altında yarattığı kıldan ince, kılıktan keskin bu sıratın üzerinde kollarını sallayarak yürüyenlerin başlarına taş yağdırır, tufanlar koparırdı.

Adam oğulları hem kör, hemde çok nankördür. Daha dün eski dünyanın ileri kültürünü yeni dünyanın geri kafalarına sokan, baturluğu, erdemliği beşeriyete tanıtan ve tarihe tarih denecek ad ve onuru veren bir ulu milletin hilkatle eşit kökünü ve bu güne

bu gün kırk elli milyonluk dal ve budağını gömüyerek onu yok etmeğe çalışması, hakkın sesini duymaması; kulaklarının put gibi sağır vicdanlarının taş gibi katı ve ağır olduğunu gösterir.

İşte bu medeniler yer yuvarlığında oynanan bu kanlı drama bir komedi seyrederek gibi gülerken deniz çalkamıyor, gemi ha battı, ha batıyordu. (Bu kırık tekneli gemi o yeşil yurd öz vâtan : Kaptan olacak hain satılmış kahbe sultan : kahraman millet içinde ki müşteri : Sallanıp batıyorken işte bu kırık gemi) Birden ne oldu bilmem ? Gökler sarsıldı ; Yerler yarıldı ; bir şimşek, hayır bir yıldırım çaktı ve bir ses gürledi (Ben geliyorum !...)

Umman ve asumanın ilahî ve namütenahî gizli kudret ve sırlarını mavi gözlerinde toplamış güneş, dalgalı kızıl saçlarının çerçevelediği tunç yüzlü, demir bilekli, kartal yürekli bir kahraman: Yılların en kutlusu, ayların en dilberinde 1919 mayısın 19 unda toprakların en mutlusuna doğdu. Samsun sahilleri bu büyük çocuğun uğurlu ayağını şehir adına, hayır, bütün türkiye namına, yok bir küre, bir kâinat hesabına öptü öptü....

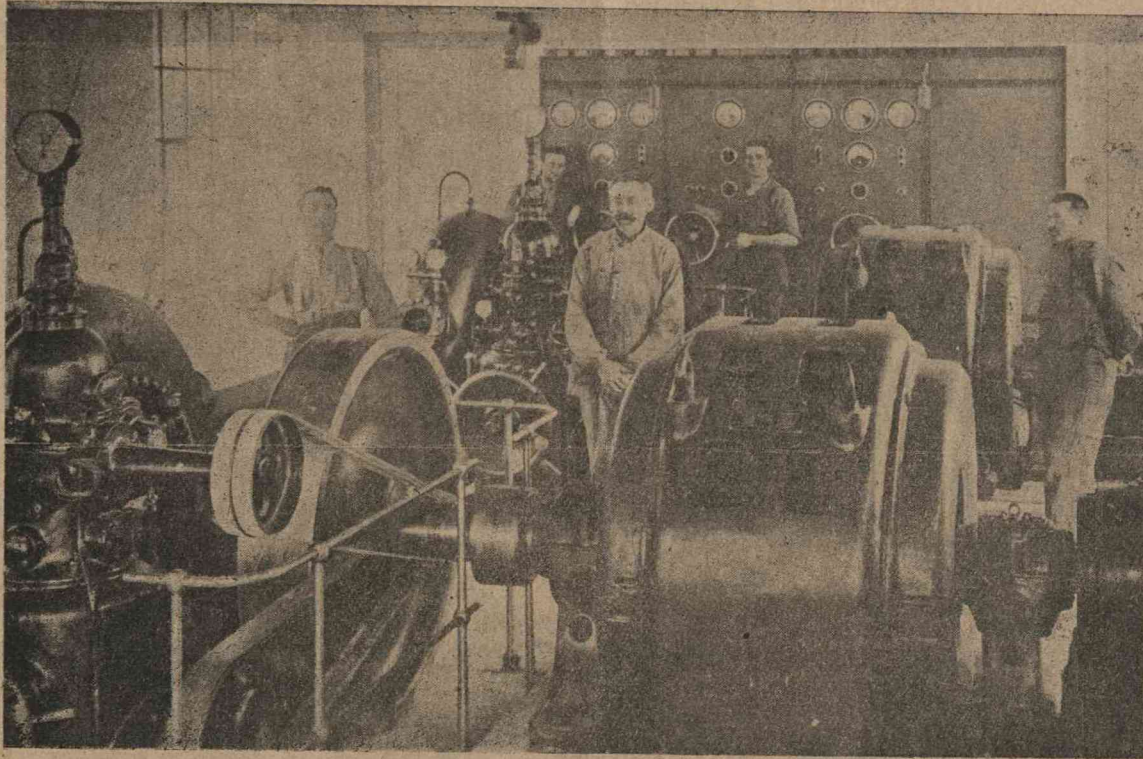
Erzurum toplantısı Sivas kongresini, oda Ankara büyük kamutayını yarattı. Birinci inönü ikincisini müjdeledi, sakarya baş komutanı gaziliğe çtkarttı. Dumlupınar büyük halaskârle türk subay ve ordusunun dirayet ve cesaretine eşsiz bir misal oldu. Çakmak çaktı, yıldırım yaktı. kılıç Sevri yıktı, kalem lozanı imzaladı ve hak muzaffer oldu.

Vali Adli Baymanın Vilâyetimizde Başardığı İşlerden bazıları

Kayseride bulunan fabrikalar ve müesseseler dolayısıyla işçisi çok bulunan bir şar bulunması dolayısıyla işçilere ucuz ve aynı zamanda kuvvetli gıdayı haiz halk ekmeği namı ile anılan kilosu beş kuruştan olmak üzere bir ekmeğin çıkartılmasıdır.

Kayseri vilâyetinde fazla miktarda çavdar ekimi yapılmasına ve çavdarın fiyatı buğdaydan ucuz olmasına rağmen gerek hastalar ve gerekse şehir halkının kahvaltısı için şehirde çavdar ekmeği yapılması namak a olduğu görülmüş bu ekmeğin imali temin edilmiştir.

Cumhuriyetin eserlerinden bir fabrika

Şehir ihtiyacına göre uygunca belediye tarafından kârgir bir sinema binası yapılmış olmasına rağmen bu kurak yapılırken duvarlarında güverçileli taşlar istimal edilmiş olması yüzünden binanın dahiline doğru daima rutubet çekmekte badana boya tutmamakta idi. Bunun çok çirkin bir manzara göstermekte olduğu nazarı dikkati celbetmiş bu hususta inşaat mütehassısları ile görüşülerek sinamanın dahilî kısımlarına çakılan takozlar üzerine kontur plâk kaplattırılmış ve kontr plâkın üzeri de yağlı boya ile boyattırılmak suretile telvinatı yapılmış ve meiruşatı tanzim

Bünyan Elektrik Havuzu

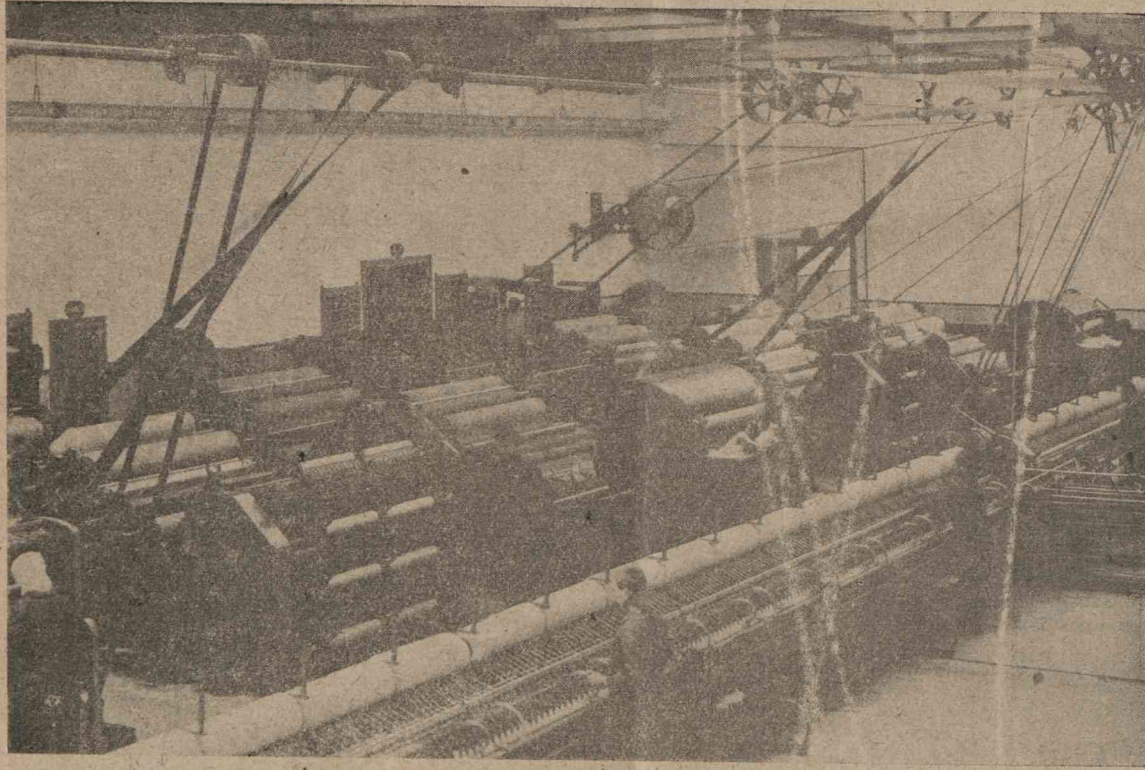
edilerek kâmilan numaralı koltuk sandaliye konması ve sinema makinesinin teçdidi temin edilmiştir.

Alelekser pazar gürleri valinin başkanlığı altında Halkevinin köycülük, spor, içtimâî yardım ve Arkollarından ve halkın münevverlerinden mürekkep bir kafil ile yaya olarak köylere gidilmekte gerekli etüdler yapılarak mahalli hizmetler tanzim ve köylülere yardımlar temin ve köylüyü şehirliye şehilli köylüye tanıtılmaktadır.

Kayseri vilâyeti altı vilâyetle hem hudut olup şimdiye kadar her vilâyet yollarında inşaatın devam ettiği buna mukabil hiç bir yulun ikmal edilemediği yol inşaatı ancak karış karış devam edegelmekte olduğu görülmüş binaenaleyh vilâyetin her tarafında ayrı ayrı yol inşaatının

devamından ise yol amelei mükellefesi ile vesaiti inşaiyesini ve bilhassa silindirlerini birinci derecede önemi haiz olan yollar inşaatına teksif etmek suretile inşaatı devam edilmek sistemi konulmuştur bu suretle Kayseri, Bünyan, Pınarbaşı, Maraş yolunun inşaatı temin edildiği ve bu inşaatın 938 son baharına kadar ikmal edilmiş olacağı ve bu yol üzerinde bütün menfezlerin köprülerin ve hendeklerin de inşaatı tamamlanmış olacağı ve keza yine Talas nahiyesinin yolu da aynı sistemle devam etmekte olup bu inşaatın da bu sene tamamlanacağı ve yine Kayseri ile Adana'yı raptedecek olan ve Kayseriden Develiye kadar muntazaman şosa halinde buludun yulun imtidadı olmak üzere Develi, Saimbeyli yolunun da tesviyei turabiyesi ikmal edilerek senenin sekiz ayında bu yol üzerin-

Bünyan dokuma Fabrikasından bir görünüş

den makinalı vesaitle geçmek imkânı temin edilmiştir. Develi — Yavaş istasyonunun arasındaki natamam kalmış olan yolda ikmal edilmiş bu yollardan başka ikinci derecede önemi haiz olan Ürgüp - Yavaş yolunun tesviye turabiyesine devam edilmekte olduğu, Niğde yolunun da tamirâtı yapılmakta 938 malî yılının sonlarında Kayseri - Kırşehir yolunun teçdiden inşasına başlanacağı ve bu suretle Kayseri - Ankara yolunun temin edilmiş olacağı inşaatı tamamlanmış olan yolların tamirâtı mütemadiyesine devam edilmektedir.

Mekteplere devam eden gerek şar ve gerekse köy çocuklarına meccani levazımı dersiye ve elbiseler temin edilmiştir.

Çok değerli eserleri ihtiva eden Müze dairelerinin tamirâtı, telvinatı ve elektrik tenviratı yaptırılarak bütün eserler kültür bakanlığı mütehassıslarına tasnif ettirilmek suretile tanzim edildiği ve yine mevcut eserlerin kamilen fotofrafları aldınılarak bir kılavuz hazırlanmakta olduğu ve Selçuki eserlerine mahsus Sahâbiye mînaresinin ve diğer eski eserlerin tamirâtı yapılmıştır.

Şehir la ilini bataklık haline getiren ve aynı zamanda pis müstamel sularla sebze bahçelerini sulayan çeşme ayaklarının kısmi küllisi tanzim ve kullara bağlanmak suretile bataklıkları önüne ve müstamel pis suları sulanmağa mani olunmuştur.

Devam: 223 inci sayfada

Canlanan Hayal

Büyük üstadım Ahmet Hilmi Kalaca

Yıl 1918 Öğretmen... okulundan yeni çıkmıştım. Kafamda, henüz ayrıldığım ülkü ve iman kaynağının ateşi yanıyor. Gözlerimde Ertiğimin kutsal amaçlarına doğru projöktör gibi uzanan bir nur parlıyordu. Beni yetiştirmek için özenenlerin benim şahsımla ulaşamadıkları ereğe kavuşacak gençler yetiştirerek heder olduğuna inandığım zekâmın kefarecini ödemek azmindeyim.

İşte bu günlerde idi ki : kara bir bulut, güzel Türk ufuklarını sardı. Yurdun bağrına Mondoros kâbusu çöktü. Sevrde de tarihle yaşıt olan ulusunun idam kararı verildi. Saray ve padişah — Türklüğün alınna bunlardan daha iğrenç bir leke yazdırmak istiyormuş gibi şurada burada belirmeğe başlayan asil hareketleri boğmak için düşmanları el ele vermiş, çıkası cıplarını kurtarmak ve geberinciye kadar olsun rezilâne sefaletlerine devam edebilmek bahasına Yurdu ve millî şerefi kurban vermek denaetinden kaçınmamıştı. Türk, başsız kalmıştı. kaptansız, puslasız, dömensiz bir gemi gibi azgın dalgalar arasında — yokluğun ve zilletin derin

çulurunda boğulmak için — dişişiyordu. Biricik dayandığı, tarihi yapan büyük ulusundan miras kalan kanı idi. İçimizdeki leş kargalarının da iştihası kabarmıştı.

Dişlerini biliyorlardı. Acıkmış canavarlar gibi boğazları çokkurdıyordu. Ne şimarmış onlar yarabil.. O günlerin acı hatıraları halâ tüylerini ürpertir..

Kargaların { kartal, tilkilerin arslan kesildiği bir gündü o günler...

İşte ben, ilk öğretmenliğe bu şartlar altında başladım. Karşımda bir sınıf var... Topu Topu sekiz talebelik bir sınıf... açlığın, yoksulluğun insafsız darbeler. altında boyunları bükülmüş, sırtları kanburlanmış, gözleri fersiz, yüzleri sefaletin çizdiği çizgilerle buruşmuş sekiz talebe... on yaşında ihtiyarlamışa benziyordu onlar...

Kafamda yanan ateş, bu sekiz cılız vücutta gizlenen ruhlar da tutuşturacak bir şey arayordu.. Yoksa beni, benliğimi yakacaktı bu ateş... Ulusumun kararın bahı gibi bulevs içinde bunala buna-

Saygımız Ahmet Hilmi Kalaç

la yanarak kömür olacaktım ben....

Henüz ayrıldığım iman kaynağının aşıladığı asıl ülkülerle, amacına yıldırım gibi koşup ulaşmağa hazırlanmış bir ata benziyordum... Fakat koşacak alan nerede?..

Bütün şartlar yeis verici, bedbinleştirici... Yokluk, açlık, ölüm, düşman, hatta zamanın sarayı ve padişahı; ulusumun azalan, pıhtılaşmağa başlayan kanını da büsbütün kurutmak için el ele vermişler.... Çokları ümitsiz.... müthiş felâket seline derin bir tevekkül ile kendisini kaptırmış... Bazıları yurdun şurasında burasında debrenmeğe başlayan kurtuluş hareketlerine şüpheli bir ümitle bakıyor...

Ya kurtuluş ya şerefli bir

ölüm deyen kahraman bir zümre de var

Sayın üstadım Ahmed Hilmi Kalaç, bu sırada Erciyes gazetesini çıkarıyordu.. 1334 yılının aşağı yukarı tam bu ayları... üstad bir makale neşretti. Makalenin başlığı (1354 de Kayseri)... Başlıktan da anlaşılıyordu: Kayserinin 20 yıl sonra ulaşacağı te-rekkî tasvir edilmektedir.

Maalesef aslı elimde olmıyan makalede, bu tam manasile asrî, medenî ve mamur bir şehir tahayyül ediliyordu. Elektrik nuruna garkolmuş geniş asfalt caddeler, göz alıcı parklar var... Kültürlü, imanlı, enerjik bir gençlik yetişmiş... Bu gençlik şehrin önemli alan ve caddelerinde büyük ve ulusal bir tören yapıyor.. Hep bir ağızdan Türk millî marşını söylüyorlar...

Bu makale; düşman, ateş, kan, ölüm tutanlarının yurdu dört yandan sardığı bir günde yazılıyordu. Herkesin, kendisini ölümlerden ölüm beğenmeğe mecbur saydığı günde bu kadar nikbin olabilmek o gün için bir çoklarınca — herkesçe denibilecek kadar kalabalık bir çoklarınca — bir delilik, bir vurdum duymazlık sayılmıştı. İtiraf etmeliyim ki : bende bu bedbin zümre arasında idim. Hatta sayın üstadıma aynı sütunlarda cevap vermek küstahlığına bulunmuştum. Be-

Devamı 214 inci sayfada

Erciyeften Enerken

- 3 -

SAHİR ÜZEL

Her çıkışın bir eniş, her enişin bir çıkışı varmış, doğru, biz de eniyoruz.

Hayatda yükselmek güçtür diyorlar, burada en güç olan inmektir.

Filhakika çıkış gibi, ciğerlerin yorgunluktan körüklemesi yok! Fakat iniş de ödleri patlatan kalpleri hoplatan yuvarlanma korkusu, ölüm tehlikesi var!

Çıkarken önümüzden nihayet beş metrelik bir yer görürüz, inerken baş döndüren uçurumlar topuklarımızın altında!.. Onun içindir ki bütün kudret ve hassasiyetimizi seferber etmiş, adımlarımızı bunlara akord ederek iniyoruz.

Can korkusundan, ayaklarımıza tutunacak sağlam bir yer bulmak için, itiverdiğimiz bazı kaya parçaları teker meker yuvarlanarak, gözdan kayboluncaya kadar gidiyor. Fakat bu sükutun kulaklarımızdaki uğultusu bizi her adımda ikaz eden bir çan sesi oluyor.

Erciyeşte bir tek ağaç, ufak bir fundalık imkânı yok bulamazsınız!.. Burası zaten toprak değil, kül ve küllerin taşlaşmasıdır. Her korkunç kaya dağılmak için bir kaç varyoz darbesi bekliyor, vur, önünde bir harmanlık çakıl hasil olacak!..

Bastığın her yer, oynak ve kaypaktır, tabiidir ki ağaç olmaz!..

Üstünden indiğimiz şu Erciyes

asırlardanberi bu kül tepesinden kim bilir kaç yıldırım yemiştir. Eminim ki her yıldırım onu, bir kaç karış arzun bağına doğru çökertmiş, sivriliklerini dağıtmış, kayalarını tümsekletmiştir: Zavalh Erciyes ne yapsın, çektiğini hep büyüklüğü, hep yüksekliği yüzünden çekiyor.

İndikçe, geniş ufuklar daralıyor, daraldıkça manzaralar eski haşmetini kaybediyor, uzaktan fark edemediğimiz şimdi gözlerimizde büyüyor.

Yorgunluğun acılarını ümit dolu teselli hayallerile avutmağa başladım. Düşündüm; İtalyanlar Vezu yanardığına, seyyah celbetmek için, geniş ve asfalt caddeler açmışlar. Asfalt caddeleri şehirlere bıraktık. Tabiatın ve coğrafyanın böyle meşhur yerlerine sağlam birer şose olsun yapabilseydik, sanıyorum ki yaptığımız masraf bedava gitmezdi.

Tekir yaylasına yaklaşıncaya inişimiz hızlanıyor. Bizi aşağıya çeken bir kuvvet var, nedir bu?.. Bu ben- ce, yorgunluk ve can korkusundan ziyade kalabalığa karşı içten gelen ezeli bir istektir. İki gündür yabanileşik gibiyiz.

Tekire yaklaşıyoruz. Obanın zümrüt çayırıklar ortasında gerili çadırları, uzaktan görülüyor, nerde ise Karabaş bizi istikbale koşacak!..

Geniş dallı, serin gölgeli bir ceviz ağacına gelince son molamızı verdik. (Hacılar) nahiyesine gittiğini söyleyen

bir adam yanımızdan geçerken bize gûlüyordu. Ağacın bir kenarında yerden kaynayan buz gibi pınardan elimizi yüzümüzü yıkıyoruz. Bu, su değil, kimsenin bulamadığı abühayat olsa gerek!..

Kayalar arasından gök mai renginde fışkıran bu bol suda, bol bol yıkandık. On iki saatlik yorgunluğumuz ve bu yorgunluğun mesametimizdeki kirli terini suyun akıntısına bırakıverdik!.

Yemyeşil çayırların serin ve yumuşak koynunda gevşek bir tenbelikle uzanmış dinlenirken, pınara kollarında iki büyük bakraçla türkmen obasının genç ve dilber bir kızı su almağa geldi.

İri yapılı ve yüzünden gülbüz bir sıhhatin kıpkızıl rengi fışkıran bu onbeşlik Türk yosması, gölgede bizi görünce ürktüp çekinir gibi oldu. Ona

cesaret vermek ve on iki saatlik insan hasretini gidermek için sordum:

— Bacı, dedim, buradan biraz önce Hacılar'a doğru bir adam geçti mi?..

O, bu sorgumdan cesaret alarak mert bir tavırla ve akan pınar suyu kadar saf ve berrak bir ahenkle:

— Kadasını aldığım, başı günlük mü idi? Dedi. Düşündüm, kadamı alan bu Türk kızının (Günlük) dediği ne olabilirdi?.. Az önce bize gülerek giden adamın başında şemsiyesi vardı. Demek Türk dilinde şemsiyenin adı (günlük) müş, cevap verdim:

— Evet, başı günlük mü idi!..

— Şu çığırdan aşağı doğru gittin! Te... gidiyor iştel..

Diyerek bana parmaklarile uzakları işaret ederken;

Erciyeşte bir kafilé

— Bacı, kaç yaşıdasın sen? dedim.

— Küçüğümü!.. Daha bürküye gelmedim!.. Dedi. (Bürkü Afşar dilinde çarşaf demekmiş.)

Bu bürgüsüz Türk kızının başına gelişi güzel sardığı beyaz geniş tülbendi göstererek:

— Öyle ise başındaki nedir?.. dedim!..

— O bürgü değil, utancaklıktır dedi. (Utancaklık) baş örtüsü demekmiş)

Penbe yüzüne hücum eden hafif kan renginden anladım ki, mayasına değil, diline bile yabancı bir kelime almayan şu benim Türk bacım, utan-

mış ve sıkılmıştı. Halbuki dilimin karışıklığından ona karşı asıl ben utandım.

O, bakraçlarını pınardan doldururken ben içimden:

— Günlük, bürgü, utancaklık ne güzel kelimeler?..

Diye düşünüyordum.

Türk dili tetkik cemiyeti, bir afşar kızının sana, Erciyes kokulu üç güzel armağanı!..

Erciyes seyahati bana, kendisi gibi dar olan hayat yolunun da inişli ve çıkışlı olduğunu bir kere daha öğretti. Bu da kâfidir.

Erciyeşte bir kafilé

Cumhuriyet Rejiminin

15

yılı içinde Türk

Tarih ve Arkeolojisinde Mesut inkişafı

ve

KAYSERİ MÜZESİ

NACİ KUM

Türk ulusunun kavuştuğu öz benliğin, Türk devrimi ile başlayan yücelişinde milliyet duygularının baş rolü oynadığı gerçektir. Saltanat idaresi altında idarî ve ruhanî tegallübün tesirile dumura uğratılan milliyet duyguları, meşrutiyetten sonra yavaş yavaş uyanmağa başlamışsa da o devirde yine saltanat ve softalık tesirleri üstün olduğundan, bu yolda müsbet bir inkişaf görülüyordu! Nihayet saltanat, hilâfet, medrese, tekke heyûlâlarının, Ulu kurtarıcının elile devrilmesinden sonra (Altı okun) işaret ettiği nurlu hedefe doğru milletimizde hızlı bir yürüyüş ve yükseliş başladı...

Anırlarca uyumuş ve zihinlerden silinmiş olan (Büyük Türklük) ülküsüne Türk halkını kavuşturan ulu Atamızın mübarek ellerile kurduğu (Türk tarihi) ve (Türk dili) tetkik kurumları olmuştur. 2 Temmuz 1932 de Ankarada toplanan (Birinci tarih kurultayında) öz benliğimize inanç ve kıvanç veren zengin tarih kaynakları göz önüne konula-

rak Türk ulusunun ileri ve ön Asya ile Avrupadaki medenî hakimiyeti isbat ve ecnebî âlimlerce de kabul edildi. 26 eylül 1932 de toplanan (Birinci Türk dili kurultayı) güzel Türkçenin bütün dillerin anası olduğunu keza isbat ve kabula mazhar eyledi. Her iki kurultayda ortaya atılan müsbet tetkik ve vesikalara dayanan tezlerin ilmî kıymetleri bir çok ecnebî bilginlerin derin alâka ve hüsnü kabullerile karşılandı. Bu itibarla Avrupa ve Amerikada Türk milleti hakkında beslenen yanlış kanaat ve telâkkiler tashih edilmiş oldu. Yine her iki kurum tarafından neşredilen rehber, dergi ve belletenler dilimizin, tarihimizin zenginliğini, yüksekliğini gösteren yazılarile gerek memleketimizin halkının ve gerekse ecneblerin iyi kanaatlerini kuvvetlendirmektedir.

Bunlardan başka kültür bakanlığı tarafından 1933 den beri her yıl muntazaman çıkarılmakta olan (Türk tarih, arkeoloji ve etnoğrafya dergisi) adlı 300 zer sayfalık değerli ese-

Müzemizdeki eserlerden

ri memleketimizde yapılan eski ören kazılarla tarih, etnoğrafya ve dil keşifleri hakkında gayet güzel resim, plân ve vesika klişelerile, kıymetli makaleleri ihtiva etmektedir. Bu dergiler, daha ilk çıkışlarında, Avrupa, Amerika bilginleri tarafında tehâlükle aranıp okunulmaktadır.

Saltanat devrinin sonlarında İstanbul'da kurulan yalnız bir müzemiz var iken Cumhuriyet devrinde Türkiye'nin muhtelif yerlerinde aşadaki müze ve depolar konmuştur:

- 1 — Ankara Arkeoloji müzesi
- 2 — " Etnoğrafya "
- 3 — İstanbul Arkeoloji "
- 4 — " Türk, İsl. eserleri "
- 5 — " Topkapı müzesi
- 6 — İzmir Müzesi
- 7 — Konya "
- 8 — Bursa "

- 9 — Adana "
- 10 — Antalya Müzesi
- 11 — Bergama "
- 12 — Efes "
- 13 — Sivas "
- 14 — Edirne "
- 15 — Kayseri "
- 16 — Afyon "
- 17 — Çanakkale Müze Deposu
- 18 — Denizli " "
- 19 — Samsun " "
- 20 — Amasya " "
- 21 — Sinop " "
- 22 — Tokat " "
- 23 — Erzurum " "
- 24 — Diyarbakır " "
- 25 — Van " "

Bunlardan başka: Akşehir, Niğde, Isparta, Kırşehir, V. s. gibi bir çok vilâyetlerde Halkevleri müzeler ve sergiler şubeleri tarafından muhitin

Müzedeki eserlerden

değerli eserlerini kucağına toplayarak müze olmağa namzed (müzecikler) meydana getirilmiştir.

Kezalik, Yurdumuzun her köşesinde mevcut harabeler, hükümetimizin tayin ettiği bekçiler tarafından muhafaza edilmekte olan (Açık müzeler) dir ki bunlar bütün müzelerle birlikte yerli, ecnebî gezgin ve meraklılar tarafından her zaman ziyaret edilmektedir. Ürgüple Nevşehir arasında (Avcılar) köyündeki (GÖREME) harabeleri (Karahöyük) köyündeki (KÜLTEPE) Eti harabesi bize yakın birer örnektir. Türkiye dahilinde şimdiye değin hiç bir ecnebî sefirler heyeti toklu olarak seyahat etmemiş oldukları halde sırf bu harabelerle Kayseri âbidelerini görmek için bu yılın ilkbaharında bu maksadla Kayseriye gelmişlerdir.

Avrupanın, Amerikanın, ancak hükümet merkezlerinde, açmağa muvaffak oldukları müzelerin çoğu: vaktile bizim ve komşu şark memleketlerinin şafletinden istifade edilerek nakledilen eserlerle varlıklarını muhafaza edebilmişlerdir. Buna bedel, Türkiye yüzlerce müzeye maliktir.

Kayserimizin müzesi 1930 da depo halinde kurulmuştur. Kayseri muhitinde en eski (Eti medeniyet kültürü) ne ait eserlerden : Romen, Bizans, Selçuk devirlerine âit değerli âbideler o kadar çoktur ki müze olarak kullandığımız (Mahperi hatun) medresesi bu eserleri içine sığdıramamaktadır. Bu itibarla (Sahabiye medresesi) sırf, Selçuk - Türk eserlerini ihtiva etmekte olan ikinci bir müze haline konmuştur. Civarımızda açılmağa lâyık yüzlerce hüyük vardır. Bunların açılması (Türk tarih ku-

rumu) tarafından sıraya konulmuştur. Açıldıkları taktirde Kayseride muazzam bir müze binasına ihtiyaç görülecektir.

Cumhuriyetin nurlu yollarında savaşı (Halkevimizim) müze ve sergiler şubesi: Halkımızı eski eserlere karşı alâka ve müzeye hizmetini artırmak maksadile geçen ay: (Kayseri Halkevi müze ve sergiler şubesinin sayın halkımıza bildirdiği) adlı bir kaç bin nüsha broşürler bastırması ve

dağıtmıştır.

Kayseri müzesi (Hususi idare), (Kültür bakanlığı), (Halkevi), (Belediye) bütçelerinden nakdî yardım gö-rerek günden güne inkişaf etmektedir. Bu yardımlarla, aynı zamanda Kayseri şehri içinde harap olmaya yüz tutan kıymetli âbidelerimiz de peyderpey tamir edilmektedir. Dergimizin her nüshasında bu eserlere âit tarihî yazılar görülecektir.

Müzedeki Eti Aslanı

YURT İHTİSASLARI

- 3 -

Muhittin Onbaşı Oğlu

Her vatan parçasının ayrı bir güzelliği vardır; Bize her beldeden deha güzel görünen memleketimiz üzerinde düşünürken artık şairane hayallerden sıyrılıyor ve şimdi hakiki bir takım meselelerle karşı karşıya bulunuyoruz: Bunlar nelerdir?

Evvelâ bir memleket otoritesinden bahsedeceğiz. Bu şahıs otoritesinden ayrı bir mefhum olduğu halde çok defa bu iki türlü otoritenin birbirlerine karşı müsbet veya menfi tesirleri görülür. Her yerde olduğu gibi bizde de âdettir; birbirini yeni tanıyan iki insan ilk konuşmağa başlayınca biri diğerinin nereli olduğunu sorar Çok defa muhatabının şivesinde hal ve etvarındaki bir garabet buna sebep olur.

Bu ilk sual, karşısındaki adam hakkında edineceği kanaatlara bir ze-

min teşkil eder; hatta alacağı cevaba göre hareket emteğe başlar.

Bu demektir ki şahıslar üzerinde yerleşmiş bir takım mahallî kanaatlar vardır.

İşte biz, bu şahıslar üzerinde mevcut bilhassa Kayseri kakkındaki yanlış kanaatlardan bahs etmek istiyoruz.

İnsanlar, türlü türlü oluyor. Bir kısmı vardır ki hususî görüş tarzından mahrumdurlar; onlar temamilen umumî kanaatlarla hareket etmektedirler. Bir kısmı da karşısındaki insanı çok iyi anlamak ve onun hareketlerini kontrol edebilmek kabiliyetindedirler.

Bu ikinci türlü insanın kıtbulunduğu bir cemiyette ise Kayserli bir insan daimî bir emniyetsizlik, bir sui zan altında kalmış hissini vermektedir. Böyle bir emniyetsizliği gör-

mek kadar, hissetmekte izzetinefis sahibi bir insana ağır geliyor.

Kayserinin ve kayserililiğin böyle haksız bir takım suiistimallere uğraması nedendir? Hakikatta hiçte mevcut olmıyan bir takım uydurma şöhretlerin sağlam birer kanaat halinde yayılmasına sebep nedir? Burada çok mühim bir memleket meselesi karşısındayız; bunu degelemenin artık sırası gelmiştir. Yoksa bu haksız inatların daha fazla müsamaha ile karşılanması içtimai bünyede bir düşünüş kusurun mevcut olduğunu göstermez mi?

Böyle bir kanaatin ötedenberi yerleşmiş olması ve bugün de sirayet halinde bulunması sebeplerine gelirsek burada evvelâ tiyatro ve sinema gibi telkin vasıtalarının büyük bir rol oy-

nadığı görülmektedir. İstanbul tiyatrolarında her yıl defalarca gösterilen «Kayseri Gülleri» adlı uydurma komediden tutunuz da adapdasyon bir takım filimlerde bile mübalağalı bir şekilde saz ve sözle Kayserli insan yaşatılmağa çalışılıyor ve bu bir mizah vasıtası telâkki olunuyor.

Burada Kayserlinin «İnsandan gayri bütün hayvanatın etinden pasırma yapabileceğini» duyan bugünün genci yarın bir ciddi mesele bir emniyet meselesi üzerinde düşünürken yanlış kanaatlara kapılmaması için pek fazla hüsnüniyet sahibi olmas icap eder. Millî sanayiın tutunması ve revaç bulmasında reklâmın ne derece tesiri olduğu bilindikten sonra da Kayseri pastırmasına yapılan bu en fena reklâmın ne kadar yerinde ve haklı

Kayseriden manzaralar

Tevazuu zillet bilenlere

Hüsnüne güvenme ey yüzü mahım
Ecel köprüsünden hoplar da geçer
Doğruyu söylerim budur günahım
Susuz kalan bir gün ağı da içer

Dünyaya gelenler durmaz giderler
Zenginler malını hep terkederler
Ayrılık şerbetin kerhen içenler
Böylece göç eder durmadan beşer

Vefasızlık etme sanra yanarsın
Ahiri ömründe beni ararsın
Katıksız kalınca hake banarsın
Ekmeğin, başın taşlara değer

Şarktan garbe kadar şöhret salanlar
Mehtaba kendini benzer sananlar
Herkesi hor gören nazlı civanlar
Bir gün mezarını kendisi eşer

Gölgene bak her an durmaz değişir
Akşam karanlıkta sona erişir
Zulümle iyilik bir gün birleşir
O zaman şöhretin başını eğer

Tevazu göster ki hürmet bulasın
Her yerde her anda izzet bulasın
Ömrünün boyunca nimet bulasın
Soylu, cins ata bak kalblerde seker

Hayattan gâm alan Dikeçoğluyam
Bezmi mey ehliyem içtim doluyam
Masıvadan geçtim Allah kuluyam
Kul olmaktan özge tad yokmuş meğer

Dikeçoğlu

olabileceği meydana çıkar, Bütün bu yersiz isnadlara göz yummak ve «Mizahıdır» deyip geçmenin ise düşünen bir insan için çok acı bir manası vardır.

Ferdî şaka ve mâşeri mizahın birer hudutları bulunması icap eder.

Muhtelif vesilelerle bu hudutların aşıldığını gördüğümüz içindir ki bunları yazmağa lüzum görüyoruz. Ve şimdi-lik bu türlü vesilelerle tekrar bu mevzuu avdet edeceğimizi işaret etmekle iktifa ediyoruz.

Köy gezileri intibalarından :

iki asrı birbirine bağılayan

130 luk bir ihtiyar

SAHİR ÜZEL

130 yaşında Bayan Asiye

Yüzlerce asır evvel, Erciyesin bağrında bulunan (Karacaören) köylüleri nüfusun artmasıyla beraber arazinin azlığından ve bunların doğurduğu maiyet darlığından bıkip/olanmış, artık bu geniş saha, köy halkına dar gelmeğe başlamıştı. Buradan ayrılmak isteyen bir kısım köylü, kendilerine yurd bulmak için etrafı aramağa başlamışlar. Mülküyetin hiç

bir hak ve hiç bir kanun tanımadığı o devirde yer ve yurd arıyan bu köylüler, hisarcık köyünün doğu tarafında geniş arazisi, güzel hava ve suyle bir yer bulup burada yurd kurmayı kararlaştırıyor ve obalarını nakil için Karacaören'e dönüp hazırlığa başlıyorlar

Karacaörenliler, köylerinden ayrılmağa istiyen bu hemşerilerine soruyorlar:

- Yurdluk bulabildiniz mi?
- Bir yer seçtik, oraya taşınacağız..
- Neresi bu yer, uzak mı?
- Yok, uzak değil, nah şu (Kırın ardı..) diyorlar.

Karacaören'den ayrılan bu köylülerin seçtikleri yerde yapılacak köyün temeli atılmadan önce, köyün soy adı şu yukarıdaki konuşmada konuyor: (Kranardı.)

3980 lik Erciyesin, ovalara doğru kâh keskin bir kıvrım ve kâh tatlı bir meyille indikçe küçülen piliseli eteklerinde külden harmanlanmış kır bir dağın böğrüne yeniden kurulan (Kırınardı) gel zaman git zaman hem adına verilen sebeplerini kaybederek halk dilinde (Kırınardı) oluyor, hem de serile serpille büyüyerek şu

Köy gezilerinde raslanan enteresan tiplerden
Cirlavuklu Ahmet usta

kır dağın böğrünü kolaçlam kablıyor. Her yeni doğan, doğduğu gibi kalmaz tabii!..

Kayseriden Erciyese çıkan tek ve yüksek yolun 1350 inci basamağında bulunan (Hisarcık) a giderken Deliçayın üzerinden sola dirsek yaparak ayrılan daracık bir patikanın

bitimindeki (Kıranardı) hava ve manzarası ve bilhassa suyile köycülük bakımından tetkike değer kıymetli bir yer olduğu içindir ki Vali Baymanın başkanlığındaki (köy gezileri) kafilesi işte bu haftada bu tarihi köye otomobillerle gitti.

3000 dönümlük ve dinlendirme-

li ekilen güzel ve bostanı bol, dalgalı bir arazisi ve (220) hane içinde 564 dü kadın artanı erkek olmak üzere (1028) nüfusu var.

Yazın, ter döktüren sıcaklığından bunalanların serinlemek rahat ve huzurlu gece geçirmek için Erciyesin bağrına doğru tırmandıkları bir sürü köyler içinde, Kıranardı'nın dillerde dolaşır bir şöreti vardır.

Hele suyu, koyu masmavi rengile bir tek bardağı, yemekle dolu mideleri bir saat sonra hazım suretiyle boşaltıp insan iştahasını şaha kaldırmağa kâfi geliyor. Köyün, mevcut olan iki içme suyundan — Sıhhiye vekâletinin okuduğumuz raporuna göre — birisinin mikyasılması bir, o birininki üçl. Erciyesin başındaki asırlık karlardan eriyip, karnındaki kaya yarıklarında çalkalana çalkalana kendiliginden filitre edilerek bilek kalınlığında bir yarıktan fışkıran şu masmavi suya renginden dolayı ne hile karışdırıla bilir ve nede temizliğinden insan şüphe edebilir! İçerken damağa tad, içe ferahlık, mideye iştihâ veren bu su, iki üç yıl önce Ankarada bile lokanta masalarında tutunarak çok hararet söndürmüş. İki müteşebbis Kayserili, bu suyu fiçı ve kapalı şişelerle her tarafa, bilhassa Ankaraya yollayarak (Erciyes Kıranardı suyu) firmasıyle bir iki yıl sürüm yapmışlarsada, sonradan aralarında çıkan uğursuz bir hadiseden bu faydalı iş de yüz üstü kalmıştır. Şimdi Kıranardı suyunun hükümdarlık sahası yalnız Kayserideki lokanta masalarile bazı aile sofralarına münhasırdır. Fakat İlbay Bayman şu 220 hanelik köye servet, bütün Kayserililere nimet olan bu sudan herkesin daha geniş ölçüde istifadesini temin için mühürlü fiçılarla ve daha ucuza satılması işne uğurlu parmağını koymuştur. Bir köy halkı

sudan seriyet, ve bir köy ahalisi sudan sıhhat kazanacak!..

Köyün, mektebden başka hiç bir derdi yok! Bayman, komşu üç köyün arayeri olan Hisarcıkta açacağı mekteple bu ihtiyacı da karşılamayı vadetti.

Kır bir tepenin göksünde bağdaş kuran, kurumlu oturuşu, temiz hava ve bol suyile böbürlenlen Kıranardı'nın manzarasına da doyum yoktur. Sağdan uzayıp giden yamaçlarda yere serilmiş kabartma bir resim gibi, bir takım köyler görünüyor: Talas, Reşadiye, Argıncıklı..

Köyün önündeki bir kaç yüz kulaçlama bahçeli bir düzlükten sonra bir harmanlık toprak yığını halinde, dik meyilli dolgun göbekli Ali dağı cephenin yarı manzarasını kapıyor. Ve fakat kendisi köyün güzelliğine tatlı bir fon görünüşü olarak... cephenin diğer kısmında uzun bir ova... Gözün alabildiğine uzayıp gidiyor!

Vali Bayman, köy odasının önünde etrafımızı saranlara, köyün ihtiyaçları olup olmadığını sordu.

— 130 yaşında Asiye kadın, 125, yaşında Ayşe karı var!.. Dediler.

Bir asır önceden gelmiş meraklı ve heyecanlı bir haber gibi kulaklara fısıldanan bu söz üzerine Vali Bayman tekrar sordu:

— Buraya kadar gelebilirler mi?

— Hay hay, gelebilirler!..

Kalabalık içinden ince kaytan bıyıklı, tunç renkli, kahraman yapılı otuz beşlik birisi:

— 130 yaşında'ci Asiye benim ninemdir! diye kendini ortaya attı. Bundan ninesinin evlâd ve ahfadını sorduk sayamadı ve ikide bir:

— Hangi birini sayayım ki!.. Diye şaşırıyor ve bir aile efradını birbi-

Geziden yaya bir kabile

rine karıştırıp duruyordul.

Nihayet bir köy halkının şahadet ve yardımile ve Vali Baymanın not defterine adlarını teker teker yazmak suretile 130 luk Asiyenin küçük büyük, elân yaşayan torunları tesbit edildi: 54

Bu elli dört insan, Asiyenin dört kızile bir oğlundan öreme imişl.

Biraz sonra, ellerinde kalınca birer değnek, çorapsız ayaklarında kulağı yatık birer yemeni, dizlerinde bellerinden uçkurlama bol birer don, arkalarında yerli dokumadan pamuklu ve fakat bağrıları açık birer hırka 130 luk Asye ile 125 lik Ayşe galebeliği yararak dinç adımlarla geliverdiler.

Geçen asrın başını bu asrın

başındaki bir çeyreğe, ilmikeyen bu iki ihtiyar Türk kadınının köprü, kurdukları uzun ömür, onların yüzlerinde bayat bir tabak sütlaç gibi o kadar kalın çizgiler, ellerinde eyi sürülmüş bir tarla gibi o kadar kırışıklar bırakmış ki, hemen hemen yaşları bunlardan sayılabilir! Maa-mafih 54 torunlu Asye, 125 yaşın-ki Ayşeden daha kanlı ve daha canlı.

Uzun bir hayat yolunun çıktıkları son basamaklarında bağdaş kurup yorgun argın oturan ve geçen asrın okunulmaya değer bir tarihi sayılan bu iki Türk karısının gelişi hepimize ürpiteli bir heyecan verdi.

Başta İlbay olduğu halde bayanlı

baylı bir takım gençlerin kendilerine gösterdikleri sonsuz saygı ve hudutsuz alâkadan çok müte-hassis olduğu anlaşılan Asyenin gözlerinden sevinç yaşları dökülüyor ve konuşamıyacak derecede heyecanlanıyordu.

Valinin gümüş liralarile fabrika müdürünün verdikleri notları Ceplerine endirirlerken, titreyen dudaklarından dökülen dua sesleri.

— Allah sizlerde bizimki kadar uzun önürler versin!.. oluverdi!.. Fakat bilmemki bu sözler, bizim için bir dîanı, yaksa beddûa mıdır?..

Asyenin biraz ağırlaşan kulağına eğilip vali Baymanın sözlerini anlatırken, gözlerim bilâ ihtiyar açık olan göğüslerine takılıp kalıverdi. Eyi rendelenmemiş bir tahta kuruluşunu andıran şu kadın gök-sünün iki tarafında pathyarak havası uçurmuş lâstik bir balon gibi sallanan et parçası, suyu kurumuş bir pinara benziyor. Ölenleri hesap etmiyorum, bu gün yaşayan 54 insan hayatlarını, bu günkü yaşayışlarını işte şu kurumuş ve körleşmiş pinara borçludurlar!.

Gökler benim otağım

*Coşsam, gülsem, ağlasam da gökler benim otağım
Budur benim son emelim kalbim, ruhum du dukça,
Nasılsa ey göklerim size kavuşacağım
Damarımdaki son kan Türklük diye vurdukça*

*Bulutlara arkadaşım onlarla bir koşarım
Gökler benim, ben göklerin bunu hergün yazarım
Hiç bir kuvvet dur diyemez çünkü Türktür bir adım
Bu uğurda ölsem bile gökler olsun mezarım*

*Gökler... Diye kıvrılırken gözüüm yaşla doluyor
Bu'utlara karışık almak için hızını,
Bugün yerde dururken acun zindan oluyor.
Yarın göklerde görün bu cesur Türk kızını*

Mehpare Ertürk Alp

Bir köy gezisi

Asya kadın onyedisinde gelin olmuş imiş, Düşündüm bir kaç kere yıkılıp yeniden yapıldığını eyiden eyi hatırladığı köyün şu mütevazı kulubesindeki süslü zifaf odasına, 115 yıl önce sırmalı çepkeni, sevayili yelegi ile elleri kınalı, ayakları halhallı, yüzü duvaklı gelin giren görpe Asye, bu gün usâresi emilerek geçen asırdan bu asra fırlatılıp atılmış bir posa halindedir. Yalnız deri, sinir ve kemikten ibaret bir insan posası !..

Bunlardan, bu uzun ömürler içinde unutuılmıyacak hatıralarını sorduk. Asye kadın içini çekerek :

— Kocam Arabistan toprakların da 12 yıl askerlik yaptı idi. Ben bu köyde onun yolunu 12 yıl bekledim. O acıyı ölünceye kadar unutamam ! Diye eski idarelerin acılarını göz yaşlarıyla ve halâ hissederken, Ayşe kârıda:

— Hiç bir şey görmedim. Geldim, gideceğim işte !.. diyerek hayatın (uzun ömür), felsefesini bir cümle içinde açık, katî ve belâgetle anlatıyordu.

Köylerimiz, üzerinde durulması ve etüd edilmesi lâzım gelen ne kıymetli hazinelerdir ?

Ata sözleri nasıl doğmuştur

KEMAL VURAL

Bir fikrimizi, bir düşüncemizi takviye edip müdafaa etmek isterken öyle zamanımız olur ki daralırız. O anda bir Ata sözünü hatırlar mülâhazalarımızı teyit edersek müdafaa etmekte olduğumuz işin içinden kolaylıkla çıkarız.

Atalarımızın hakikaten çok yerinde söyledikleri bu sözler haikın en büyük akıl öğretmenidir. İçlerinde öyle kuvvetlileri ve yerinde söylenmişleri vardır ki insanlara sahifeleice okudukları bir makaleden, bir eserden fazla tesir ederler. Atalarımızın fikir ve kültürüne, kısaca mazimize ekli olan bu sözler çok zaman bir menşei olduğunu hissettirmeyecek kadar yerinde görünürler. Bazıları da bir menkabesi ve hikâyesi olduğu duygusunu verecek derecede (tabir) halindedirler. Hemen her gün kullandığımız bu sözlerin birer hikâyeden, birer vakadan doğmuş olanlarını bilmemiz sözlerimizin konumuza intibasını daha iyi taktir etmemize yardım edecektir. Bunlardan bir kaç tanesinin hikâyesi şöyledir.

I — Hoşafın yağı kesildi

Bu sözün birbirinden farklı olmaları iki türlü anlatılışı vardır.

I — Üçüncü Selim islâhına giriştiği zaman bir gün Yeniçeri ocaklarını gezmeğe kalkar. Selimin ziyareti esnasında tesadüfen ağalar yemeğe oturmuşlardır. Selim dikkat eder ve görür ki Yeniçeriler pilâva daldırdıkları yağlı kaşıkları aynı zamanda ho-

şafada batırdıklarından hoşafın üzerinde kalın bir tabaka yağ hasıl olmaktadır.

Bu münasebetsizliğe bir son vermek için emir eder. Pilâv hosaftan önce ve ayrı olarak verilsin der.

Kurnazın birisi Yeniçerilere bir fit vererek :

— Yaho sizi gıdasızlıktan öldürecekler. Bakın eskiden hoşafınıza yağ katarlardı şimdi yağsız yemek yedire, yedire candan, boğazdan edecekler der.

Ağalar hakikaten bakarlar ki hoşafın üzerinde eskiden olduğu gibi yağ birikmiyor. Hemen kazana yapışırlar.

— Hoşafın yağı kesildi! Hoşafın yağı kesildi!..

II — Yeniçerilerden biri sarayda oldukça mühim bir vazifeye tayin edilir.

Bir gün kendisine ocakta alıştırıldığı gibi pilâva hoşafı beraber yememesi söylenir. Önce pilâvı sonrada hoşafı verirler. Hoşafın üzerinde yağ görmeyince kızar :

— Terfi ettik amma hoşafın yağı kesildi diye bağırır.

II — Ben onun cemaziyelevvelini bilirim

(Halı hatırı iyi görüldüğü halde geçmişte bir foyası bulunan kimseler hakkında söylenir.)

Bu sözün hikâyesi muhtelif şekillerde anlatılmakta ise de esası birdir. Ve en uygunu da şudur :

Bir daire kaleminde çırak olan iki arkadaştan birisi zamanın büyüklerine yanaşmak suretile çabuk terfi ederek sadaret kaymakamlığına kadar yükselir. Arkadaşından çok geride kalan öteki zavallı memur bazan coşarak kendi fakir halini, arkadaşının büyümesini kıskanarak düşünür, geçmişteki hatıralarını ötekine berikine yana yakıla anlatırmış. Yüksek masalar işgal eden arkadaşının henüz kaleme devam ettiği sıralarda evrak deposundan eski torbaları çalarak kendine don, gömlek yaptığını bir günde tesadüfen hamamda onun ayağında camaziyelevvel yazılı torba bozması bir don gördüğünü içini çeke çeke anlatır.

— Ben onun cemaziyelevvelini bilirim. Dermiş

III — Ye Kürküm ye

Meşhur sözlerle bizi çok zaman güldüren Nasraddin hocayı bir gün düğüne çağırırlar. O da gündelik sakosile gider. Kimse itibar edip yüzüne bakmaz.

Hoca yavaşça kimseye hissettirmeden düğün evinden dışarı çıkar evine gelir bayramlık kürkünü sırtına geçirir tekrar düğün evine döner. Bu sefer kapudan karşılarlar. Baş köşeye oturdurlar.

Sofrada da en iyi yer hocaya verilir. Hoca kıyafetine itibar eden ev sahibini utandırmak fırsatını kaçırmaz.

Sofraya çorba gelince kürkünün eteğini kaldırır:

— Ye kürküm ye! Bu saygı hep sana der.

VI — Ahfeşin keçisi

Ahfeş tahsilde iken aldığı dersleri iyice zihnine yerleştirmek için başka birisine anlatmayı adet edinmiş. Biraz sonra bütün arkadaşları onun bu ders anlatmasından osanmışlar, onu görünce yanından kaçmağa başlamışlar. Nihayet anlatacak kimseyi bulamayan Ahfeş bir keçi satın alıp karşısına getirirmiş.

Öğrendiklerini ona anlatmağa başlamış, Keçi o anlatırken hiç tasdik icap etmeyen yerlerde bile başını sallarmış.

İşte anlamadan başını sellayanlara, tasdik edenlere Ahfeşin keçisi gibi başını sallardır.

V — Dostlar alış ve rişte görsü

Nasraddin hoca bir gün dokuzu bir akçadan bir kaç yüz yumurta toplamış, pazara götürerek onunu bir akçaden satmağa başlamış. Bunu görenler :

— Hoca bu ne biçim kazanç yolu ? demişler.

— Ne yapalım dostlar alış verişte görsünler. Cevabını vermiş

VI — Mlm komak mmlmek

İkinci Abdülhamid devrine gelinceye kadar bazı tahrirata imza koymak adet değildi. Yazılan evrakın sonuna bir (M) harfi konurdu.

Söz arasında (yine onu mmlmedim, bana bir mim koy) denir.

Nasıl ki bir tahrirat kayd edilip mahiyeti anlaşıldıktan sonra imza yerine bir (M) atılıyorsa mecazen mmlmek ve mim koymak tabirleri

de mahiyeti malûm olmuştur, unutulmayacaktır manasına kullanılmaktadır.

VII — Külhan beyi

Bir zamanlar İstanbulda geceleri fenersiz dolaşmak yasak edilmişti.

Bu yasağı unutanlar ve yahut da dinlemiyenler hemen yakalanıp geceyi geçirmek üzere karakol hapishanelerine götürülüyordu.

Gerek mahsus ve gerekse bilmiyerek geceleri fenersiz çıkanlar o kadar fazlaştı ki bunları karakol hapishaneleri de almaz oldu. Tıklım tıklım dolan hapishanelerden artanları hamam külhanlarına gönderme ve orada geceletmek mecburiyeti hasıl oldu.

Efendi, Bey, Ağa denmiyor fenersiz gezdin diye külhanlara tıkiyordu.

Bütün bir geceyi külhanda geçiren sık bir bey sabahleyin üstü, başı kül içinde evine giderken sokaktaki çoluk, çocuk beyin geceki ikametgâhını bildikleri için arkasından bağırıyorlardı..

— Külhan beyi... Külhanbeyi!...

VIII — Halep orda ise Arşın burada

Atanlara ve mübalâgalı sözlere

karşılık kullanılır.

Bu sözün belki yerinde değilse de fakat çok yapılmış ve işitilmiş bulunan hikâyesi şudur:

Adamın birisi son derece mübalâğacı imiş. Bir gün bir yerde yine atıp savururken :

— Ben Halepte şu kadar arşın atladım... Demiş

Etraftakiler de onun bu sözüne karşılık.

— Halep orda ise arşın buradadır. Gel atla da ölçelim, bakalım doğru mudur? demişler.

Böyle olduğu gibi bu sözün söylenmesi de olmasa lazımdır..

(Halebi orada ise arşın da buradadır.)

Halebi Malatya ve Halep taraflarında uzunluk ölçüsü olarak kullanılan endazeden biraz uzun bir uzunluk ölçüsüdür.

Halebi kullanılmayan bir yerle açık gözün biri bu ölçüye göre bir şey hesapladığı ve attığı sırada karşısındakiler:

— Halebi orada ise arşın da buradadır demişler

SÖYLEYİN DAĞLAR

*Ey yüce göklere yaslanan dağlar!
Yazın hasretinden yaslanan dağlar!
Gam çeke, gam çeke paslanan dağlar*

*Yârim buradan acep geçtimî?
Şu elmas pınardan bir su içti mi?*

*Gözleri siyahtı, saçları kumral
Kaşları yay gibi, yanakları al
Âlemde bir oydu tutunduğum dal*

*Söyleyin, sevgilim burdan geçti mi?
Şu elmas pınardan bir su içti mi?*

*Yılları sürükler ahu efganım
Yaş deyî akıyor gözümde kanım
Sarı çiçeklerle doldu her yanım*

*Söyleyi sevgilim burdan geçti mi?
Şu elmas pınardan bir su içti mi?*

*Ararım yıllardır ben o yıldızı
Bağrımda uyandı derin bir sızı
Nerede bulurum o güzel kızı*

*Söyleyin, o peri burdan geçti mi?
Şu elmas pınardan bir su içti mi?*

*KARACA der ki; Ne oldu bana
Dolaşır dururum hep yana yana
Yüreğim boyandı hep kızıl kana.
Düşmanlar bir yana, dostlar bir yana.*

*Söyleyin, a dağlar yârim geçti mi?
Şu elmas pınardan bir su içti mi?*

M. SELİM KARACA

Talas kamonu Foklor Kaynağı

- IV -

Yazan

Öğretmen : Naci Cingilli

B Büyük İnkılabımıza kadar, Bizde ebediyet denilince, yalnız şiir ve yazılarla tanınmış, Büyük adamların eserleri hatıra gelirdi. Bu eserlerden başka hiç bir şeye edebî kıymet verilemezdi. Bu eserlerin büyük bir kıymeti olmakla beraber, bir tarafta, halkın içinde binlerce, yüz binlerce mevcut: değerli „şaheserler,, (Folklor hazineleri) unutulup giderdi!..

Bu kıymetli parçaları işlemek, memlekette bir halk edebiyatı yaratmak, o devrin hiç işine gelmezdi. Buna rağmen halkın büyük bir ekseriyeti, ihmale uğramış, Karanlık içinde kalmış. Bu „şaheserlerin „ içinde yaşatır, onları heyecanla ruhunda taşırdı.

Asırlardan beri sürüp gelen, Türk halkının ruhunda yaşayan, ve halk zevkinin bir aynası olan, bu şaheserler, bu gün halkevlerimizde kutsal elile, birer birer meydana çıkarılmaktadır.

Halk edebiyatında: (Folklor edebiyatında) cem yetten alınan duygularla, maşerî vicdanın, duygularının terennüm eden şahısla-

rın özel duyguları, Bir birine iyice berçimlenmiş olduğundan, maşerî bir kıymet taşır. Türk halkının içinde, nice dehâlar vardır ki, Bunlar eski zamanın ezici, şartları içinde: erimiye mahkûm edilmiş ve goncalarını açacak hararet ve ziyayı bulamamışlardı. Bu şahıslar muhitlerinden aldıkları ufak bir kıvılcımın âlev halinde ifade etmek kudretine malik oldukları için, imkân buldukça zaman zaman halkın hislerini terennüm etmişler ve asırlarca bu hisleri yaşatmışlardır:

Halk kahramanları, halk şairleri, halkıyatıcılar: ancak: halk Hakimiyetinin kurulduğu gün: meyvelerin ve kokularını vermeye başlamışlardır. „ Folklor „ edebiyatında: eski devirde olduğu gibi: yalnız tek şahıslar görünmez Bura'da, bütün budunun manevî şahsiyet, Halkın enerji kudreti. ideâl kaynağı görülür. Bunun içindir ki „Folklor,, edebiyatı ilâhî bir zevk, temiz özenlik taşır.

Her şeyde, en büyük kudret

kaynağı: Halk olduğu gibi, şaşmaz ve yılmaz zevk kudretile yine bunlar üzerine kendi damgasını vurur, kendine mal eder asırlarca öz benliğinde saklar: Ulusal benliğimizin, biricik zevki olan, bu „Şaheserler,, tabiatile herkes tarafından sevilir, anılır. Büyük ekseriyeti kendine çeker. İşte, bunun içindir ki, „Folklor,, edebiyatınıza, bu gün bu derecede: önem ve değer vermektediriz.

„Folklor,, ulusumuzun, millî heyecan ve ülkülerini besleyen kahramanlık destanıdır.

„Folklor,, Bizim millî hazinemizdir. O bizim: on iki bin yıldan beri engin bir medeniyet taşıyan, ecdadımızın, Kültür mirasıdır. Oada: Türkün ezeli tarihin, kahramanlık menkıbeleri gizlidir. Türk gençliğini: Bir kafa, bir dü-

şünce, bir dilek içinde birleşen bir mefkûre kaynağıdır:

İnönü, Sakarya, Dumlupınar'da, bir irade darbasile aksi tabii nasıl yendikse: Bu gün! „Folklor,, edebiyatınızdan aldığımız, ilham kudretile: yabancı „Folklor,, S İtanat lisanında öylece yineceğiz: Degerli ve Büyük şairimiz, Faruk Nafizin, (Taşından Toprağına kadar destan bu vatan) dediği gibi: yurdumuzun her parçası her köşesi, kahramanlık destanlarile ağız bereber doludur:

Ünlü savaşımızda: Kagnisile mermi, sırt ile yaralı taşıyan. Türk „köylü kadınının,, dile getirmek istediği, Türküleri, „ilyada adisadan,, „kalavala dan: daha üstün, daha engin degilmi-dir?..

İşte güzel bir örnek

*Su görünen Bağçemi ola bağmı ola,
Su dağın ardında acep yarım varmı ola,
Oturupta beni arzularmı ola,*

*Urgan atmadık anam dallar kalmadı,
Başıma gelmedik aman haller kalmadı.*

*Tel tel olur Kayseriniy oyusu
Yüzüne bakmadım karnem doyusu
Taze olur evlerinin boyası*

*Gel olur gel yanıma aman başımın tacı
Ayrılık günleri aman zehirden acı,*

*Çizemedim kemerini belinden
Doyup usanmadım tatlı dilinden
Kurtulmadım şu gurbetin elinden*

*Gel olur gel yanıma yine Bayram geliyor,
Herkes sevdiğine aman neler alıyor,*

*Vuramadım kır atımın gemini
Süremedim gençliğimin demini
Ben ölürsem dertli koyun adımı*

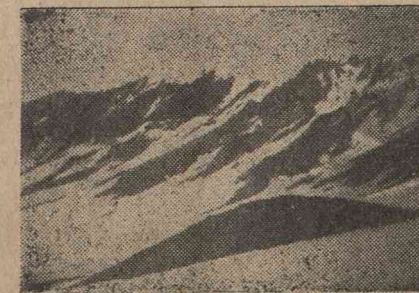
*Garip ölmüş diye çağırırsınlar adımı
Hiç almadım gu dünyadan müradımı*

*Yüce dağ başına gelmesin iller
Bu gün meraklıyım açmasın güller
Diz dize gerüpte dökdüğüm diller*

*Hep yalan oldu o geçen günler
Bağçelerde Bağlarda ötmez oldu Bülbüller,*

*Dizgini dizgini kır at dizgini
Kendi kara yanız çopur bozkunu
Avcular vururlar çifte kuzkunu*

*Deşirdim çiçeği dalda nem kaldı
Gidiyom askere benim burda nem kaldı:*

Kayseri İlinde Gözcü kule VE TEPELER

NACI KUM

Kayseri Şehrinin manzara alan her hangi bir yerinden çevreye bakılınca geniş ovanın kuzey ufkunu teşkil eden Erkilet sırtı üzerinde bir külâhı andıran sivrilik göze çarpar. (resme bakınız)

Erkilete doğru biraz yaklaşırsa bu sivrinin üzerinde bir yapının da varlığı görünür. Böyle ıssız bir tepe üzerinde, mermer işlemeli bir methalden girilen muhteşem bir kaşkün orada niçin yapıldığı bizi düşündürür bilir. Kayseride Selçuk oğulları devrinde yapıldığı yarım kitabesinden anlaşılan bu zarif şatocuk, bütün teşkilatla bir karağol — yani gözcü kulesi — dir.

Mayse-i Mülhakatını gezmiş olanlar, yüksek dağ sırt ve tepelerinin üzerinde Erkiletin (Hıdrellez) tepesi denilen bu tümseğe benzer mütaatit yığma tepeler görmüşlerdir. İnsan elile, dağların birbirinden görüle bilecek yerlerine yığılmış olan bu tepeliklerin niçin ve ne sebeple

Anadolunun çok eski bir yol teşkilâtı vardı. Bu teşkilâtı tetkik ederek başlıca ana yolların hatlarını tesbit etmiş olan bilgilerin verdikleri malumata göre (1) İsadın önce on yüz yıla dayanan büyük bir yol sistemi büyük Eti İmparatorluğun tarafından vücuda getirilmiştir. (2)

Eski İranın hükümet merkezi olan (SÜ3) şehrinde ve Sümer ülkesinden geçerek (Mezopotamya) tarikile: Maraş, Elbistan, Şar (Eski Komana), Kayseri (Eski Mazaka), Bogaz köy (Eski Peterya), Ankara (Eski Ankova), Baba Hisar (Eski Pesinos), Alikel (Eski orkistos), İslamköyü (Eski Keramon Ağora), Salihli (Eski Sardis), Selçuk (Eski Efesus) e kadar gelen büyük bir yol vardır. İran hükümdarı birinci Dara'nın muazam ordusula bu yoldan geçerek Anadoluyu istila etmesinden dolayı bu yola, Eski coğrafyacılar (Şehrah) adını vermişlerdir. (3) Bu kadim şehrahın güzere

Müzedeki Kartal

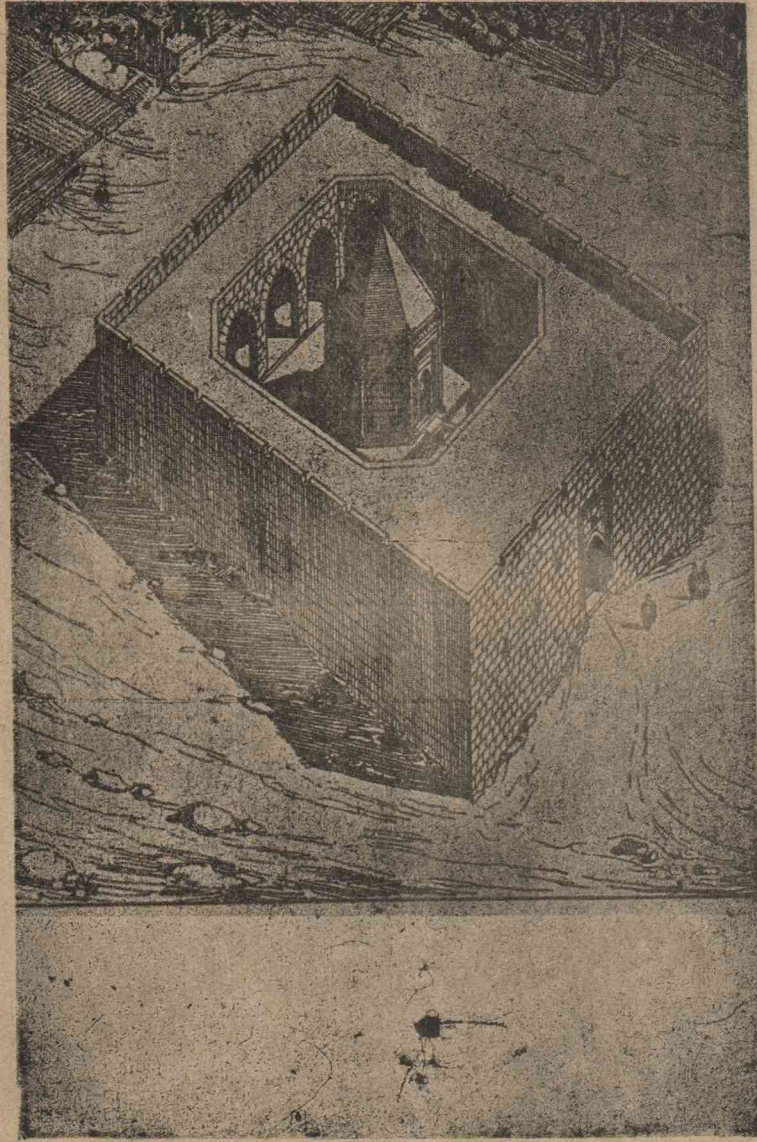
meydana getirildiğini kısa bir tarihçe ile okuyucularımıza anlatmak isterim:

gâhına tesadüf eden yüksek dağ ve tepelerine üzerine muntazam bir şekilde yığılmış olduğunu gördüğümüz tepelikler, aynı hüyük sistemlerindedir. Altıları açıldığı takdirde içlerinde taşla örül-

müş hücrelere tesadüf edilmektedir ki bu hücrelerin gözcü ve bekçilerin ikametgâhları olacağı tabiidir.

Eskiden telgraf ve seri posta teşkilâtı mevcut olmadığından, böyle yol geçitleri civarlarında her hangi bir düşman hareketini, gözcü tepelerinden gözetliyerek

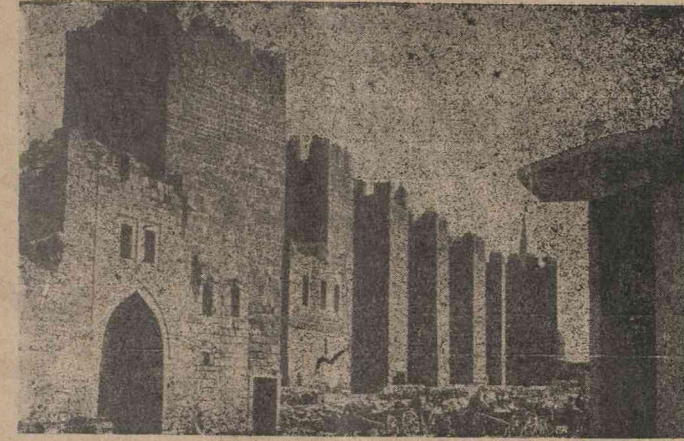

Kayseri Kalesinin Planı

gündüz, türlü işaretlerle ve daha ziyade, geceleyin ateşler yakmak suretile bu tepeler üzerinden seri muhabere esbabı temin edilmiş olacaktır... Himmetdede ile Avanz arasında (İsmail Sivrisi), Felahiye çevresinde (Tozaklı Hüyükü), (Kötü oluk), Hırka köyü üzerindeki (Kurşunlu yapısı),

Avanz üzerindeki, ürgüp civarındaki (Hıdırellez tepesi Bün-yan ile Şarkışla arsında Sivas yolu üzerinde (Beş Tepeler), (Genezin) kasabası yanında (Üç Tepeler) .... gibi bir çok mevkiiler tarafımdan tesbit edilmiştir. Bunların en enteresani, Kayseride oturanların hepsi tara-

Kayseri
Kalesi

findan diama goz önünde bulunan (Erkilet Hıdırellez Tepesi) dir, ki üzerinde Selçuklular tarafından muntazam bir şekilde yapılmış olan karağöl binası halâ sapa sağlam durmaktadır.

Bundan başka, eski zaman tâbiyesinin icabı olarak, sarp ve yalçın dağ, tepe üzerlerinde de bir çok (Kale Harabeleri) görmektediriz. Kayseri ve civarına ait tertip ettiğim (Arkeolojik harita) da: (Harsanos kalesi), (Mudrasun kalesi), (Zırha kalesi), (Küçük Toraman kalesi) gibi mevkiileri de tesbit etmiş bulunuyoruz. Bu kalelerin çoğu bizzat şehirlerden ibaret olmayıp, eski büyük şehirlerin yanı başında o şehrin bir istihkâmı mertebesinde idi. Nitekim : Damad İbrahim paşa Muşkara köyü üzerinde (Nevşehir) i kurduğu zaman şehrin üzerindeki tepede de bir hisar inşa ettirmişti. Bu hisarın artığı halâ mevcuttur.

Arkeoloğlar tarafından eski

şehirler, büyük ve küçük yollar tetkik edilirken işaret ettiğimiz böyle harabe mevkilerinin keşifleri çok işe yaramaktadır.

Antikite ve Müzeler daire-sinin metodlu ve hummalı faaliyetleri sayesinde bir çok ana hüyükler açılmağa başlanmış ve yeni yeni mevkiiler keşfedildikçe haritalara işaret edilerek Türkiye'nin mufassal bir Arkeoloji haritası meydana getirilmiştir. Bu harita, turistik bakımından da önemli olacaktır. Çünkü bir çok eski şehir harabeleri vardır ki şimdiye değin ecnebi seyyahlar tarafından görülmemiştir.

(1) Anadolu'nun tarihi coğrafyası hakkında en son ve mükemmel eseri yazmış olan S. W. M. Ramsayın (The Historical Geography of Asia Minor) adlı eserine bakınız.

(2) Aynı kitabın sahife : 27 - 34 üde mufassal bahis vardır.

(3) Ankarada çıkan (Belediye dergisi) nin 23 - 34 üncü sayılarında (Anadolu'nun kadim yolları) başlıklı makale serilerine lütfen bakınız.

İnsan adalesi kuvvetile uçabilirmi ?

T. H.

Tayyare ve Balon mevcut değilken insanların uçuşa teşebbüs ettikleri tarihen müsbettir.

Tayyarenin ilk icadından itibaren insanlar uçmak çarelerine tevessül etmiş hemen bütün mesaisini motorle mücehhez tayyarelerin inkişafına sarf etmişlerdir. Binnetice bugünkü tayyareciliğin akıllara hayret verecek kadar terekkesine sebep olmuşlardır.

Tayyarenin icadını müteakip insanların kendi adele kuvvetlerinden bilistifade uçup uçmıyaacağı hakkında bir çok münakaşalar ve fikirler serdedilmiştir.

Bir çok kimseler muayyen irtifa ve ağırlığı tecavüz eden kuşların uçmadıklarını ileri sürmüşlerse de ilk uçan hayvanat meyanında bildiğimiz Yarasa kuşunun pek büyük bir mikyasta bulunan (Ptetnodons) ismindeki kuşun kanatlarının tulu 10 metre ve ağırlığı 300 kiloyü mütecaviz olduğu halde az bir kuvvet sarfile mükemmelen uçtuğu ve buna mukabil 100 gram ağırlığında bulunan (Apteryx) in kanatları olduğu halde uçmadığı görülmüştür. Bu münakaşalar meyanında insanların adele kuvvetinin gayri kâfi geldiğini

riyazi bir tarzda ispat etmek isteyenler de olmuştur.

Filhakika Fransa aerodinamik alimlerinden profesör Alayrac bu keyfiyetin imkânsız olduğunu gösteren bir fôrml de vermiştir.

Bu âlimin ifadesine nazaran insanın haiz olduğu azamî adele takatı ancak 1/2 beygir kuvveti olduğu ve 70 Kg. ağırlığında bir insanın uçabilmesi için lâakal 3,7 beygir kuvvetine ihtiyaç gösterdiği cihetle sakın havada uçmak imkânsız olduğunu beyan etmektedir.

Şüphesiz bu âlimin dedikleri doğrudur. Yalnız profesör Alayarç hesabında sabit bir kanat ve adele kuvvetile çevrilen bir pervane tasavvur eylemiştir. Bu gün havada güzelce uçarak uzun seyyahatları icra eden kuşların kanatlarının müteharrik olduğunu hesabata katmamıştır.

Bu hususta çok sahibi selâhiyet olan ve 20 seneden fazla kuşların uçuşları üzerinde tetkikat yapan Direktör Profesör doktor Magnan ve yine tanınmış alimlerden M. Sainte-Lague'nün mütalaalarına göre nazari hesabat ve bilfiil lâbratuvar tec-

rübelerinin neticesinde insanın aynı vezinde bir kuş ve bir böcekten mukayesesine nazaran insanın takatı kuştan daha az ve fakat böcekten ziyade olduğunu bildirmektedir. Şu hale nazaran insanın uçmasına imkân vardır. Bu iki âlimin yaptıkları hesabatla bir metre boyundaki kanatla mücehhez bulunan ve dakika da otuz defa çırpın bir insan, havada uçabilir. Alman âlimlerinden profesör

2 Haiz oldukları irtifadan kanatlarını sabit bir vaziyette tutarak mesafe kat ederler. Buna mukabil bulundukları irtifadan kısmen tenezzül etmiş bulunurlar.

3 — Kanatlarını çırpma suretile icabında muvazenet ve icabında irtifa kazanırlar.

Bir ve iki tarzdaki uçuşlar hepimizin bildiği bir hadisedir. Fakat kanatların çırpma keyfiyeti çok karışık

Özleyiş

Yıllarca senin hasretine göz yaşı döktüm
Her kahrine [lâhavle] deyip boynumu büktüm...
Bir an düşünüp sormadın hiç, halimi densiz, [*]
bigan ilimi bilmiyorum ah bu havali ?..

Yıllar yaşadım hem yasarım aşkıma bağlı,
Ağlatma beni yeter artık [Karabag] li
Kâr eyleyemez derdime göz yaşları sensiz...
tsekin edemez başka deva gel, bu melâli ...

M. Gerçek

[*] Densiz kibirli aldirışsız

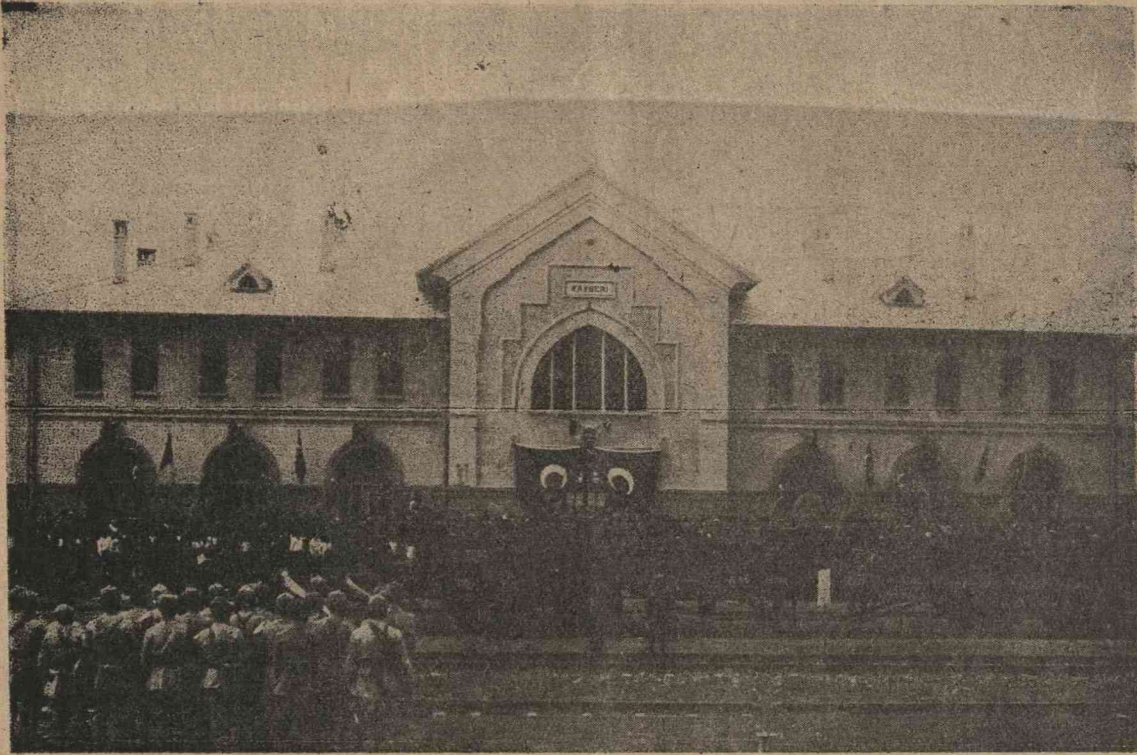
Georgii ve profesör Magnanın tetkikatına nazaran kuşların uçuş tarzı üç muhtelif safhada vuku bulmaktadır.

1 — Başlıca suudi ceryanlarından istifade ederek kendilerine irtifa kazandırır.

meşkük noktaları oldukça çoktur.

Profesör Magnan sırf bu uçuş vaziyeti üzerinde senelerce tetkikat yapmıştır. İcat etmiş olduğu bir metot dahilinde gündüzün saniyede 2500 fotoğraf almağa muvaffak olabilmıştır.

Kayseriden görünümler

Bu sayede gözümüzle hareketini tetkik edemediğimiz hadiseyi inceden inceye tahlil edebilmiştir.

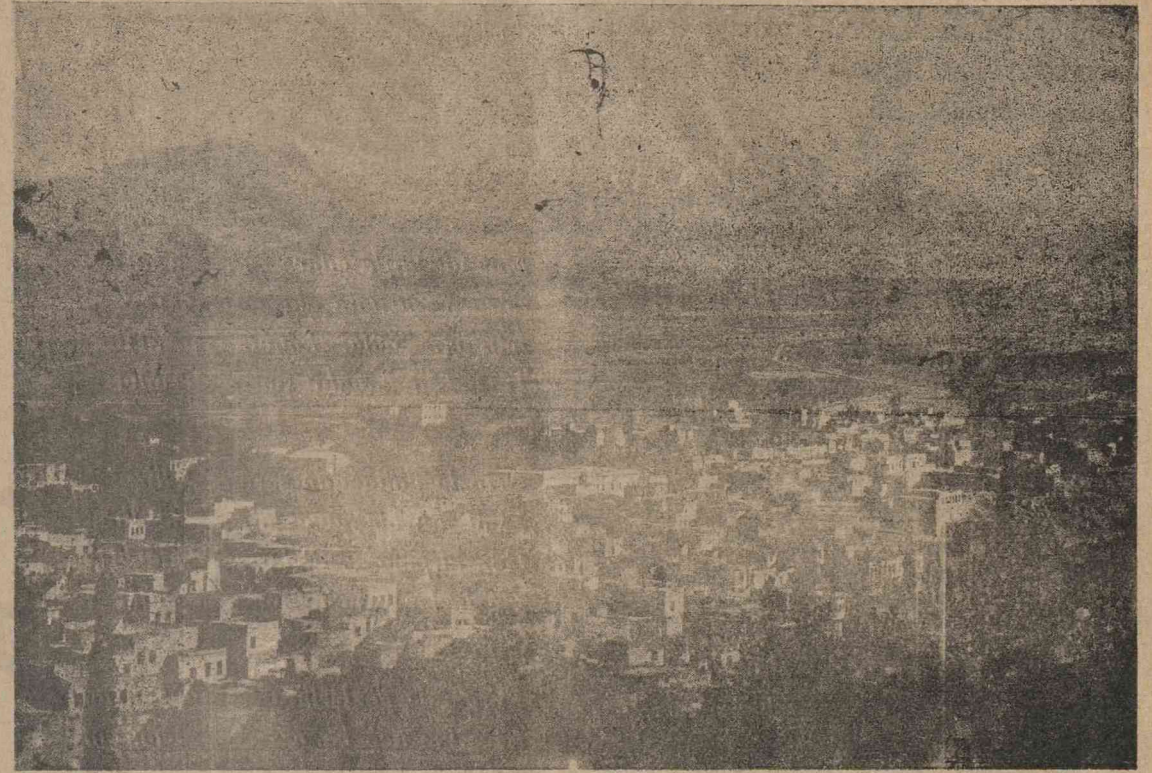
Kuşların kanatlarının hakiki çırpma harakâtı şimdilik tamamen tayin edilmiş bir şekilde değildir. Doktor Mağnanın yaptığı tetkikatta kuşlar kanatlarını bir sandalda kürek çekme vaziyeti gibi hareket ettirmeyip yukarıdan aşağıya çırpırlar. Kuş kanadını yukarıdan aşağıya çabuk endirmesi anında üst tarafındaki havayı tahliye eder ve bu suretle hüsule getirdiği hava boşluğundan mütevellit alttan tesir eden hava tazeyiki kuşun yukarıya doğru çıkmasına sebep olur.

Kuşların suudi ceryanlarından istifadesi keyfiyeti de çok gariptir.

Çünkü aşağıdan yukarı olan ceryanları arayıp bulması ve vücudunu bu ceryana verebilmesi için histen istifade eylediği tamamen malum değildir. Fakat bu en ziyade gözlerinin görme kabilliyetlerine hamledilmektedir. Kuşlar bizim göremediğimiz hava ceryanlarını mükemmelen temşa edip kendilerine lüzumlu olanlarından istifade ettikleri kuvvetle tahmin olunmaktadır.

İstikbalda ihtimalki suudi ceryanları tefrik edecek hususi bir gözlük icad olunabilecek ve bu sayede insanlar fazla enerji sarf etmeden binmiş oldukları uçaklarla bir mıntikadan diğer mıntıkaya seyyahat etmeleri mümkün olacaktır.

Umumî harpten evvel ve şu son

Kayseriden görünümler

senelere kadar bir çok kimseler muhtelif cihazlarla bilfiyil uçuşa tecrübelerine teşebbüs etmişlerdir. kullanmış oldukları aletler başlıca iki sınıfa tefrik olunmaktadır:

1 — Motörsüz Komple bir tayyare, içerisine binen kimse bisiklet pedalı tarzındaki pedalları çevirmek suretile önde bulunan pervaneyi tahrik eylemektedir.

2 — Motör ve pervanesi olmiyan bir tayyare, buna mukabil kanatları, içerisinde bulunan kimse tarafından pedalları çevirmek suretile yukarıdan aşağıya (Çırpma tarzında) hareket etmektedir.

Birinci tarzda yapılan uçakların en meşhuru bir Alman tarafından in-

şa olunmuştur. İçerisine binen «Dünnbeil» ismindeki Pilot 29 / Ağustos / 1935 tarihinde yapmış olduğu tecrübeye takriben bir metre irtifaında olmak üzere (235) metre mesafeye uçuş bilmıştır.

ikinci tarzdaki uçuşlar arasında bulunan bazı meşhurlarını zikrederim. « J. Gollomb » tarafından yapılan cihazı şakuli vechile hareket eden iki kanada malik olduğu halde yapılan tecrübelerde enteressan bir netice alınmamıştır.

« Gilbert, Templous » ve Soltan tarafından yapılan uçakların birincisini kanat uzunluğu 5,5 metre ve ikincisinin tulu 11,60 ve genişliği 2,5 metre olduğu halde tabiatdaki uçan kuşları

takliden inşa etmişlerdir. Yapılan tecrübelerin enteressan olduğu zikr olunmakta isede henüz ve kat,i bir netice alınamamıştır.

Bu gibi tecrübeler meyanında ölenler dahi olmuştur. 929 kanatlarını çırpma suretile « Vuhite » tarafından imal olunan cihaz tecrübesi esnasında sahibini kurban etmiştir.

1935 senesinde Sovyetlerden «Schmid » isminde bir atlet paraşutu ile atladığı vakıt (900) metre irtifadan (18) saniyede endiği halde kanatla mücehhez bulunduğu takdirde (45) saniyede inmiştir.

Müteaddid tecrübelerinde muvafak olan ve fakat bir talihsizlik neticesinde «Vincennes» ölen«Clemsohn» techizat ile kuşları takit etmek suretile uçmuştur. bu mütecasir atlet(4000)metreden tayyareden atladıktan sonra vucudünü ufki bir vaziyete kayarak hem mesafe kat eylemiş ve hem de icabında sağa ve sola kavis çizerek dönebilmiştir. Sür'ati azaldığı vakıt pike yapmak suretile sür'at iktisap eylemiştir. Yere salimen ine bilmesi için (500) metre mesafe kala üzerindeki bulunan paraşutu açmıştır.

Tecrübelerinin birinde mücehhez bulunduğu paraşutü açmış ve fakat açılmadığını zan ederek ikinci yedek paraşutünü açmak suretile yere enmek istemiştir. Fakat ne çareki her iki paraşüt açılmış bulunmakla bir birine dolaşarak biçarenin sukutuna ve ölümüne sebep olmuştur.

Bu hadiselere rağmen yine bugünkü günde sırf adele kuvvetile uçmak ümidi üzerinde çalışan bir çok â-

Köyde Akşam

*Mor dağlarda güneş batar kırmızı
Sarıtır yasıyla akşam yıldızı
İçin için ağlar köyün şen kızı
Hazin bir kavalın son bestesiyle*

*O tozlu yollaadan sürüler gelir
Sevdiğim bir hayal ufka yükselir
Göz kırpmı sevdiğim yanımda belir
Hazin bir kavalın son bestesiyle*

*Yorgundu gözlerim yorgundu akşam
Sevgilim hep bana sorgundu akşam
Bugünde her şeyden dur,undu akşam
Hazin bir kavalın son bestesiyle*

MEHMET ERTÜRK

limler mevcuttur. Gerek nazari ve gerekse lâbratuvar tecrübeleri uçmak imkânının ancak kanatları çırpma tarzında olabileceğini göstermekle son zamanlarda dünyanın hemen her tarafında bu usul üzerine çalışanlar çoktur. Şüphesiz şimdiye kadar bu muvaffakiyetsizlik kuşların kanatlarını ne tarzda hareket ettirdikleri insanlar için tamamen malûm olmamasından ileridir.

Şurasını da ilâve edelim ki :

İlk tayyarenin vaziyeti gözden ge-

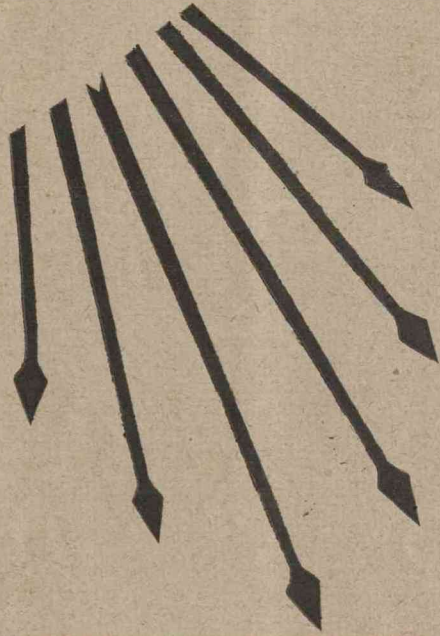
Kayseriden görüşler

çirilirse gövdesinin iskeleti bambo kamışlarından, kanatları ince bezden gayet kuvvetsiz küçük bir motörün tahrikile uçduğunu, fakat bu günün tayyarelerinin (16) tonu mütecaviz ve halı hazırda t crübeleri yapılmakta olan motörlerin (3000) beygir kuvve-

tinde oldukları mukayese edilirse yapılan terakkinin ne kadar büyük olduğunu anlamış bulunuyoruz. Adeli kuvvetle uçuş keyfiyeti bu gün için başlangıçta. yarın için imkân dahilindedir.

Altı Ok

Altı ok ; ne yad bağra saplanan kanlı hançer.
ne de bir il bağına saldıran azgın ejder.
Altı ok ; ne paslanır, ne kırılır, ne çürür ?
Ne sönen bir yıldırım, nede kül olan kömür.
Altı ok ; gök güneşin ışıdır hızıdır.
Türklüğün yeni doğan kuyruklu yıldızıdır.
Göksümüz bir çelik yay, Oklar bizim ülkümüz
Ay, yıldız, inanımız, altı ok ; amentümüz.
Cumuriyet, milliyet, Halkçılık yollarımız
Devletçilik, Laiklik, İnkılap kollarımız
Acunda baş olmağa oklarımız kılavuz,
Benliğimiz, ruhumuz, oklar bizim biz okuz.
Atatürk başımızda, başımız ileride,
İleriye bile biz koyacağız geride,
Bu dünya Altı günde varolmuş denir yoktan
Bizde bir Türk dünyası yarattık Altı oktan

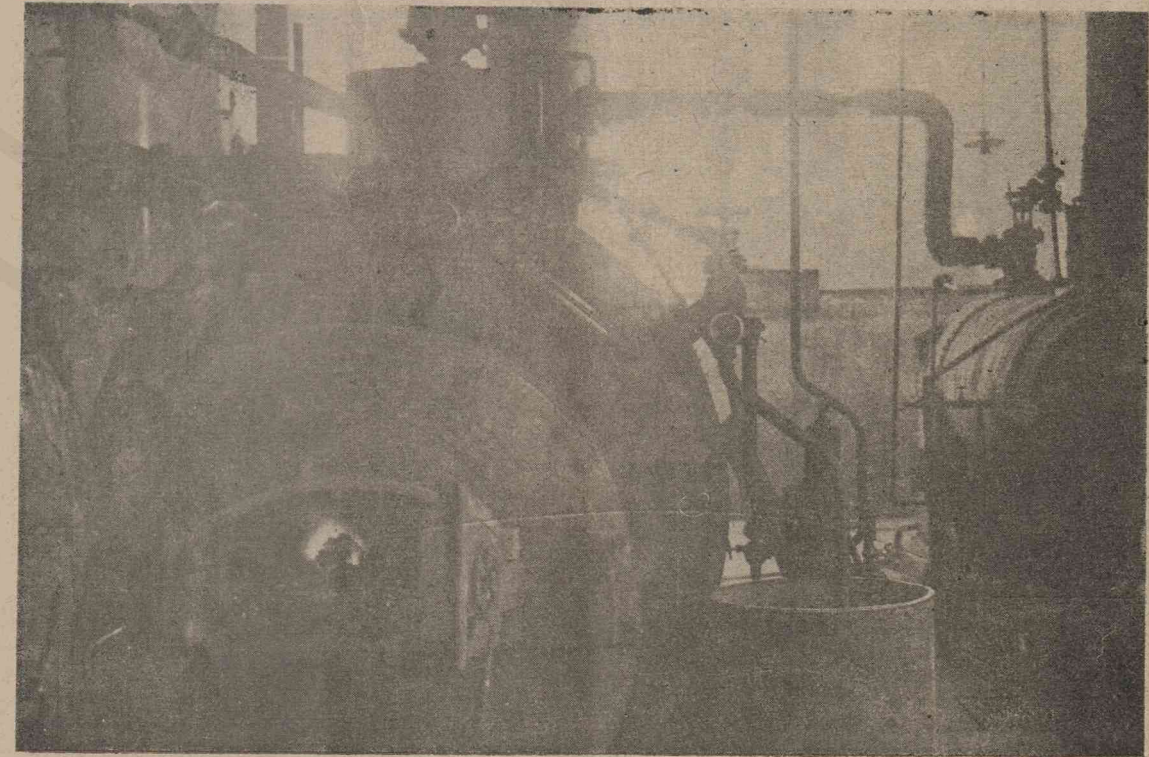
H. ÜÇOK

Onbeş yılın başarılarına bir bakış

165 inci Sayfadan artan

di ise birisi Ziraat bankasıdır. Ser-mayesile bile faaliyetini artıran bu bankaya (İş, Emlâk, Cumhuriyet mer-kez, Sümer, Eti, Deniz, Belediye) ban-kaları gibi yedi kardeş daha katılmış, milli endüstrinin kurulma, milli para ve tecimin korunma ödevlerini üzer-lerine alan bankalarımız aynı zaman-da devlet ve ulus kredisinin sarsıl-maz bir dayanağı olmuştur.

iktisatçı Celâl Bayarın kudretli idare ve mesuliyeti altında her gün ilerle-mekte bulunmuştur. Saltanatın 65 se-nede ecnebî şirketlere yaptırdığı 4000 kilometrelik bozuk, düzensiz hat Cum-huriyet 15 yılda kendi parası, Türk mühendis ve işçisi ile 3000 kilometre katmıştır. Bundan başka bütün yaban-cı şirketler elindeki hatlar da satın alınarak devlete mal edilmiştir. Os-manlı idaresinin bunca zamandır güç

Cumhuriyetin eserlerinden

Yollar, Demir yollar, köprüler ve Limanlar :

Ekonomik problemlerin en başta geleni çok tanınmış bir sözle vatanın can damarı olan Yol ve Demir yollar-dır. Bu millî dava Şefin silâh ve iş başı arkadaşı İnönünün unutulmaz azim ve himmetile ele alınmış, ünlü

yaptırabildiği 7500 kilometrelik şosay Cumhuriyet 40000 kilometreye çıkar-mış, yedi asır içinde yapılan 150 eski taş köprüye 75 yeni demir köprü katmıştır. Eski limanları islahla yeni-den 57000 tonajlık seyrüsefere elveriş-li bir ticaret filosu meydana getirmiş, Türk sularında kapotaj hakkı Türk

bayrağı taşıyan gemilere verilmiştir.

Havacılık :

Kurtuluş savaşında 4 bozuk tayyareye karşı bugün vatani güvenle koruyacak sayıda bir çok askeri tayyareler alınmış, şehrimize bir tayyare fabrikası kurulmuştur. Sivil tayyarecilik ve Türk kuşu faaliyeti balkan devletlerinden üstün bir kerteğe çıkmış, Türk gençliğinde bir yükselme hevesi uyanmıştır. Cesur bir Türk kızı (Sabihha Gökçen) dünyada ilk olarak askeri harekâta iştirâk etmiş, Balkan devleti paytahtların muvaffakiyetli uçuşlar

Kayseriyi aydınlatan Sarımsaklı suyu

yapmıştır. Bir plânörümüz (Ali Yıldız) Motorsüz tayyare ile 14,20 dakika havada en çok kalmak rekorunu kırmıştır. Sporcularımızda eskisine nisbetle bir varlık göstermeğe başlamış. Yaşar; geçen yıl kendi sikletinde cihan şampiyonu olmuştur. Atalarımızdan miras kalan binicilik; Türk ordusu e-

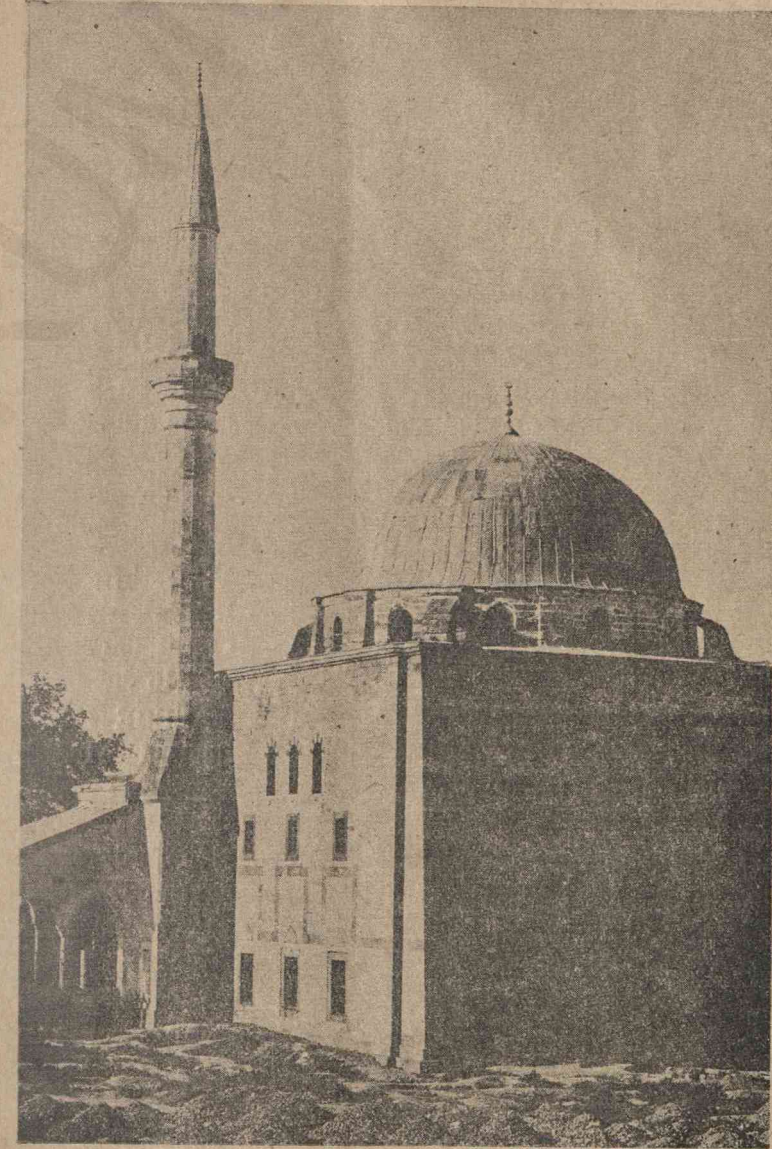
kiplerile en yüksek dereceye ermiş, Cevadlar ve arkadaşları Romada Mussolini, Varşovada ordu kupasını kazanmışlardır.

Bayındırlık hareketleri :

Saltanat devrinin ihmali ve harp sonu neticesinde harap olan şehir ve kasabalar modern mimariye göre yeni baştan kurulmağa başlamıştır. Bunların içinde Ankara yar ve ağıyare iftiharla gösterilecek bir mucize şehri olmuştur.

Siyasal başarılar :

Büyük Şefin idaresinde bütün

Vi lâyetin himmetile etrafı açılan Koca Sinan'ın Yurdundaki eseri

Rusya dostluğuna en ileride kıymet vermiş, Fransız, İngiliz, Alman ve İtalyan devletlerle ticarî mukaveleler yapmıştır. Bu hoş geçinme ve siyasal olgunluğun bir zaferi olarak montro mukavelesile boğazlar kapatılmış, en onurlu bir siyasal başarı da Hatay Türk kardeşlerimizin istiklâllerini kazandırmak olmuştur.

SON SÖZ :

Bir derginin dar ve sayılı sahife-

lerine sığmayacak kadar zengin olan bu devrim ve gelişme hareketleri bütün hızile yürümektedir. Türk milleti bu gidişle çok yakın bir gelecekte tarihtaki medeniyet önderliği yerini yine alacak, yer yüresinde lâayık olduğu refaha kavuşacaktır.

Ne mutlu bu kuruluş ve kurtuluş safhasında bir hizmet payı olanlara ve ne yazık bu şereften uzak kalanlara...

Hamdi Üçok

Kayseri Vilayetinin Kültür Durumu

Cuhuriyetten önce

L İ S E

- 1 — Dersane adedi 7 idi
- 2 — Muallim adedi 22
- 3 — Talebe adedi 250 erkek
- 4 — Beher öğretmene düşen talebe 19
- 5 — Mezun adedi 45 orta 17 lise
- 6 — Yatılı talebe mikdarı 50
- 7 — Lise kütüphanesinde kitap adedi 600

- 8 — Lisenin bütçesi 13036 lira

İlk okullar :

- 1 — Vilâyetin bütün okul sayısı 41
- 2 — Dersane sayısı 93
- 3 — Öğretmen sayısı 7 kadın 92 erkek

- 4 — TALEBE
Bütün vilâyet içinde : 873 kız
3545 erkek çocuk tahsil yapı-
biliyordu.

- 5 — Beher öğretmene düşen talebe
sayısı 32

- 6 — MEZUN SAYISI ;
Bütün Vilâyet içinde 36 kız 150
erkek çocuk

- 7 — Gece mektepleri
Halk kültürüne ehemmiyet ve-
rilmezdi

- 8 — Okur yazar miktar ve
nisbeti :
Vilâyet dahilinde 20 %

- 9 — Okuyan çocukların tah-
sil çağındaki çocuklara
nisbeti :
% 18 idi

Bu gün

L İ S E

- 1 — Dersane adedi 21 dir
- 2 — Muallim adedi 34
- 3 — Talebe adedi 120 kız 1065 erkek
- 4 — Beher öğretmene düşen 34
- 5 — 116 orta 91 lisedir
- 6 — Yatılı talebe miktarı 90
- 7 — Lise kütüphanesinde kitap adedi
5621
- 8 — Lisenin bütçesi 24462 alırdır

- 1 — Vilâyetin okul sayısı 89
- 2 — İl ve ilçelerde 95 köylerde 118
- 3 — Öğretmen sayısı şehirde 96 köy-
de 116 dır
- 4 — TALEBE Köylerde 7184 il ve
ilçelerde 6145

- 5 — Beher öğretmene düşen talebe
sayısı 65

- 6 — MEZUN TALEBE :
Köylerde 348 şehirde 738

- 7 — Millet mektepleri
Harf inkilâbından bu güne kadar 448
A. ve 83 B. millet mektepleri dersanesi
açılmış bu dersanelerin A. kısmından
23129 erkek 2572 erkek kadın mezun
olmuştur

- 8 — Okur yazar miktarı :
Vilâyet dahilinde 60 % dır

- 9 — Okuyan çocukların tahsil çağın-
daki çocuklara nisbeti :
% kız % 71 erkek

Tahsil çağındaki çocuklar Okuyanlar

Şehirde	6071	1823 kız
	6054	4322 erkek
köylerde	22467	2001 kız
	23415	5181 erkek

Okuyan çocukları tahsil çağın-
daki çocuklara nisbeti :
köy'erde % 9 kız % 22 erkek

- 10 — Yatılı okulların sayısı :
Yatılı okul yoktur

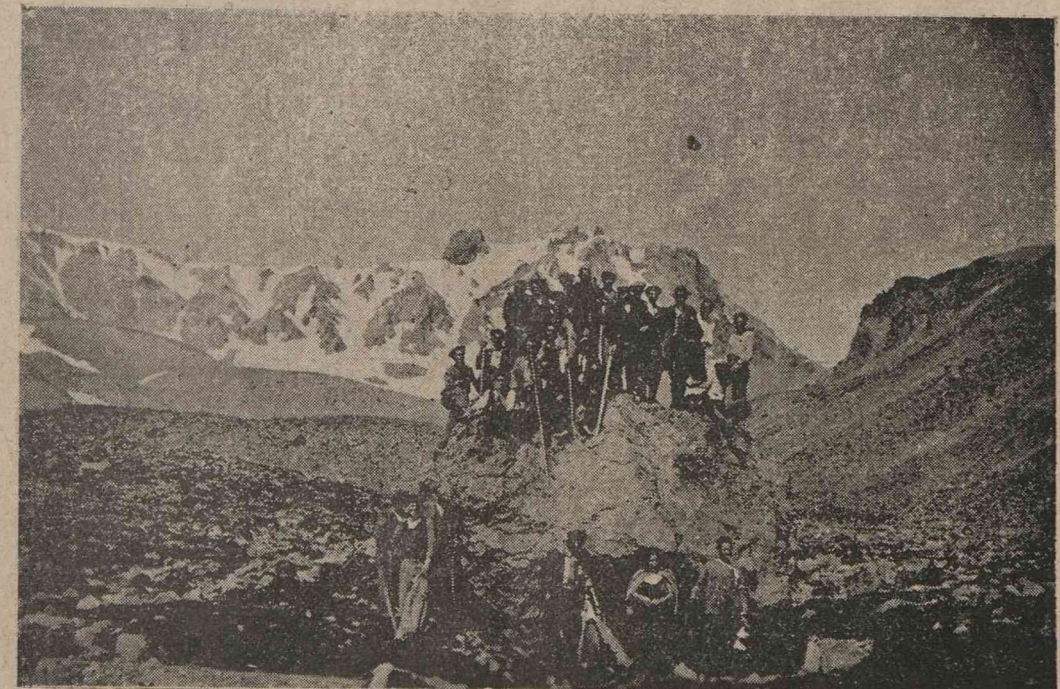
- 11 — Kütüphane ve kitap sayı-
sı :
Vilâyet dahilinde bir kütüphane
vardı kitap sayısı : 5000

- 13 — Vilâyetin Kültürbütçesi :
Kültüre ayrılan para 140 lira

- 10 — Yatılı okulların sayısı ve talebe M.
Vilâyet dahilinde iki yatılı okul
vardır . 9 kız talebe 71 erkek
- 11 — Kütüphane ve kitap sayısı :

Vilâyet dahilinde 4 büyük kütüp-
hane vardır bunlardaki kitap
sayısı 31043

- 13 — Vilâyetin kültür bütçesi :
Kültüre ayrılan para 187873 lira

Erciyeste Bir Seyyah kafilesi

Canlanan Hayal

174 üncü sayfadan kalan

nim cevabım, Kültür müesseselerini ihmal edenlere çatmak maksadını amaç edinmişti. Lâkin, mevcut şartların yirmi sene sonrası için iyi ümitler verecek şekilde olmadığını da isbat etmek istiyor, sonra bu, durumun mesulü olduklarına inandığım makamlara çatıyordum. Diyordum ki:

Sizin yirmi sene sonra ulusal tören yaptırdığınız nesil, şimdi benim önümde sıralanan — cılız, boynu bükük, yüzleri buruşmuş, on yaşında ihtiyarlamış - sekiz çocuk mudur?

Üstad küstahlığıma, taşkınlığıma kızmamıştı. Derin bir şefkat ve yola getirici bir yumuşaklıkla mevcut şartlar içerisinde dahi ulusal gayeye ulaşmak için biz öğretmenlere düşen vazifeleri izah eden iki üç satırlık bir temennide bulunmuştu.

İşte 1354 geldi. Üstadı canlanan hayalının gurur veren manzaraları arasında, göksünü haklı bir iftiharla kabartarak gezerken görüyorum: İşte caddeler... İşte fabrikalar... İşte parklar... İşte elektrik nuruna boğulmuş bir şehir... İşte sayısı beş bini aşan okul gençliği... İşte fabrikaları dolduran binlerce Türk sanayicileri... İşte hür, müstakil ve medenî Türkiye... Bu gün onun haşmet ve kuvveti ile öğünüyoruz. Yurdun her yanında ömran ve refah var...

Sayın üstad,

O günkü nikbinliğine ne kadar öğünsen haklısın. Sizin kurtuluş savaşının başından bu güne kadar fasılasız saylav olarak ilimizi temsil etmenizin sırrını belki bilmeyenler var...

İşte bu sır, Türkün kudretine en kark günlerde bile bu kadar inana bilmek sırrıdır.

OMUZU GÜÇLÜ OĞLU

ULUSAL BAYRAMIMIZ

ve

KUTSAL GÜNÜMÜZ

Yazan

Öğretmen : Naci Cingilli

Yüce asıl Türk ulusu. Cumhuriyet Bayramının «15» inci yılını kutluyor. On beş yılın arkasında Türk gençliğine: Budunu derin sevgisini sonsuz yükselme heyecanını, ideâl duygularını, kalplerinin en derin noktasına kadar sindiriyor. Henüz 15 yaşına basan inkılâp tarihimiz, bu güne kadar, neler neler kayıtt etmiştir

Şu anda, yurdumuz, geçirdiği inkılâp zaferinin neşesile, dolup baş almaktadır. 17 milyon Türk halkının, kalbinin en derin noktasından coşup gelen bu Bayram: Sultanların doğum günü değil, cülüsü hümayun değil, 10 Temüz donanmaları değil, kuru, ruhsuz, heyecansız, gayri milli kandil şenlikleri değil, kalp ve can birliğile yaratılan bir millî zafer Bayramıdır. Bütün bir ulusun ruh birliğile meydana getirdiği kutsal bir gündür. Hiç bir ulusun tarihinde görülmiyen bir zafer ebidesidir. Bu büyük bayramın diğer bayramlardan, ayrı bir vasfı da, millî ve maşerî heyecanın ifadesi olmasıdır.

Bu bayramı temsil eden Türk gençliğinin ruhunda, ideâl kaynağı: ülkü birliği vardır.

Büyük adamların ruhunda olduğu gibi, Türk gençliğinin ruhunda da, feragat duygusu, birleşmek, kitlesleşmek, kaynaşmak, yaratmak isteği vardır. Bu kaynaşmanın merkezi, gençlik merkezi olan halk evleri-

mizdir. Burada millî heyecan, beslenir, büyür, derinleşir.

17 milyon Türkün millî mabedi olan, halkevi millî heyecan ziyalarını, daima etrafına, neşreder, Halkevleri, Cumhuriyetimizin ölmez eserlerinden biridir.

Bu eser, beşeriyet tarihinin en büyük dahisi olan yüce şefimiz Ata Türkün eseridir. Bunun içinde "Kemalizmin", altı prensibi okunur. bu büyük prensipler hiç bir direktife lüzum kalmadan, her Türkün kalbine yazılır, işlenir. Cumhuriyetçi ulusu halkçı, devletçi, lâik ve inkılâpçı olan her Türk, burada, kaynaşır, kitlesleşir, olgunlaşır, Türk ulusu: ruhunun en derin noktasından taşıp gelen, ebedi şükran hisleriyle: Bugün büyük eseri yaratana tazim ve tepcil etmektedir.

Yurdumuzda: ölmez eserler kuran, bizi mutlak düşdüğümüz ölüm çukurundan çıkaran o büyük eser bu aziz Cumhuriyetti:

Saltanatın 600 senede yapamadığı, garbin üçyüz yılda başardığı medeniyet eserlerini: Cumhuriyet ancak 15 yılda yapmıştır:

Memleketimizde kurulan: Sümer Bank dokuma, ve Tayyare fabrikaları gibi büyük eserler, Türk azminin, Türk iradesinin: Türk dehasının, ölmez solmaz, anlı, şanlı birer Zafer abidesidir:

Vilâyet Parti Binası

Cümhuriyetin: Bu nimetlerini: sevgisini Kayseri halkı ruhunun en derin noktasında ebedi yaşatacaktır.

Cümhuriyetin: ilimizdeki eserleri zahnınız bundan ibaret değildir: İç-timaî, ekonomi, hukukî kültürel gibi yapılan muazzam değişimler: hayalleri hakikata çeviren: Tarihin yolunu değiştiren büyük atlamalar değilmidir?: Bunların karşısında yalnız ilimizde değil: en uzak köylerimize kadar bütün halk bir millî heyecan içindedir:

Bu maşeri duygu: Hangi devrin hangi bayramında bir tek kalp gibi çarpmıştır.

Çünkü: Bu Bayram: Tek şahsın doğum günü değil: 17 milyon Türk halkının doğum günüdür: Beşeriyet tarihinde emsali görülmeyen kaynaşma kaynağıdır.

Eskiden: yurdumuz, her şeyde olduğu gibi, bir kültür felaketi içinde çırpınıyordu. Yabancı kültür 13 asırdan beri, Türk irfanının, Türk harsini körletmeye çalışıyordu. Bu yüzden yurdumuzda, okuyup yazanın sayısı pek azdı. Halkın büyük kısmı koyu bir cehalet içinde çırpınıyordu. 1928 yılının, Ağustos ayında: Yüce Şefimizin saray burnu nutkile başlayan, harf inkilâbı, Türk kültürüne yeni bir istikamet verdi.

Bu yılın kış ayları, yurdumuzda bir okuma seferberliği yarattı. Kadın, erkek, genç, ihtiyar bütün ulus, en kısa bir zamanda, okur, yazar hale geldiler: Cehaletin zincirlerini parçalayan bu deprenme hareketi, dünyada emsali görülmeyen bir kültür inkilâbı yarattı.

Tarih, dil, inkilâbımızda, bunu

TÜRK

*Ey senki altaylardan doğup yükselen aysın
Hedefi ilk hamlede batıya dönen yaysın,
Tarih hangi şanını, hangi destanı saysın,
Ey Oğuzun, Metenin, Atatürkün soyu Türk.*

*Yurdun için döğüşür yüce dağlar aşarsın,
Bahar selleri gibi kükrer, coşar, taşarsın,
Hey! ne mutlu sana ki ergin, özgün yaşarsın
Ey Oğuzun, Metenin Atatürkün soyu Türk*

Nafiz Doysal

takip ederek, yurdumuzda Türk kültürünün temelleri atıldı. Eskiden, dilimizin içine, bir çok yabancı kelimeler karışmıştı: Yabancı kelimelerden teşekkül etmiş bir lisan kahtası, Türk dilinden başka her şeye benziyordu. Bu lisanla okuyup yazmak ancak bazı şahıslara münhasır kalmıştı. Bu yüzden, okur yazar adedi azdı az olduğu gibi: okuduğunu anlayanlarda pek az rast gelinirbi. Okuma inhisar alığını elinde tutan muayyen şahıslardan başka, asıl ana kitle, cehaletin karanlığı içine düşmüştü. Memlekette açılmak isteyen zekâlar goncalarını açacak hararet ve ziyayı bulamıyorlardı. Bu selamet lisanın kendisi gibi şiir, edebiyatı, romanı, hikâzesinde; yabancı ve tufeyli idi: İnkilâbımızın bütün hamlelerinde ol-

duğu gibi: demokrasi davamızın, halk hakimiyetimizin, kökleşmesi, derinleşmesi için halk lisanının; hakim olması lâzım geliyordu. Dil inkilâbımızın, açtığı kutsal elle bu işde kökünden hal edildi. Bugün; halk lisanına, lâik halk edebiyatına, kavuşmuş bulunuyoruz: İşte Cümhuriyetin yurdumuza, Türk gençliğine armağan ettiği nimetlerden biriside; halk lisanı „Lâik halk edebiyatı,, Bunun da, yine ana yatağı her şeyde kudret ve enerji kaynağı olan: asıl Türk halkı! ve Türk gençliğidir. Bu ana kaynağa sonsuz ilham ve direktif veren; Yüce Öncümüzün: şu sözlerini bir daha tekrarlayalım: [Türk gençliği yüksek, yüksekliğin senin için hududu yoktur]

Kayseri Halkevi geçen yıllarda nasıl çalıştı neler yaptı

168 üci sayfadan artan

Halk dershaneleri ve kurslar şubesi

Halkın fikri seviyesini yükseltmek onlara sıhhi, içtimâî bilgiler kazandırmak okuma, yazmanın umumileşmesini temin etmek gayeleri etrafında çalışmıştır. Bu maksatla halk dershaneleri lisan ve sun'î çiçekcilik kursları açmıştır.

Hesap ve muhasebe usulü kursu

Atlı spor bir köy gezisinde

da açarak orta tahsili bitiremiyerek hayata atılmış gençlerin bilgilerini artırmağa çalışmıştır.

Kitapsaray ve Yayın Şubesi

Halkevi kütüphanesinin her gün biraz daha zenginleşmesine çalışarak

halkın ihtiyacını temin edecek bir hale getirmiştir. Günlük gazetelerle belli başlı mecmualara abone olmuştur.

Erciyes adlı aylık bir mecmua çıkarmakta ve halkevinde verilen konferansları tabettirerek parasız halka dağıtmaktadır.

Köycülük Şubesi

Programlı köy gezilerine devam edilmekte ve gezilere bayanları da

iştirâk ettirerek köylü kadın ve erkeklerle şehirli kadın ve erkekler arasında karşılıklı sevgi ve dayanışma duygularının kuvvetlenmesine çalışmıştır.

Her köy gezisine doktor, sıhhiye eşyaları iştirâk ettirerek köyde bulunan hastalar muayene ve ilâçları da

Halkevinde bir temsil

sosyal yardım şubesinden temin edilmektedir.

Gidilen her köyün kültürel, sosyal, ekonomik tarihi durumları ile folklorü üzerinde incelemeler yapılmakta ve her köy için ayrı ayrı Brosürler çıkarılmaktadır.

Köy gezilerinde köylünün anıyacağı bir lisanla inkılâp, istiklâl sarı hastalıklar ve korunma çareleri, köy kooperatifçiliği, ürün ve hayvanları islâh etme konuları üzerine konferanslar verilmekte konuşmalar yapılmaktadır.

Halkevinde yapılan tören ve millî günlerde kölülerimizde çağırılmakta ve köyden gelenlerin halkevine müracaatlarında mektupları, di-

lekçeleri yazılmakta ve işlerine klavuzluk edilmektedir.

Müze ve Sergiler şubesi

Çalışması ikiye ayrılan bu şube Kayseride bulunan müzenin zenginleşmesine çalışmış ve ayrıca Selçuk asarı müzesinin kurulması için lâzım gelen teşebbüsatta bulunmuş ve bunda da muvaffak olmuştur.

Şehir içinde ve dışında bulunan eski yapıların iyi bir şekilde muhafaza ve tahrip edilmemesi için halka konferanslar vermiş ve konuşmalar yapmıştır.

Yerli mallarını herkese tanıtmak ve sevdirmek için sergi açmış ve vitrin müsababaları tertip etmiştir.

FAHRI TÜMER

HALKEVİNİN

1932 — 1937 ye kadar Sosyal yardım çalışmaları

Yoksullara					Evce muayene edilen hastalar	Sair yardım lar
Para yardımı		Yiyecek	Yakacak	Giyecek		
Sayısı	T. L.	Kilo	Kilo	Takım		
1500	3589	985	542	1948	2486	

1932 — 1937 ye kadar spor faaliyetleri

Maç		Cirit		Koşu		Atletizm		Eksersiz	
Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen
186	98469	47	3862	25	14348	14	19387	242	23534

Halkevinin Altı yıl içindeki çalışmalarının rakamla ifadesi

Yıllar		Köy gezisi		Konferans		Konser		Sinema		Göster t		Çaylı dans		Nişan nikah		Şölen		Balo		Sergiler		Kitaplar		Okuyular		Dersler		
932	6	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	Sayı	Gelen	
933	8	135	124	33	5846	12	1380	—	—	13	10414	—	—	—	—	—	—	1	342	—	—	980	13240	—	—	—	—	
934	10	112	49	59	9442	16	1754	—	—	17	13642	—	—	—	—	—	—	1	250	—	—	1112	14801	142	98	—	—	
935	15	75	70	14240	28	15680	1	250	—	28	22663	—	—	—	—	—	—	2	650	—	—	3234	14920	118	78	—	—	
936	12	481	42	8214	27	18040	—	—	—	39	19866	4	554	3	920	2	130	2	500	1	28480	3268	15924	116	1200	—	—	
937	11	658	31	5877	36	9883	12	3054	22	14607	9	1006	4	973	5	330	3	917	—	—	—	3300	16741	56	590	—	—	
Yekün	69	1585	284	56577	133	48397	13	3304	136	95942	31	3352	10	2043	8	490	12	3509	2	34155	3750	98076	639	3488	—	—	—	—

On beş yıl içinde vilâyet nüfus hareketleri

15 inci yıl içinde Kayseri merkez kazası nüfus dairesinde yapılan işlerin nev'ini ve miktarını gösterir bilgi aşağıda gösterilen şekilde arz olunur.

1 — 1938 yılı içinde kayseri merkez nüfus dairesine 1611 doğum 1454 ölüm 1030 evlenme 26 boşanma 644 yerdeğiştirme 56 mücaddet kayıt 353 tashihi kayı ve isim vukuatı bildirilmiş ve kamilen nüfus kütüğüne kayıt edilerek halkın işlerinin çabuk ve kolaylıkla görülmesi temin edilmiştir.

2 — bir yıl içinde dahil ve hariç kaza ve vilâyetlerden 7348 muhabere evrakı gelmiş ve hepsinin işi sona erdirilmiştir.

3 — Bir yıl içinde nüfus dairesine verilen ve bildirilen vukuatların nevi ve miktarını gösteren üçer aylık cetvellerle istatistik Dahiliye vekâletine sunulmuştur.

4 — Kayseri merkez kazasında belediyesi mevcut olan evlenme memurlukları nezdinde nikâhları kıyılan çiftlerin her ay nihayetinde cetvelleriyle birlikte istatistik Umum Müdürlüğüne gönderilmiştir.

5 — Çok çocuklu anneler tarafından verilen yüzlerce dilek kağıtlarına çocukların kayıtları çıkarılmış ve tastik edilerek sıhhat müdürlüğüne verilmek üzere elden sahiplerine verilmiştir.

6 - Beş ve daha fazla çocukluların yol parasından aklarını havi yüzlerce dilek kağıtlarına gerekli kayıtları çıkarılmış ve hususi muhasebe müdürlüğüne tevdi olunmak üzere elden alakahlara verilmiştir.

7 - Yine onbeşinci yıl içinde yüzlerce ferağ intikal ilmühaberleri gelmiş ve alakadar varislerinin tastikile kayıtları çıkarılarak tapu müdürlüğü-

ne tevdi olunmak üzere alakalarına kayıtsız elden verilmiştir.

8 - Yine onbeşinci yıl dönümünde 1620 adet zayıından 890 adet tebdiled 2490 adet doğum suretile nüfus hüviyet cüzdanları doldurulmuş defteri mahsusuna kaydedilerek imza mukabilinde alakahlara verilmiştir.

9 - Cürmü meşhut kanununa tevfi kan kabahat ve cürüm sahiplerinden yüzlerce kişinin künyeleri emniyet müdürlüğünden sorulmuş ve gereken kayıtları çıkarılarak elden kayıtsız olarak verilmiştir.

10 - Keza cürüm ve kabahat sahiplerinden olup muhakemeleri derdest bulunan yüzlerce şahsın künyeleri istenmiş ve gereken kayıtları çıkarılarak mahkemelere verilmiştir.

11 - Her yılda olduğu gibi bu yılda 334 doğumru esnani mükellefe erbabının tastikli bir defteri askerlik şube sine tevdi olunmuştur.

12 - Kadronun ihtiyaca göre kifayetsizliği ve darlığı itibariyle kayıt haricinde müteferrik ve kayda tabi tutulmayan bir çok işler yapılmaktadı ki bunların birer birer tadadına mahal görülemedi. Kayseri merkez kazasının nüfusu bu günkü mevcuda göre yüz elli bine yakın bulunduğu ve halkın üçte biri ziyaret ve ticaret maksadiyle Türkiye ve ecnebi hududları dahilinde bulunmaları itibariyle muhaberatın artmasına binaen kadronun darlığı dolayısıyla temamlile başaramadığı ve bu kabilden olarak muamelât ve dosyalar intizamını gaip etmekte olduğu pek aşıkâr olup nüfus vaziyeti bir kez daha nazarı dikkat ve tetkike arz olunmak üzere mesai ile birlikte 12 madde üzerine tertip edilmiştir.

Vali Adli Baymanın

Vilâyetimizde başardığı işlerden bazıları

172 inci sayfadan kalan

Vilâyet merkezindeki okuma-çağında bulunan çocukların okumalarını temin edecek kâfi mektep bulunmadığı cihetle merkezde çifte tedrisat usulü tatbik edilmekte ve bu ihtiyacı karşılayabilmek üzere bir taraftan kiralanan binalarla yeniden mektepler açıldığı gibi ayrıca istasyon caddesi üzerinde 750 çocuğu istiaha kâfi her türlü ihtiyacı cami konförlü ve kalörifer tesisatını haiz modern altmış bin lira bedelle bir ilk mektep inşasına başlanılmış olup inşaatı devam etmekte olan bu kurağın bu yıl içinde ikmal edilerek mektep açılacaktır.

929 yılından evvelki bakaya amelei mükellefesi şehir, kasaba ve köylerin inarında ve şimdilik idarei hususiyenin yapamıyacağı yollar inşaatında kullanılmaktadır.

Mimar Sinan köyünde yeniden bir mektep açılmıştır.

Mimar Sinan köyü ile Kayseri arasındaki yol yapılmış ve bir çok kayalık ve taşlık olan köyün içine kadar makinalı vesaitle gitmek imkânı hasıl olmuştur.

Pınarbaşı kazasına bağlı Pazarcı nahiye merkezindeki mektep ikmal edilerek bu mektep yatılı bölge mektebi haline ifrağ edilmiştir.

Merkeze bağlı Felâhiye nahiyesi ile Bünyan kazasına bağlı Ekerek mevkiinde birer göçmen model köyleri kurulmuş binaları yapılmıştır.

Ekerek köyü civarında büyük ahşap bir köprü yapılmıştır.

Mezbuh hayvanata ait yaş derilerin çinko kablı ve kapalı arabalarla nakliyatı temin edilmiştir.

Kayserinin Pınarbaşı kazasını Maraşın Elbistan kazasına bağlayacak olan yol civar köylüler tarafından tesviye turabiyesi yapılarak makinalı vesaitin geçebileceği bir hale ifrağ edilmiştir.

İstanbul oteli sahibine tamir tanzim ve bilhassa bir kaç tane lüks oda hazırlattırılmış olduğu ve oteller belediye, sıhhiye müdürlüğü ve emniyet müdürlüğü ve vali tarafından muntazaman teftiş edilmektedir.

Natamam olan Atatürk bulvarının istimlâki tamamlattırılarak küşad ve parke ferşiyatı ikmal bulvar baştan başa elektririk tenviratı ile ışılatılmış ve bulvar güzergâhına dört sıralı olarak Akasya ve Çınar ağaçları dikilerek ağaçlar hususî bekçilerle tahtı muhafazaya alınmıştır.

Köy kâtiplerinin köylerde muntazaman vazife görmesini ve bir köye haftada bir defa olsun uğramasını temin maksadı ile köy kâtiplerine birer ödev defteri tutturulmakta her köyde gördükleri işler kâtipler tarafından bu defterlere not ettirilip ve bu notların altı muhtarlara tastik ettirilmektedir.

Valilerin ikametene mahsus bir vali konağı bulunmadığı nazarı

ONBEŞİNCİ YILDA

*Dünya gelsinde görsün, mesafe ne, zaman ne !
Nasıl birden denişir, yurt denilen bu anne.
Şimdi beton bir kale, şimdi çelik bir divar,
her gün yeni bir oluş, yeni bir yükseliş var.
Memleket yepyeni bir aydınlık koşuyor,
Makineler durmadan toprakla boğuşuyor.
Dün kağıt gıcirtısı uyuştururken yeri :
Boz kırı çınlatıyor bugün tiren sesleri.
Kâfi geliyor bize seneler değil aylar,
Sarıp kuşatmak için bu ana yurdu raylar
Pırlanlı bir yürüyüş, Otomobilli, yaya,
Gök kanada kavuştu, sitepler fabrikaya.
Zaferle dönüyoruz açılan her savaştan,
Azmettik ana yurdu yapmaya yeni baştan
Her vatandaş bir ordu, her genç şimdi bir kaya
20 milyon Türk bugün çelikten birer tabya.
Şimdi çakan bir şimşek, şimdi gergin bir yayız,
Ve bubüyük davada 15 inci yildayız.*

Haşim Nezihi Okay

dikkate alınarak Nafia Vekâletince tasvip olunan plân dairesinde otuz sekiz bin lira bedeli keşifli istasyon caddesi üzerinde bir vali konağı inşaatına başlanılmıştır.

İstasyon caddesi üzerindeki çıkıntılar istimlâken ve bedeli istimlâki tamamen ödenmek suretile

hemen caddeye kalb edilerek bu cad-denin istikameti tamamlandı.

Şimdiye kadar sinema görmemiş olan veyn sinemaya gitmiye mali gücü müsait olmayanlara mahsus olmak üzere beş günde bir bu gibilere meccani sinema gösterilmektedir.

Öncel mutasarrıflardan merhum Muammerin yaptırdığı çok bedii ve olan mühmel bırakılan parkın ihyası cihetine gidilerek tathir ve tanzim edildiği gibi elektrik temviri de yapılarak umumun istifadesine vaz edildiği müessesata bilâbedeli ihzar ettirilen kanepeler bu parkın muhtelif yerlerine yerleştirilmiş ve ayrıca bir de büfe tesis ve küşat olunmuştur.

Vilâyetteki telefon tesisat ve inşaatı bir program altına alınarak bir hattın inşası tecdiden temin edilmedikçe aradaki istasyonlar kaldırılarak muhaberat tahtı intizama alınmadıkça diğer hatların tesisine gidilmemekte olduğu kaldırılan istasyonlara mukabil ayrıca hatlar çekilmekte ve bu suretle Kayseri, Gessi, Bünyan, Elbaşı, Pınarbaşı telefon hattı yeniden yapılmak suretile muhaberata düzen verildi. Şimdi de Kayseri İncesu Ürgüp hattının tesis ve inşasına başlandı. Telefon fincanlarının çocuklar tarafından taşlarla kırılmasını önlemek üzere her köy mıntakası dahilindeki kırılan fincanlar köy sandıklarına tazmin ettirilmekte bu suretle telefon tesisatı tahtı muhafazaya alınmıştır.

Pınarbaşı kazasında idareyi hususiyece bir tay deposn inşa edilmiştir.

Ürgüp kasabasının kenarındaki büyük çayın üzerine elli metre tulünde 36,000 L. bedel ile beton bir köprü nafia vekâletinden temin edilen tahsisat ile inşa edilmiştir.

Develi ve Ürgüp kazalarında idare-i Hususiyeden verilen yardım tahsisatı ile birer eczane açılmıştır.

Kayseri vilayeti Hükûmetin sulama tesisatı programına idhal edilerek

yüksek Nafia Vekaletince pınarbaşı kazasında bir su bürosu kurulmuştur.

60 kilometre mesafede bulunan Felahiye nahiyesi ile kayseri arasında müceddeden bir telefon hattı tesis ve inşa edilmiştir.

Kayserinin yanı başındaki tamamen çıplak bulunan Ali dağına yişmi kusur bin meşe-pelit akasya ekildi ve bu ekimin yüzde sekseni tuttu bu program dahilinde her sene garisiyatın devam edeceği ekilen ağaçların gece ve gündüz muhafazası için iki tane bekçi istihdam edilmektedir.

Şehirin içindeki talas ve tayyare fabrikası caddesi idare-i hususiyenin inzimamı muaveti ile parke olarak tefriş edilmiş ve bu yolun iki tarafına tayyare fabrikasına kadar iki sıralı ağaçlar ekilerek sulanması ve muhafazası temin edilmiştir.

Yabılan teşebbüsat ile kayseride yüksek sıhhat ve içtimai muavenet vekaletiuce sıtma mücadelesi teşkilatı tatbik edildi şimdiye kadar 22597 sıtmalı tedavi altına alındığı gibi bir taraftanda karpuzatan, Başgöl, Horsana, Boğazköprü, Çipil, bataklıkları kurutulmuş ve diğer bataklıklarda muayyen bir pilan dahilinde kurutulmaktadır.

Mimar sinan parkına baştan başa kanepeler konulmuş ve bu kanepeler müessat tarafından ihda edilmek suretile halkın istirahatı temin edilmiştir.

Çarşılardaki yaya kaldırımları kâmilten ve müceddeden çimento olarak yaptırıldı.

Merkeze bağlı Hacılar Nahiyesinin içme suyu inşaatı temin edildiği proje ve keşifumeleri hazır-

latırılarak Sıhhat ve Nafia vekâletlerince tasdik edilerek eksiltmeye konuldu bu yıl içinde inşaatın tamamlanacaktır.

Gerek köylerin gerekse nahiye, kazaların ilk mektep tahsillerini bitiren fukara çocuklarına orta ve lise tahsillerini yapmalarını teminen kayseri merkezinde kırk kişilik bir talebe yurdu açıldı bu yurtda çocukların parasızca yattıkları mahrukat ve tenviratı temin edildiği kitap ve ve diğer malzemei derisiye ile çok fakir olanların elbiseleri temin edildiği ve köylerinden getirdikleri ipe maddeleri yurt hademelerine ihzar ve çamaşırlarında yıkattırıldığı

Şehrin göbeğinde sıhhi bir afet halinde bulunan on seneden beri kaldırılması için uğraşılın dabakhaneler

Bünyan Elektrik-Santrali

kapatıldığı tehlikeli kısımlarının hedm ettirildiği

Asri bir kabiristan inşasına başlatılmaktadır.

Atatürk bülvarının imtidadı olan İsmet İnönü caddesindeki istimlakât yapılarak bu caddenin açılması tamamlanmış ve caddenin parke olarak ferşiyatı ihale olundu

Yazın tozdan kışın çamurdan geçilmez bir şose halinde bulunan Cumhuriyet meydanının parke olarak tefrişatı yapıldı.

Kayseride bütün teçizatı cami asri bir güreş salonu açılmıştır.

Felahiye nahiyesi ile kayseri arasında bulunan kızılırmak nehri üzerindeki çok harap ve geçit vermez bir halde bulunan köprünün fabrikatör Nuh Naci tarafından teberrüan inşası temin edilmiştir.

Nafiamız 15 yıl içinde ne yaptı ?

Cumhuriyet rejimi, Kayseri Nafiasını yalnız Kayseri - Sivas, Kayseri - Niğde ve Kayseri - Yozgat yollarile baş başa vermiş bir halde nömüt, ve iş yapamamaktan mütevellid bir yeis ve futûr içinde buldu

Bu yollarda seferberlikte ve istiklâl mücadelesinde uzun muddet tamir görmediği ve taş üstüne taş koymadığı için bozuk, geçilmez, berbat bir halde idi

Nafia bir adet loğu ile — taş silindir — bu uzun üç yolune tanır edebileceği vesait ve elemane malik ve nede nekdî bir tahsisata sahip degildi. Bu kadar bozuk ve bu kadar berbat bir halde bulunan bu üç yolun tamirini dahi yapamayan vilâyet nafaası kaza merkezlerini vilâyete bağlayan ve yapılması zaruri olan yolları tabiatile yapamazdı

Halbuki vilâyetin işlek birer kan damarı sayılan ve memleketin iktisadiyatında mühim roller oynayan bu yollar ancak birer patika halinde bulunuyor, dört tekerlekli vesaitin geçmesine imkân olmayacak bir derecede duruyordu.

Kazaları, bağlı olduğu vilâyete raptadecek yollar vilâyetler için mühim birer ihtiyaçtı. Vilâyetin inzibatı, ticarî münakalatı, maşeri yükselişine hadim olan münasebatı hep bu yollarla olacaktı. İşte Cumhuriyet rejimi Kayseri nafiasını bu kadar yoksul ve bu kadar elim bir vaziyette buldu.

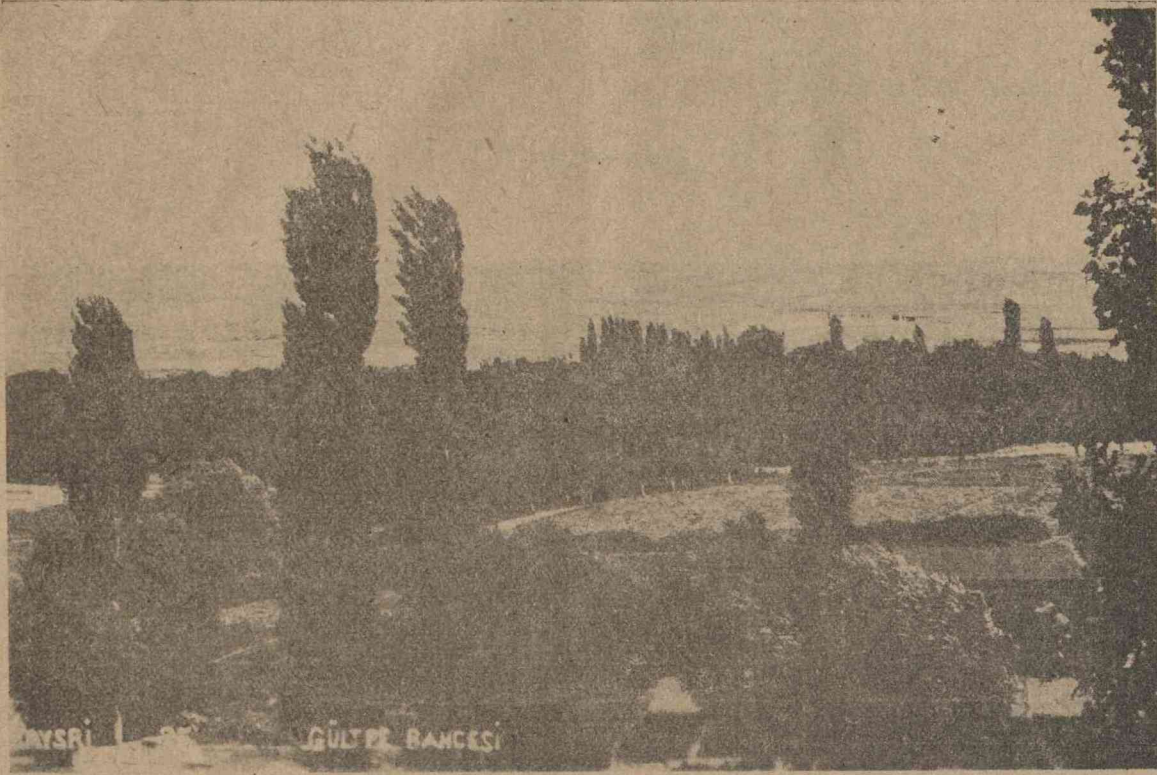
Bu on beş sene içinde kendine bağlı olan beş kaza mükemmel şosalarla merkeze bağlandığı gibi yüksek nafia siyaseti üç muazzam semti şimendüferlerle de birbirine bağlayarak Kayserinin bağrında mühim bir istasyon merkezi meydana getirdi.

Vilâyet nafiasının meydana getirmiş olduğu bu şosalarından başka bu gün vilâyeti cenuptan Adanaya ve bir taraftan da Maraşa bağlayan iki mühim askerî yolun da açılmasını temin etmiş ve merkezi Anadolu bu suretle cenuba en mühim yollarla bağlanmıştır. Bu iki yol henüz tesviyei turabiye halinde olmakla beraber yaz vaktında her türlü vesaitin mürur ve uburuna müsait bir şekle ifrağ edilmiştir. Çok yakın bir âtide yüzlerce kilometre uzunluğunda olan bu iki yoluda diğer yollarımız gibi şosa haline gelmiş bir şekilde göreceğiz. Vilâyet makamı bu iki yolun en yakın bir zamanda ikmalini kendisine yüksek bir gaye olarak telakki etmiş olduğu içindir ki nafianın bütün faaliyet merkezini bu nokta üzerinde toplamıştır.

Nafianın bu onbeş yıl içinde meydana getirdiği yollar, köprü ve menfezler şunlardır :

- 1 — 250 kilometre şosa
- 2 — 410 metre çimento derzli parke
- 3 — 318 kilometre tesviyei turabiye.

Gültepe Bahçesi

4 — Betunarma 2×15 ve 1×20 açıklığında Ürgüp köprüsü.

5 — 5×6 ebadında 3 adet ahşap köprü.

6 — 6 metre açıklığında 3 adet betunarme köprü.

7 — 0,60 lık 248 adet menfez

8 — 0,80 lık 67 adet menfez

9 — 2×60 lık 12 adet menfez.

10 — 1×10 ebadında 1 adet köprü.

Bu sayılanlardan başka vilâyet dahilinde resmî olarak yapılan takım bir mebanî vardır ki vilâyet nafiasının kontrolü ile meydana gelmiştir. Bunlarda :

1 — İstasyon yolu üzerinde inşa-

at bitmek üzere bulunan 10 dersaneli ilk okul.

2 — İstasyon yolu üzerinde inşaatı bitmek üzere olan vali konağı.

3 — İncesuda yeniden yapılan hükûmet konağı.

4 — Gültepede yapılan gaz sığnağıdır.

Bunlardan başka gerek vilâyet merkezinde gerekse kaza ve nahiyelerde yapılan bir çok mektepleri de kontrol etmek, keşf ve planını yapmak gibi fennî işleri başarmıştır. Binaenaleyh vilâyet nafiası vilâyetin verdiği direktif dairesinde kendisine mevdu olan vazifeleri şayanı takdir bir surette yapmıştır.

15 yılda il sıhhat işleri

Cümhuriyetin feyizli nurile yurdumuzun her tarafında faaliyete başlayan Sıhhat teşkilatımız mütemadiyen genişliyerek Cümhuriyetin on beşinci yılına kadar vilayetimizde (Şema - 1) de gösterilen şekli almıştır.

Bu günki teşkilata nazaran bir sıhhat ve İctimaî muavenet Müdürü, altı Hükûmet Tabibi, Seyyar ve sabit 14 küçük sıhhat memuru (Sıtma mücadele teşkilatı dahil değil) memleket hastanesinde 5 mütehasşis tabip, Bir sıtma mücadele reisi ve 2 sıtma mücadele tabibi, 12 hususi idare ve belediye ebesi, ve ayrıca belediyelerde bir mütehasşis tabip ve iki belediye tabibi Devlet ve Hususi İdare ve belediye bütçelerine bağlı olarak vilayetimizde çalışmaktadır.

HİFSİSSİHHA MECLİSİ BAŞARILARI

1 — Şehir ve kasabalarda ve umumî meskenler yanında bulunan hanırlar umumî sıhhate zarar vermiyecek müsait yerlere naklettirilmiştir.

2 — Kayseri Şarında ve Memleketin en mühim bir yerinde bulunan tabakhaneler müsait

bir mahalle kaldırılmak üzere sed olunmuştur.

3 — Evvelce bağ, bahçe, bostan ve tarlalara verilmekte olan beşeri gübrelerin ziraatte kullanılması menedilmiştir.

4 — Çeşmelerin ayak sularından husule gelen birikintiler kurutturulmuş ve bunların tahtezemin cerayarı bağlanması muvafık görülmüştür.

5 — Sırımsaklı, Karasu, çipil Engir gölü ve çeli çay mecralarında gerekli ameliyeler yaptırılarak sıtma sürfelerinin üremesine meydan bırakılmamıştır.

6 — Gültepe mesiresi ve memleket hastanesile kayseri - talas ve kayseri - develi caddeleri üzerine ve umumî meskenler içerisinde bulunan mezarlara cenaze defni men ye müsait bir yerde fenni kabristan imali temin edilmiştir.

7- Umumi hala ve hamam ayakları mecralarının kanalizasyona verilmesi başarmıştır.

Eski Hükûmetler zamanında sarî ve salgın hastalıklarla savaş yapmak kimsenin hatırına gelmediği için çok mühim ise de ancak

cümhuriyetimizin teessüsünden sonra büyük bir ehemmiyet atfedilmiş ve ilimizde bu hususta önemli çalışmalar yapılmıştır. kayseride bilhassa karahumma vak-

talığın zuhuruna mani olabilmek için basit vakalarda dahi aşı tatbikatı yapılmakta ve. gezici sıhhat memurları dalmi surette köyleri devrederek bulaşık hasta-

Kızılırmak

Sahir Üzel'e

Deli gönül gibi çoşar, durursun,
Yokmu senin bir aramın, durağın?
İçindeki hep dışına vurursun.
Al çiçekler açar yeşil yaprağın.
Kıvrılarak yüce yardan akarsın
Kollarına taş bilezik takarsın
Aziyınca çok canları yakarsın
Kızıl kana boyanmıştır toprağın
Duru sular sende gelir bulanır,
Aşık gibi sıra dolandır.,
Nere gitsen seni yedi yıl tanır.
Umman, umman dalgalanır bay ağın
Değirmenler döner, unlar üğünür.
Yelçin taşlar köpüğünle döğünür,
Üçok senle ile güne öğünür
Şerbet gibi içer tuzlu çorağın.

Hamdi Üçok

alarına fazlaca tesadüf edilmekte idi karahummaun şehrimizin su ve lâğim te'sisatının hıfssıssıhaya muvafık bir şekil'e ifragile onu alınacağı gözüönüne alınmış ve bu yolda belediyece işe başlanmıştır

Emarazı sariye mücadelesi-nde vakit kaybetmen,ek ve has-

lıklarla savaş yapmakta ve mahalline icabına göre bir veya bir kaç tabip birden gönderilmektedir.

İlimizde evvelce tebhîr vesaiti ibtidai bu güü sandıklarına münhasırken bugün seyyar etüvler bugusandıkları ve köylerimizde tathir istasyonları te'sis edilmiş

ve günden güne bu işe büyük bir önem verilmiştir.

Çiçek hastalığı : Evvelce heman halkımızın alışkan olduğu bu korkunç hastalıkla azamî titizlik ve itina ile savaş yapıldığından ilimizde bu gün bu hastalığın ismi bile unutulmaktadır.

Diğer sarî hastalıklarla savaş: İlimizde tek tük tesadüf edilmekte olan sarî hastalıklar hiç bir zaman münferid vaka halini geçmemiştir. Yapılan dikkat ve itina semeresi olarak yıllardanberi sarî ve salgın hastalık epidemi ve pandemilerine rastlanmadığını bilhassa kaydetmek isterim.

Kuduz hastalığı ile mücadele : Şüpheli hayvan tarafından ısırılanlar derhal memleket hastanesinde tedavi ve müşahedeye alınmaktadır. Bu itibarla tek vaka zuhuru meydana verilmemiştir.

SITMA SAVAŞI İçtimaî bir bela olan sıtma salgınına karşı Cümhuriyetle beraber ilimizde sıkı bir savaş başlamıştır. 1937 yılına kadar hükûmet tabibliklerinin uhdesinde olan bu işe layık olduğu ehemmiyet verilmiş ve ilimizde de Sıtmr mücadelesi teşkilâtı feyizli

faaliyetine başlamıştır. Daha önceleri halkımızın bir kısmı azamında tahhal sürreye kadar inmiş bulunuyor ve bu yüzden köylerimiz harap ve vatandaşlarımız telef olmakta iken bu gün sıtmalı hastalar nisbeten yok denilebilecek kadar az rastlanmaktadır.

Zührevi hastalıklarla mücadele

İlimizde Zührevî hastalıklarla mücadele tedbirleri ve tedavileri le başarılmaktadır. Frengi ve belsoğukluğuna karşı yapılan savaş neticesi ilimizde zührevi hastalık musabları gün geçtikçe azalmaktadır. Frengi tedavileri yüce ve kaletimizden celbolunan ve hususi idare bütçesine mevzu tahsisatla mübayaa edilen ilaçlarla ve çok muntazam bir metodla yapılmaktadır. Belsoğukluğu hastane, muayene ve tedavi evleri ve hükûmet tabiblikleriyle Belediye zühreviye dispanserinde ve fehuşla ve fuhuş yüzünden bulaşan zührevi hastalıklarla mücadele komisyonu tabibliğince tedavi edilmektedir.

15 yılda İl Veteriner işleri

1925-1938 Cümhuriyetimizin 15 yıl içinde yapılan başarılan işlere ait icmal rapor ve grafik.

1 — Hayvan soylarının islahi

A — Atlar : Vilâyetin iklim ve coğrafi mevki ve uzun yayla gibi ata ve atcılığa müsait bir bölgenin vilâyet dahilinde bulunması ve burada kafkas-karabağ ırkından ılgı kısıraklarının mevcudiyeti dolayısıyla il bölgesinde at neslinin islahi hususunda binek ve koşum istikametinde islahın takip edilmesi; ve binek için saf kan Arap ve yarım kan arap atları koşu için de Macar Nonius aygırlarının damızlıkta kullanılması prensip olarak kabul buyurulmuş ve bu maksatla vilâyetin tedarik ettiği 5 baş arap ve yüksek ziraat vekâletinin temin ettiği 15 baş Nonius aygırı ile 1925 de işe başlanmıştır.

Gerek vilâyet ve gerek vekâletin Sivas müşterek aygır deposunda bulundurulmuş damızlık atları sifati mevsiminde vilâyetin muhtelif yerlerinde açılan aşım duraklarına dağıtılarak ehali kısırakları ile sifatları yaptırılmıştır.

1930 yılında hükümet aygırlarına rağbet fevkal'ade artmış ve halkın müracaatı adeta tehacüm şeklini almış olduğundan bu ihtiyacı mümkün mer-tebe karşılamak için 1930-1931-1932 yıllarında Uzunyayla da suni tohumlama usulu de tatbik edilmiştir. 1933 de bu ihtiyaç daha fazla olduğundan milli müdafaa tahsisatı ile ziraat vekâleti tarafından 15 Nonius aygırı daha

temin edilmiş ve vekâlet müşarûni-leyh tarafından Eskişehir ve mercimek aygırdepolarından 10 kadar arap aygırı daha verilmek suretile depo mevcudu takviye edilmiştir.

Aşım durakları ; Sifat mevsiminde bölgeye tevzi edilen hükümet aygırlarının fenni ve sıhhi şeraiti haiz yerlerde barındırılması ve iyi bakıla bilmeleri için 1929 da biri Uzunyayla'nın kaftangiyen ve biri kazancık mevkilerinde olmak üzere dörder aygırlık 2, 1932 de kayseride on aygırlık 1, 1934 de uzunyayla'nın Malak-Iniveren-Karakuyu ve kızılçevlik mevkilerinde beşer aygırlık 4, 1935 de Pınarbaşında ve pazarveren merkezinde dörder aygırlık 2, 1938 de bünyen Akkışla mevkiinde üç aygırlık ve sarızın merkezinde yine üç aygırlık birer ki ceman II aşım durağı yaptırılmıştır. bunlardan Kaftangiyen ve kazancık durakları vilâyet hususi muhasebesi tarafından ; Malak - Iniveren-Karakuyu ve kızılçevlik-sarız Akkışla durakları ile pazarveren durağı köylü tarafından. Pınarbaşı merkezindeki Uzunyayla at yetiştiriciler cemiyeti tarafından ve kayserideki depo da yine vilâyet tarafından yaptırılmıştır.

At sergisi : Yetiştirmeyi takviye ve yetiştiricileri taltif ve teşvik için Ali islah encümeni ve ziraat vekâleti tarafından 1928 den itibaren her sene bölgenin pınarbaşı merkezinde vilâyetçe 2000 lira, a satın alınarak sergi yeri ittihaz edilen hususi yerde at

Yetiştirileu bir at

sergisi açılmış ve II sene zarfında 56000 lira mükafat verilmiştir.

Develet aygırlarının taammümünü tamim ve yerli aygırları işten uzaklaşmak için 1933 yılından itibaren aygır ikramiyesi kaldırılmıştır.

At yarışları ; Atcılığın ilerledilmesi ve heveskârlarının teşvik edilmesi maksadile 1929 dan itibaren her sene

vilâyet tarafında kayseride ilk ve son baharda at yarışları yapılmış ve çok verimli sonuçlar alınmıştır.

Atlı spor : Teknik biniciliğin temini ve tamimi maksadile 1935 yılın da kayseride bir atlı spor ocağı tesis ve teşkil edilmiştir. Günden güne artan ve ilerliyen ocağın mesai ve faaliyetleri ve konurlardaki muvaffakiyeti

Biz Kimiz

Biz kimiz doğudan kupup gelen erleriz
Her yerde coşgun bir nehir gibi gürleriz
Ün saldı her tarafa adımız sanımız
Doldurur tarih sayfasını destanımız
Acun tarihini süsledik adımızla
Geçtik doğudan batıya büyük bir hızla
Çınlattık gür sesimizle mavi gökleri
Tittretik bu kuvvetimizle şu yerleri
Ta oldu Avrupaya büyük akınımız
Görünen uzaklar oldu hep yakınımız
Her savaşa girdik zaferle döndük şanlı
Sardık her yeri bulut gibi bir dummanla
Can verdi yeniden Türke büyük şefimiz
Yüceltti bizi yoktur acunda dengimiz
Yer yüzünde bir tanedir Atatürkümüz
Dünya yaşadıkça yaşayacak ölkümüz

Osman Maraş

büyüklerimiz tarafından takdirlerle karşılanmıştır. Ocak 938 de 135 kilometre olan kayseri-Niğde yürüyüşünü dördü bayan olmak üzere 16 kişilik bir kabile ile arızasız bir günde 12 saatta kat etmek suretile de bir yürüyüş rekoru yapmıştır.

Tay deposu : hükümet aygırlarının döllerinden olan tayların fenni şerait altında bol ve zengin kesif gıdalarla besilenmesi ve ordu hizmetlerine elverişli koşum tayların yetiştirilmesi ve alıştırılması için 1937 de Uzun yayla Bölgesi Pınarbaşında 100 taylık bir depo yapılmıştır.

2 — Sığırlar

Çift koşum sığırlarımızın de

Haydar Beyin Mezarı Nerede ?

Naci Kum

Argıcık köyünde, namıyla anılan bir köşkü ile Kayseri âbideleri tarihinde değerli bir yer tutan (Hayder Bey) in ve o aileden iki zatın mezarlarını bulmakla - şimdiye değin tarihi hakkında müsbet malumat verilemeyen Haydar Bey'e dair olan bilgilerini tevsik etmiş olacağım.

Kemal Karameteden başka, Kayseri tarihi hakkındaki eserlerin yazmadığı ; (Gavrem zade mahallesinde 8 numarada Kavaf Bay Mehmedin evi) içindeki bir türbeyi tetkikim esnasında bu türbenin hakikî adıyla içindeki 3 tane mezarın kitabelerine nazaran bunların hüviyetlerini açıkça tesbite muvaffok oldum.

Kemal Karamete arkadaşım, (Erciyes Kayserisi) adlı eserinde Sh. 85 bu türbe hakkında : „ Bunun, Emirülhasa Emir Hasanın kızı Şah Mürg hatuna ait olduğu anlaşılmaktadır. 705 tarihinde yaptırmıştır. „ demekle beraber içindeki mezar taşlarının kimlere ait olduğunu zikretmemişlerdir. Bununla beraber, değerli arkadaşımız „Simdiye kadar bunun hakkında hiç bir kimsede malumat kaydetmemiştir. „ sözleriyle bu tür-

beye dikkat nazarımızı çekmeğe saik olmuşlardır. Bu itibarla kendilerine müteşekkire olduğumu arzederim.

I) Türbenin methali üzerindeki kitabe şöyledir :

I — Emere biimareti hazihi

II — Elmeşhedül mübarekellah elmuahadderetül mükerrema

III — Şah Kutluğ Hatun edeme Allahü celaliha lieceli inneha elemiribni

IV — Elmerhum Elemir Bahşayış ve Elemir Hayder Bey neverallahü kuberehüma fi şühuri hamsin ve sebamie (750)

Şimdi bu kitabeye nazaran : Türbe baniyesinin (Şah Mürg) değıl (Şah Kutluğ hatun) olduğu ; (Emir Bahşayış) adının Bay Kemal tarafından (Emirül hasa) diye okuduğu ; ve (Emir Hasan) isminin de (Emir Hader bey) ibaresinin yanlış okunmasından ileri geldiği; kitabe tarihinin ise 705 olmayıp 750 olduğu tashihe şayandır.

2) Türbenin içerisinde, kapı üzerindeki kitabe :

I — Esseet biimareti hazel

Eski eserlerimizden haydarbey köşkü

meşhedeşşerif ennesebelmuzi el-
muazzama Şah Kutluğ hatun

II — Elmüsemma bi Hacı Beği
bi halisi maliha li eceli inneha
ve Ruheha rahmeten.

İbarelerinden de (Hacı Beği)
denilen aileden (Şah Kutluğ Ha-
tun) un halis malinden bu meşhe-
din tesis edildiği anlaşıyor.

3) Türbe içinde üç mezar
vardır. Bunlar şimdi gayri mun-
tazam bir halde. gelişi güzel ko-
nulmuş bulunuyor. kırık mezar ta-
şın ayet yazılıdır: (Bilkıstı la ilahe
illa hüvel azizil hakim. İnneddine
indellahlil İslam.) Bu, Hayder Be-
yin mezarıdır. Baştaşı, sol tarafa
yıkılmıştır. Baş ucuna tarafımdan

konulmuştur. Kitabesi :

- I — Hazel kabr
- II — El emiril kebir
- III — El merhum elmagfur
- IV — Başa Hayder bey
- V — En'amellahü bi gufranihi
- Ve taşın sol kaide sathında :
- VI — Sene hamsin ve seb'a

mie (yani 750 inci sene) yazılıdır.
Hayder beyin ayakucu taşıdır. Bura
da 2 satır Farisi beyit yan olarak
yazılmıştır. Bu kitabe, bazı rümuza-
la yazılmış olduğundan bunu ter-
ceme de müşkil iç nde iken, bir kaç
gün istirahat için memleketi olan
Kayseriye teşrif buyuran (İstanbul
Selimağa kütüphanesi Müdürü)
Sayın üstad. Bay Ahmet Remzi
tarafından şöylece hal ve kıraat
lutfunda bulunulmuştur.

Kitabenin metni :

I — Ba desti kaza benani dü
hükmi kader - Ber kat'i reis zi
nesnli adem Şizer.

II — Ez penç havasu çar er-
kân se ruh - naverd cihan yeki
çü başa Hayder.

Kitabenin tercemesi :

"Tanrı. kaza eli ile hükmi ka-
derin iki parmağı ile âdem nes-
linden baş kesmektedir. Fakat ci-
han, beş havastan. dört uncurdan,
üç ruh an (yani mevalidi selâse
den) paşa Hayder gibi bir kimse
getirmemiştir."

4) İkinci mezartaşı :

Beşik şeklindedir. Kaidesin-
de (Ayetelkürsi) yazılıdır. Üstteki
menşurun bir yüzünde :

I — Hâzel kabrel merhûm
Elmagfur essaid el emir Bahşayış
bin elemir

Paşa H (Hayder)

Menşurun diğer yüzünde :

II — Tealâ darülbeka fi sâbî
ve el işrin min şevvali sene se-
mane ve erbaine seba mie (748)

5) Üçüncü mezar taşı baş ta-
rafı kırık, küçük bir taştır. Bunda
da şu yazılar vardır :

I kabrel masum Mir Hü-
seyin bin el emir Hayder Bey.

II — Cemaziyel evvel sene
semane aşere ve seb'a mie (718).

Görülüyor ki : Paşa Hayder
Bey 750 Hicri tarihinde vefat et-
tikten sonra hayrat sahiplerinden
veya Hayder beyin ailesine men-
sup (Şah kutluğ hatun) 750 tari-
hinde yaptırdığı bu türbeye, Hay-
der beyin büyük oğlu Emir Bah-
şayış ve masum olarak ölen kü-
çük oğlu Hüseyin bey kabirlerini
de koydurmuştur. Kitabelerin o-
kunmasından anlaşılabacağı üzere
emir Bahşayış 748 şevvalinin 27
inci günü ve Hüseyin masum ise
718 cemaziyel evvelinde ölmüşler-
dir. Hayder Beyin. 718 de ölmüş
küçük bir çocuğu olduğuna göre
bu çocuğunun vefatında 32 ya-
şında bulunduğu anlaşıyor. Fa-
kat kendisinin kaç yaşında vefat
ettiği anlaşılamıyor.

Netice : Hayder Bey hakkın-
daki şu veskalara binaen, onun
(Erdane oğulları) devrinin ricalin-
den bulunduğu sabit oluyor. Köşk
medresesinin banisi olan Sülü pa-

şa hatun kitabesinde 740 tarihi vardır. Malûm olduğu üzere Erdana oğullarının payitahtları Sivas ve Kayseride olmak üzere 736 hicrî tarihinden 782 tarihine kadar Anadoluda hükümranlıkları vardır. Emir Erdana, İlhanlılardan bir (noyan) yani (prens) tir. Bunların tarihleri ve devirleri karanlıktır. Selçuk devleti yıkılmış ve enkazı üzerinde bir çok beylikler türemiştir. Diğer taraftan Konyada, cenup sahilllerinde (Karaman oğulları) hüküm sürmektedir. Bu karışık devirde Hayder beyinde bir sergerde olarak hüküm sürdüğü, Argıncıktaki (Şato) dan bellidir. Fakat bu zat hakkında vekayie müstenit bir malûmata malik değiliz.

Yüksek İlbayımız Sayın Adli Baymanın (Kayseri köy gezileri) tetkik notları) nın 4 üncü serisi olan (Argıncık köyü) hakkındaki broşürlerinde. köy civarındaki

(Hayder bey köşkü) nün ve Hayder bey hakkındaki malûmatın da değişeceği kanaatındayım. Zinci dereli Dr. Filaridos Levistin 1895 tarihli bir gazetedeki neşriyatı ile Kütüphaneler müdürü üstad H. Fehmi Turgalın (Anadolu Selçukileri) adındaki kitaplarından istidlâl olunan vekayi. Birinci Sultan Alâeddin'in 654 hicri tarihlerine müsadif tarihî hadiselerine temas etmektedir. Sayın B. Hasan Fehmi Turgalın eserinde ise Hayder Bey ismine tesadüf edemedik.

Bu vesile ile arzederim ki, Kayseri kümbet ve mezarlıklarındaki kitabelerin ve (Sahabiye medresesine) nakledilmiş olan bir çok kıymetli yazılı taşların birer birer elden geçirilmesi, memleket tarihinde meçhul ve muzlim kalmış hayli vesikalar kazandıracaktır.

Neşriyatı idare eden : **Sahir Üzel**

Basıldığı yer : **Sümer Matbaası**

Büyük Türk Milletine

İsmet İnönünün beyannamesi

Büyük Türk Milletine :

Bütün ömrünü hizmetine vakfettiği sevgili milletin ihtiram kolları üstünde Ulu Atatürk'ün fânî vücudu istirahat yerine tevdi edilmiştir. Hakikatte yattığı yer, Türk Milletinin onun için aşk ve ıftiharla dolu olan kahraman ve vefalı göğsüdür.

Atatürk, tarihte uğradığımız en zalim ve haksız ittiham gününde meydana atılmış, Türk Milletinin mâsum ve haklı olduğunu iddia ve ilan etmiştir. İlk önce ehemmiyeti kavranmamış olan gür sesi, asla yıpranmayan bir kuvvetle nihayet bütün cihanın şuuruna nüfuz etmiştir.

En büyük zaferleri kazandıktan sonra da Atatürk, ömrünü, yalnız Türk Milletinin haklarını, insaniyete ezeli hizmetlerini ve tarihe hâk ettiği meziyetlerini ispat etmekle geçirmiştir. Milletimizin büyüklüğüne, kudretine, faziletine, medeniyet istidadına ve mükellef olduğu insaniyet vazifesine sarsılmaz itikadı vardı. "Ne mutlu Türküm diyene," dediği zaman, kendi engin ruhunun, hiç sönmiyen aşkını en manalı bir surette hulâsa etmişti.

Fena zihniyet ve idare ile geri bırakılmış Türk cemiyetini, en kısa yoldan insanlığın en mükâmil ve en temiz zihniyetleriyle mücehhez modern bir devlet haline getirmek, onun başlıca kaygusu olmuştur. Teşkilâtı esasiyemizde ve bugün bütün vatandaşların vicdanlarında yerleşmiş olan lâik, milliyetçi, halkçı, inkılapçı, devletçi cumhuriyet, bize bütün evsafıyla Atatürk'ün en kıymetli emanetidir.

Üfulünden beri Atatürk'ün aziz adı ve hatırası, bütün halkımızın en candan duygularıyla sarılmıştır. Memleketimizin her köşesinde ve bütün milletce kendisine gösterdiğimiz samimî bağlılık, devlet ve

milletimiz için kudret ve vefanın belîğ misalidir. Türk Milletinin aziz Atatürk'e gösterdiği sevgi ve saygı, onun niçin Atatürk gibi bir evlât yetiştirebilir bir kaynak olduğunu bütün dünyaya göstermiştir.

Atatürk'e tâzim vazifemizi ifa ettiğimiz bu anda, halkımıza, kalbimden gelen şükran duygularımı ifade etmeyi, ödenmesi lâzım bir borç saydım.

Milletler arasında kardeşçe bir insanlık hayatı Atatürk'ün en metli ideali idi. Bütün dünyada ölümünün gördüğü ihtiramı, insanlığın âtisi için ümit verici bir müjde olarak selâmlarım. Bu sözlerim yazıları ve toprağımızda şövalye askerleri ve mümtaz şahsiyetleriyle yasımıza iştirâk eden büyük milletlere, Türk Milleti adına şükranlarının ifadesidir.

Devletimizin bânisi ve milletimizin fedakâr, sadık hâdimi,

İnsanlık idealinin âşık ve mümtaz siması,

Eşsiz kahraman Atatürk!

Vatan sana minnettardır.

Bütün ömrünü hizmetine verdiği Türk Milleti ile beraber senin huzurunda tâzim ile eğiliyoruz. Bütün hayatında bize ruhundaki ateşten canlılık verdin. Emin ol, aziz hâtıran sönmez meşale olarak ruhlarımızı daima ateşli ve uyanık tutacaktır.

*Reisicumhur
İsmet İnönü*

Dünyayabir gelen ve dünyadan bir giden

« Milli yasa günü münasebetile
Halkevi Reisi Naci Özsanın halka hitabı »

Gözü yaşlı, bağı taşı kardeşleri!
Ey genç yaşta Büyük Atalarını
gaybeden Türk gençleri!

Türkiye ve Türklerin en Büyük Atası, dünyanın en büyük adamı olan Atatürk'ü gayip ettiğimizden dolayı bizim ve bütün Türk ulusunun duyduğu acı, çektiği ızdırıp o kadar ağır derin ve o kadar kuvvetlidir ki bu gün Türkün bu elim acısını tasvir edecek ne bir dil ve kalem, ne bir şair ve edip nede bir hatip yoktur. Ve o'lamıyacaktır.

Büyük Atamızın bu elim acısını duyan koca küre müthiş bir sarsıntı ile yerinden oynamış ve bütün beşeriyet bir volkan gibi için için yanmıştır.

Bu gün onun yarattığı Ankarada yüz binlerce evlâdının ve bütün düaya hükûmetlerinden gönderilen tazimkâr heyetlerin başları üstünde dünyanın görmediği bir ihtişam ve azamel içinde purvekar ve heybet ebedi makamına uğurlanan Ulu Atam sizin faniden ayrılan mukaddes varlığımız bu küreye sığmayacaktır.

Parlak gözlerinizden daima nur alan yıldızlar semalar sizin üstünüzü ârtemiyecektir.

Güneş size ışık vermiye kâfi gelmiyecektir.

Yüce dağlar alplar sizin yanınızda

hürmetle eğilecek pek küçük kalacaklardır.

Siz bütün kâinatın üstünde her yere ve her kalbe ışık veren yine olacaksınız.

Siz dünyaya bir gelen ve dünyadan da bir giden öyle bir cihansınız ki yarattığınız eserleriniz, inkilâblarınızla bütün insanlığı hayran ve bütün Türkleri ve Türk vatanını ebedi minnettâr eden büyük varlığınız yalnız Türk kalbine sığacak ve yalnız orada yaşayacaktır.

Ey koca küre bu gün Kamal Atatürke ebedi bir makam olacağını düşünerek mi mağrur oluyorsun.

Ey mavi ve yıldızlı semalar bu gün Atatürke semavi bir örtü olacağınızı zannederek mi daha ziyade başlarımıza yaklaşıyorsunuz.

Hayır ey kâinatın bütün âlemleri Atatürk hiç bir yere sığamaz ve hiç bir yerde kalamaz onun sığacağı yer onun yatacağı makam şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonrada sevgili milletini kalbidir.

Ey dünyanın gelip geçen kahramanları Fatibler, Selimler, Timurler, Atilâlar, Firedirikler, arslan yürekli Rışarlar ve daha tarihin sinesine saklanmış namdar Kumandanlar, Kırallar kalkınız üstünüzdeki toprakları atınız

Kişi yorgauna göre ayağını uzatmalıdır.

gözlerinizi açınız, saf saf ihtiram vaziyeti alınız.

Dünyanın en büyük kahramanı Atatürk bu gün geliyor.

Sizin zaferlerinizi sönük bırakan zaferler yaratan muzaffer kumandan bu gün geliyor.

Koca bir milleti on beş yılda yokluktan varlığa kavuşturan, harikalâr sahibi Atatürk bu gün geliyor.

Cihan harbinin en mühim ve en kanlı ve ateşli cephesini teşkil eden Çanakkalede yedi devletın kara ordularını kârada mağlup ve perişan eden ve dağlar azametinde ateş püsküren harp gemilerini denizlere batıran ve şu harukulâne ve emsalsiz deha ve şecaatlerle düşmanlarının bütün büyük kumandanlarını hayran ve takdirhan eyleyen ve nihayet Türk yurdunu zalim düşmanlardan kurtıran Anafartalar kahramanı Mustafa Kemal bu gün geliyor.

Türk ordusunun yoran ve Türk vatanını parçulayan umumî harbin son Mütareke günlerinde diğer büyük devletlerden gördüğü muavenet ve hain osmanlı padişah hükümetinden gördüğü yardım ve delalet sayesinde İzmir, Bursayı ve daha yurdun bir çoa şehirlerini kanlı bir surette işgal ederek vatanın harimi ismetine kadar sokulan ve Türk ordusuna nisbetle çok kuvvetli ve mübehez olan düşman ordularını milletin öz sinesinde kurduğu ve yarattığı bir avuç Türk ordusunun kahraman köğsüne ve sevdiği Türk milletinın itimat ve muhabbetine dayanarak açtığı emsalsiz istiklâl savaşında bu azametli ve mağrur düşmanı birinci deşâ Dumlupınarda ve geceli gündüzlü yirmi dört gün devam eden ve Türk ordusunun cihan şumûl şecaat ve kahramanlığını

bir kat daha dünyaya isbat eyleyen Sakarya meydan muharebesinin ve nihayet Afyona kadar sokulan ve Türk vatanını istilâ Rustafa Kemali esir edeceğini zanneden ve istihkâm-larının altı ayda bile sukût edemiyecği dayandıkları büyük devletler erkânıharpleri tarafından mağrurane ilân edilen düşman ordularını Ordular hedefiniz Akdenizdir. İleril. emri ile üç günde mağlup ve perişan eden düşman ordularını baş kumandanları ile beraber esir esir eyleyen 30 Ağustos Baş kumandanlık meydan muharebesinin büyük ve muzaffer Başkumandanı Gazi Mustafa Kemal bugün geliyor.

Türkün vatanını, şerefini ve istiklâlini kurtardıktan sonra kurduğu Cumhuriyeti ile yarattığı ve yaşattığı inkılâpları ile Türk milletini dli ile şanlı tarihi ile yeni harfleri ile modern kıyafetile ekonomi ve endüstri sahasında kurduğu muazzam ve verimli fabrikaları ile altın, itibar ve para dolu bankaları ile dünyanın en yüksek ve medenî bir milleti haline getiren ve yıktığı bin bir zararlı hırafeler ve an'aneler yerine yer yer üniversiteler, endüstriler ve binlerce mektepler açarak millete nur ve ışık veren inkılâpçılar inkılâpçısı Büyük Atatürk bu gün geliyor.

Ey tarihin eski kahramanları sizin iştihar edecek arkanızda ne var? Belki bir hiç.

Fakat Atatürkün kalbi daima onun için çarpan ve ebediyete kadarda çarpacak olan Türk milleti vardır.

O milletki büyük atalarının kendilerine armağan ettiği Türk Cumhuriyetini, Türk inkılâbcısı kalbinin en sadık köşesinde daima saklayacak Atasının çizdiği ve gösterdiği nurlu yollardan geri kalmadan daima yü-

rüyecek ve daima ilerliyecektir.

İşte bu künkü şu emsalsiz ve hazin toplantı aziz Atamıza ve onun eserlerine karşı bağlılığımızın canlı ve heybetli bir misalidir. Bu gün burada ve bütün yurttaki on sekiz milyon Türk kalbi yalnız Atatürk için çarpan ve yalnız Atatürk için ağlayan tek bir kalp gibidir. Bu gün bütün Türk milleti bir Atatürk ve Atatürkde Türk milleti haline gelmiştir.

Zaten Mustafa Kemal be yoğun Türk milleti vardır. dememiş miydi. Evet bir gün bu fani hayatı görmüş ve bütün eserleri ile beraber Türk milletinin daima yaşayacağını ve daima ilerliyeceğini bilmiş ve o vakit Mustafa Kemal yoktur, Türk milleti vardır demıştır.

İşte sayın yurddaşlar bugün Mustafa Kemal yoksa Türk milleti vardır. Türk milleti bundan sonra Atatürkün parlak ve yükseltici izi ve eseri üzerinde yürüyecek ve Atatürkde Türk milletinın kalbinde yaşayaca-

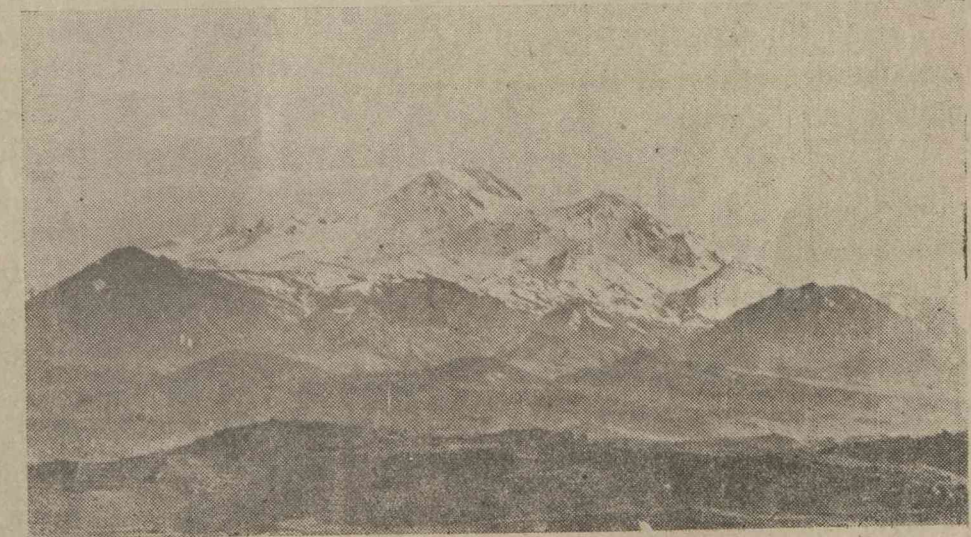
caktır.

Ey gözleri yaşlı yurddaşlar bizim en büyük tesellimiz Büyük Atamızın bize emanet ettiği Türk Cumhuriyetini, Türk istiklâlini ve Türk inkılâbını ve Atatürkün bize bıraktığı prensipleri, rejimi ve bütün eserlerini ilelebet korumak ve o eserlerle beraber daima azimle ve inanla yaşamak ve daima ilerlemektir.

İşte bunun içindir ki bu gün yine aziz Atamızın mukaddes ruhu huzurunda onun bu mukaddes emanetlerini Cumhuriyetini, istiklâl ve inkılâbını ve bütün eser ve prensiplerini ilelebet muhafaza edeceğimize ıca-bında kanımızın ed son damlasına ve Türk milletinın son ferdine kadar canımızla, kanımızla koruyacağımıza and ediyoruz.

Ey Türk milletil. Atatürk öldü ise sen sağ ol.

Çünkü: Atatürk'ü bağrından çıkaran sensin ve yine onu bağrında sen yaşatacaksın.

Akçenin gittiğine bakma işin bittiğine bak.

Büyük Ziyağ

○ n gündenberi göz yaşla-
rını ekmeklerine katık
edüp dövünen yurddaslar! Atanın
emanetini sırtlarında taşıyan yaşlı
gençler! Gözü yaşlı bağı taşı
vatandaşlar! Siz sağ olun. Şan
ve şerefi dünyaya sığmayan Ata-
nızın uzviyet ve maddiyeti, bu
gün abanozdan kup duru bir ta-
butun içinde ve ruhu Türk maşerî
semasının ufuklarındadır. O artık,
duyup işitmiyor ve biz artık onun
sesini işitmiyeceğiz! Türk milleti;
Atasını, yirminci asır en büyük
adamını, siyaset en büyük diplo-
matını, beşeriyet en büyük kah-
ramanını gayip etti. Maddesinin
çerçevesine sığmayan Büyük A-
dam aramızdan akıp gitti. Onun
azametli ruhu artık çerçevesiz ve
hududsuzdur. Zamana sığmayan
Atatürk, mekânın da dışına çıktı.

Bizi kurtaranı biz, ecelin elin-
den kurtaramadık. Ebediyetin ona
iştihakı, bizim ona olan aşkımız-
dan daha kuvvetli imiş, elimizden
çekti aldı. Ve onu kendi irtifana
çıkardı. Özü boşalan dünya bir
kabuk gibi fezada yuvarlanırken
onunla dolan âlemin hacmi ve
ağırlığı arttı.

Ölüm bile onunla büyüdü. Ölü-
mün bile göğsü, o içine girdikten
sonra kabardı, şimdi ölüm bir
çukur değil, bir zirvedir. Ona
bakarken yüzümüzü kara tsprak-
lara çevirmiyor başımızı gök yü-
züne kaldırıyoruz.

Kurtardığı ve koruduğu toprağa
baş koyan insan, fanilerin en
bahtiyarı, bu bahtiyarlığa mazhar
olan toprak ebedilerin en kutsi-
sidir.

Tarihte ad bırakmış, dillere
destan ne kadar kahramanlar
varsa, ölümünün bıraktığı akis-
leri tarihlerde, on gündenberi
tetkik ettim. Bu ölümün acısı,
ya bir çatının altından, ya bir
memleketin hudutlarından, ya
bir imparatorluğun sınırlarından
öte asla geçememiştir. Halbuki
Atatürkün ölümü cihanşumûl,
âlemşumûl bir matem şekli aldı.
Cihan bizimle beraber yasa bü-
ründü. Medeniyet bizimle beraber
yasa büründü. Medeniyet bizimle
beraber dövündü! Atatürk, ken-
dinden evel ölen kahramanlarada,
ahiret yolculuğunda önderlik ve
liderlik yapmıştır. Ey şarkın Cen-
gizi, Timürlenği, Atılâsı, ey gar-

Sırrını dostuna, dostunu düşmanına açma.

bin İskenderi, Fredakı, Napolyo-
nu, ve ey dünyanın kahramanları
- daha kimler varsa - mezarınız-
dan kalkınız saf bağlayınız ve
selâm durunuz! Atatürk geliyor!
Ey tarihler üstünde tarih olan
Atam, ey milletimin karanlık
gündüzünde doğan, asırların kuy-
tu karanlıklarını yıkan kahraman,
ölüm insanlara yaraşan bir son-
dur. Sen insandan üsütndün, o-
nun için öldüğüne bir türlü inan-
mıyoruz.

Ölen, nasıl oluc'a içimizde bu
kadar diri kalır? madde biçiminde
maddeleşmiş örneğin tek idi. Onu
toprak almış olabilir. Manevî var-
lığın hepimizin içinde ayrı ayrı
varsın! Seni içimizden koparmak
için milyonlarca ölüm göksümûze
saldırmalıdır. Buna ölümün sayısı
ve gücü yetmez, çunki senin mil-
letin ölmez Atam!

Senin yatağın Türk milletinin
kalbi, yastığın Türk toprağı, yor-
ganın Türk bayrağıdır. Sen bizim
içimizde ve biz senin eşsiz ese-
rinde ilelebet yaşıyacağız Atam!

Bulanık gözleminizin pınarında
kızarmış bir sızı, kırık yüreğimizin
ucunda tutuşmuş bir acı boynu-
muzu bükduk, seni arıyoruz.
Atamız aceba oradamı diye top-
rağa bakıyoruz! Milyonlarca gö-
ğüs eğildi, yere düşen gönlünü
arıyor, sen nerdesin Atam? İçi-
mizde imanın, kulaklarımızda se-
sin var. Gökler senin dilinle ko-
nuşuyor. Seni maddenin pişdiği

kapkara puta içinde boş yere
aradık, sen madde değil, enerji;
sen gölge değil ışıktın!.. Işığın
içimize vurdukça içimiz aydınlık,
yüreğimiz sıcak kalırdı. Bizi gün-
düze alıştırdın da hangi ıklma
göçdün Atam?

Hakikatin kara taşını, bağı-
mıza bastık, ağlıyoruz. Pınarın-
dan içtik, kanamadık, eşsiz tadı-
na doyamadık. Pınar kurudu gitti.
Boş kalan avuçlarımız a yaşlarımız
doluyor. Artık seni değil, senin
acını içiyoruz Atam.

Her savaşta etrafına toplanır,
beraber dövüşürdük. Bu son sa-
vaşa yalnız ve tek başına eittin!
Bizi sağuğa, bizi hayat ve istik-
lâle bağladın ve sen ölümün hü-
cumuna tek başına göğüs gerdin.
Ey Büyük Ölü! Bir gün Çanak-
kale muharebelerinde ordunâ ku-
manda ediyordun. Bir tabiye ile
askerlerini birden düşmanın kar-
şısına dikmiştin. Düşmandaki iki
büyük yanlışlığı, şimşek bakışla-
rıyla derhal sezdin, biri kollar
önündeki avcı hatlarının çok zaif
oluşu' ötekide kolların fazla semiz
bulunuşu idi. Derhal kumandayı
verdin.

— Taburlar, her kolun başına
yaylın ateş, topçular, her kolun
gövdesine şarapnallı ateş düşmanı
hırpaladı. Bu esnada göğsüne.

— Tak!.. diye bir şey çarptı.
Yaverlerin sana.

— Eyvah yaralandınız! diye

Su uyur düşman uyumaz.

telaşlandılar. Sen, hemen yaverin ağzını tıkayarak:

—Sus, asker işitmesin! dedin. Yaver sustu, gelen şarapnal parçası, göğsündeki saate çarpmıştı. Saat seni kurtardı, sen bu milleti kurtardın Atam!. Bugün ölümün şarapneli senin vücudunu ve 18 milyon Türkün kalbini yaraladı. Büyük Ölü!.

Yine bir gün kireç tepede düşman bizim Anafartalar gurubunu sağdan çevirmek istiyor. Sen oraya 12 tabur asker göndermiş, biraz sonra sende gitmiştin. Bak tinki, asker boğazın gerisinde toplanmış kalmış. Boğaz, denize açık olduğu için iki düşman zırhlısı boğazı bir teviye ateş altına almış. Kimseler geçemiyor, mavi gözlerin birden şimşeklendi. Askerlere:

—Niçin geçemiyorsunuz?. dedin, onlar:

—Gemiler ölüm saçıyor, nasıl geçelim? dediler. Sen:

—İşte böye geçilir!. dedin ve hızlı hızlı yürüyerek boğazı geçtin. Sen öyle geçince kim durur? Kireç tepe zaferini, işte bu geçişle kazanmıştın. Kahraman Atam!.

Bu gün ölüm berzahında yine böyle hızlı hızlı geçerek abanozdan tabutuna sığındın!. Fakat Ey Büyük Ölü, biz o berzahı geçemiyorsak affet, o berzahı geçmiş kadar yaşlıyız!.

Eski düşman dost olmaz, yenisinden vefa olmaz.

Conk bayırında, alayına on dakikalık bir dinlenime vermiş, sende bir kaç askerle tepeye tırmanmıştın. Keşif yapacaktın!. Karşıkı tepeden bir manga Türk askeri kaçarak sana doğru geliyordu. Bunlar Seddülbahirdeki fırkanın askerlerindendi.

Kaçan mangaya mihlatıcı bir sesle sordun.

—Neye kaçıyorsunuz?.

—Düşman geliyor!

—Düşmandan kaçılmaz!.

—Cephanemiz yok.

—Süngünüz var!.

Sen bu manga ile konuşurken birde baktinki düşman bölükleri tepeden hızla inmektedir. Birdenbire çok tehlikeli bir vaziyet doğmuştu. Gelen düşman, geride bekleyen alayından sana daha yakındı. Yanındaki bir manga kaçak askerin sahiden bir tek kurşunu yok.

Hem kendin, hem alayın, hem bütün Çanakkale gidecek!. Ne yapmalı?. Kumandan yaratandır. Hiç bir çarenin olmadığı o anda en olmiyacak çareyi bildun. Kılınç gibi bir sesle kumandanı verdin.

—Manga yere yat.

Cebhanesiz asker, ateş edecekmiş gibi yere yatıyor. Düşmanı, işte böyle bir tek sesle yere mihlamıştın!. Conk bayırını bu tek ses kurtardı.

Fakat ey Kahraman ölü!. Başını tabutundan bir kere kaldır, Conk bayırı kahramanlarının şu perişan halini gör.

Zamanın ölçüsü olan saatler saaller içinde en uğursuz rakam 9,5 dir. Sen bu saatte fenadan ebediyete gözlerini kapamıştın. Saatin bu sayısı artık bizim için netamelidir. O dakikanın her geçişinde içimiz sızlayacak!.

Bir gün demişdin ki:

—Ben yurdun gecelerini beklerim. Şafak sökdükten sonra başımı yastığa koyup bir kaç saat uyuya biliyorsam İnönünün o sa-

atlerde uyanmış olduğunu bildiğim içindir.

Ey yaşlı milletim, müsterih ol yurdun düzenliğini bekleyen İsmet İnönü, bu gün başımızdadır. Ve o nöbetini Atatürkten almıştır.

Gözü yaşlı kardeşlerim, gözlerini sil, başını kaldır, sana ağlamak değil and içmek, eğilmek değil yükselmek yakışır. Ve sen ey Atam, müsterih ol, sen bizde ve biz senin eşsiz eserinde, altı meşalenin gösterdiği yollarda, İsmet İnönünün arkasındayız!. Bu, bizim andımız, ahdimiz, bu bizim peymanızdır Aziz Ölü!.

Yaşlı yurdumun yaşlı büyükleri, Atatürkler doğuran analar ve Atatürk çocuğu..

Atatürk 1926 yılında Türk miletine yaptığı bir beyanatta şöyle demişti:

“Benim naciz vücudum birgün elbette tokrak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır..”

O, iki yıl evvel Atamında teyid ettiği acıklı netice bugün hakikat oldu...

Tarihlerin üstünde tarih olan Atam.. Milletimin karanlık gün-üzünde doğan, asırların karanlıklarını tikan güneşten ebedî güneş olan Atam ebediyete kavuştu. Duyduk ağlıyoruz, toplandık ağlıyoruz. Duymayan, ağlamayan

kalmadık!.. Babamız öldü, öksüz kaldık...

Sen ölmedin Atam!. Dolma bahçede duran kalbin bayrağımızda çarpıyor. Hem daha büyük bir hız, daha büyük bir inanla..

Sen ölmedin Atam!

Ardında öksüz bıraktığın on sekiz milyon Türkün yurdu mübarek başını vefalı ve sıcak bir yastık gibi ebediyete kadar taşıyacak..

Atam!. Sen yalnız vatanın kurtarıcısı, inkılâpların banisi, milletimin koruyucusu, ve kurtarıcısı değilsinsen bu sıfatlardan üstün büyük bir vasfın daha var.

İstedliğini söyleyen istemediğini işitir.

Sen Türk varlığının, Türk birliğinin, Türk kudretinin en azametli timsalidir..

Müsterih ol Atam. Göz yaşlarımızı akıta, akıta hıçkır, hıçkırane huzurunda heykelin önünde haykırıyorum..

Atam sen lâyezalsın.. Bugünde Türk varlığının, Türk birliğinin, Türk kudretinin en azametli timsalisin..

Samsuna ayak bastığın günden güzel gözlerini bize yumduğun güne kadar seninle beraberdik.. Yurdun en hicra köşelerinde en kesif ve en mestur bucaklarına kadar milletin seninle beraberdi. Hiç bir kimseye nasip olmayan bir muhabbetle ve hürmetle bağlıydık..

Türk vatanının halaskârı, Türk inkılâbının banisi, Türk milletin yaratıcısı sen Türk milletin bağrından doğan, bağrında yaşayan bir varlıktın.

Müsterih ol büyük Atam. Göz yaşlarımızı akıta, akıta hıçkır, hıçkırane haykırıyoruz. Sana olan muhabbetimiz, bağlılığımız bugün dünden daha ziyade sağlamdır.

Tarihlerin üstünde tarih olan Atam.. Yurdun hangi köşesine baksak eserini ve eserinde de şahsiyetini görüyoruz.

Güzlerimizi kakıyoruz içimizde. Kulaklarımızı açıyoruz sesini, kulaklarımızı tıkıyoruz acısını duyuyoruz.

İyilik ettiğin kimsenin şerrinden sakın,

Ağzımızı açınca onu söyleyoruz. Ağzımızı kapayınca onu düşünüyoruz.

Haritada o, evde o, sokakta o, mektepte, defterde, kalemde, kitapta... o, fabrika bacasında... o, hayatta ve ölümden o var başımızdaki şabka o, cebimizdeki lira.. o konuştuğumuz dil o, ölen o, yaşayan o hepsi ve hepimiz o.. On sekiz milatın kalbinde o...

Ey zalim toprak..

Atatürkümü alırken içine sığdıracak yerin olmadığını düşünmedinmi...

Ey büyük Türk milletin aziz şehitleri!..

Onu bizden kıskanup sizmi aldınız...

Trablus şehitleri:

Kapalı yolları aşarak sana gelen siperlerde beraberce çarpışırken ayrıldığın Atam geliyor.

Balkan şehitleri!..

Balkan felâketinden sonra Edirneye giren süvari fırkasının erkânı harbiye reisi Müstafa Kemal sana geliyor.

Çanakkalede düşmanın nereye çıkacağını önceden kestiren yalnız kendi seziş ve kumandasıyla yurdu kurtaran, çimen tepenin, anafartaların zafer kartalı sana geliyor.

Sakaryanın Dumlupınarın şehitleri!..

Sakaryada haddi müdafaa yoktur sathı müdafaa vardır diyen

kahaaman Atam sana geliyor..

Dumlupınar tarihinin en kâtî en parlak zaferini kazanan Atam sana geliyor..

30 Ağustosda "Ordular hedefiniz Akdeniz!.. kumandasını veren, yoktan ordular yaratan, yarattığı orduları şerefli işlerde, memleket, millet işlerinde kullanan, yaratıcı, kurtarıcı Atam sana geliyor.

Kalk ulusun ağlarken onu sevince kucakla..

Türk sermayedarları, Türk çiftçisi, Türk köylüsü iktisadçı Atatürk "İktisat kongresinde kılıçla fukahat yapanlar mevkilerini neticede sabanla fukahat yapanlara terk etmeğe mahkumlardır. Kılıncı kullanan kol yorulur fakat sapan kullanan kol her gün daha çok kuvvetlenir ve her gün toprağa daha çok sahip olur..", diyen iktisatçı Atam "Köylü efendimiz..", sözünü bize öğreten inkılâkçı atam.. Kansız ıztıraplı, gürültüsüz inkılâplar yapan kökten yapıcı Atam. Türk iktisadını sizlere emanet ederek gözlerini kapadı..

Atatürk çocuğu!..

Atatürkün ciğer hastalığından öldüğünü işittiğin zaman daha evvel niçin söylemediniz ben ona ciğerimi verirdim diyen fedakâr genç!..

1927 yılında baş öğretmenliğini ilân eden, sana kültür veren,

şehirleri, kasabaları, köyleri doluşarak yedisinden yetmişine kadar her Türke okuyup yazma öğreten baş muallim Atamın sana hitabını okuyorum..

"Ey Türk gençliği!.. Birinci vazifen Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel senin en kıymetli hazinendir.

İstikbalde dahi seni bu hazinden mahrum etmek isteyecek dahilî, haricî bethahların olacaktır.

Bir gün istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmiyeceksin. Bu imkân ve şerait çok na müsait bir mahiyette tezahür edebilir.

İstiklâl ve cumhuriyetine kast edecek düşmanlar bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zabtedilmiş bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir.

Bütün bu şeraitten daha vahim olmak üzere memleketin dahilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hatta hiyanet içinde bulunabilirler.

Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini müstevlilerin siyasi

Ateş düştüğü yeri yakar.

emellerile tevhit edebilirler. Millet fakir velzaruret içinde harap ve bitab düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalin evladı! İşte bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen Türk istiklal ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Yurddaşlar! yarının genç!

Omuzlarına aldığın her işte zorluk gördüğün kalbinde yorgunluk, iradende bozukluk duyduğun zamen sana sonra cumhuriyet ve medeniyet yolunu açan Atatürkün kalbine gömdüğün Gazinin bu hitabesini oku..

Orada engin bir kuvvet, derin bir irade, kızgın bir ışık bulacaksın...

Tarihin üstün başlarından sütün olan bu baş senin yıldırımlar, yıldızlar saçan eşsiz bir güneşindir.

O güneş batmadı, o güneş sön-

medi, o güneş daima Türk ulusunun yolunu avdınlatacak, medeniyet hakkının en yücelerine çıkaracaktır.

Ey yüce Atatürk!...

Ne mutlu sana.. Arkanda öyle bir devlet bıraktın ki eşi yok!.. Öyle bir ordu bıraktın ki yenilmez. Öyle bir millet, öyle bir gençlik bıraktın ki ebediyen sana ağlayacak fakat gösterdiğin nurlu yolda daima ilerliyecek..

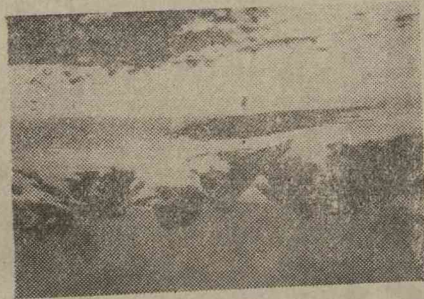
Senin arkandan bir millet, bir dünya değil, bütün cihan ağlıyor.

Atatürk, Atatürk. Sen ölmedin, Türklük ölmedi. Türklük ölmeyince sende ölmezsin.

Kalbinde yaşayan Atam.

Birinci vazifem Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini dünya durdukca korumak ve yükseltmektir.

Buna varlığımız, şerefimiz, namusumuz, Türklüğümüz namına söz verip and içiyoruz.

Rüzgâr eken fırtına biçer.

Ebedî Ataya İhtifal

Şehrimizin Cumhuriyet meydanını dolduran kesif

bir halk kütlesinin iştirakile 21 ikinciteşrin

pazartesi günü yapıldı

Ulu Şef. kâinatın Büyük Adamı 21 ikinci teşrin 938 de ayaklanmış bir can kütlesinin mahşeri kalabalığını gözü ile görmüş olsa idi ölüm denilen hüylâyı yenmek için ezeli bir savaşa girecekti. O: bu mahşerî fiğanın olacağını biliyordu. Fakat mukadder olan ölümün böyle zamansız ve erken geleceğinde ummuyordu. 21 ikinci teşrin pazartesi günü şehrimizin hâli çok. hemde çok acıklı idi.

Halkın kabarup taşan iç acıları Cumhuriyet meydanındaki Atatürk heykelinin önünde bir sel haline gelmiş. ölüm denilen kudreti boğmağa uğraşıyordu. O gün: o Büyük Kahramanın

büyük hatırası Halkevi toplantı salonunda göz yaşlarıyla tebçil edildi.

Cumhuriyet meydanında saat 14 de başlayan merasimde muhtelif hatiplerin müessir sözleri halkı hıçkırıklar ve göz yaşlarına boğdu. İstikbalin nur ordusunu teşkil eden mekteplilerin bir ağızdan içtikleri ant bu hüznü bir kat daha yükseltti. Atamın heykeline çelenkler konuldu. Başta Valimiz Bay Adli Bayman onu takiben vilâyet erkânile Kor rüesası, mektepler ve halk heykelin önünden tazimle eğilerek geçmek suretile Atamıza son ihtiramı yaptılar.

Arayan mevlâsında bulur, belâsında.

Ebedî Atatürk

Gittin öksüz bırakıp hepimizi sen Atam,
Hayatına son verdin elli yedi yılda tam.
Kurtuluş güneşini ilk önceden sen gördün,
Hainlerin başına demir kafesler ördün.
Ezilen milletin son tutup belinden,
Kurtardın İsmet'inle onu düşman selinden,
Başlara belâ olan alçak sultan elinden,
Gönülleri avlayan hilâfetin yelinden.
Kavuşturdun milleti sonsuz bir istiklâle,
Çevirttin gözlerini pürüzsüz istikbâle.
Demedin gece gündüz, yazda kışta çalıştın,
Vatan işlerini sen yuğurmağa alıştın.
Duyurdan Avrupaya millî sesini Türkün,
Gösterdin sulhçuluğun zaferlerini bütün
Yaptığın işleri ben birer birer sayamam,
Bu işlerse milyondan, milyardan aşkın tamam.
On beş yıl hepimize sevgili Başbuğ oldun,
Sonra birden sen neden hangi yarayla soldun?
Şaşıyorum hâlâ ben ölüm nasolur sana,
Uğramadan gelirmiş on beş milyon insana?
Ey nankör kara toprak, doymıyan obur toprak
Ağlattın işte beni, yüreğim sızlayarak.
Bu kadar çok susayıp acıktın mıydı meğer?
Daha iyi doyardın alsaydın bizi eğer?
Şimdi söyle bana sen, doydunmu şimdi söyle,
On sekiz milyon Türkün göz yaşı sellerile?
Aldandın bunda toprak, bunda aldanıp toprak,

İki gönül bir olunca samanlık seyrân olur.

Çünkü onun heybetli gelişinden korkarak
Erittip yüreğinde bulunan bütün yağı
Bu suretle sen oldun en âdî, en bayağı.
Ey önceden ölenler, tükensin kederiniz
Gelen kurtarıcıdır, gülmüştür kaderiniz.
Gelen nurlu güneştir, ufkunuz ağaracak.
Solgun yüzlerinizi tebessümle saracak.
Gülünüz, eğleniniz; sıçrayıp oynayınız,
ATATÜRK'ün ardından zaferler toplayınız.
Fethediniz onunla bütün yer altını siz,
Alın kahpe felekten öcünüzü hepiniz.
Demek bize düşünüyor, bütün elem, ıstırap
Bir yetimiz şimdi biz masum gönlümüz harap.
Artık bize gülmek yok, eğlenmek, neşelenmek,
Boynu bükük olarak kalacağız hep demek.
Ah ecel, hâin ecel, yazık değilmi bize?
Hakkımızken eğlenmek olurmu gelmek dize?
Fakat bakın... Oda ne, ne diyor acep bu ses?
Atamız mı gömülmüş, ağlasınmıymış herkes?
Hiç ölür mü Atatürk, Atatürk hiç ölür mü?
Onun yeri hazırken toprağa gömülür mü?
Atam, yalan inanma, inanma buna sakın;
Senin yerin kalbimdir işte açayım bakın.
Evet kalbimizdesin, giden fânî vücudun,
Zaten her vücut fânî, fânîdir etin, budun.
Yerin olan gönülde ebedisin Atatürk!
Kalacaksın orada kaldıkça dünyada Türk!..

Lise: 5 B. — Feyzi Feyzioğlu

Eğri otur doğru söyle

Derin Yasımız Var?

Yazan: Öğretmen
Nuri Cinkilli

Öksüz ve atasız kalan. 18 milyon Türkün: Bu gün kalbi acılı, yaralı. Yalnız acılı ve sızılı değil can evinden vurulan bir kuş gibi derin yara olmuştur. Bütün bir cihanın dilediği, onun hayatı, onun sağlığı, yüreklere ölüm, kalplere durgunluk, ruhlara uyuşukluk, ciğerlere onulmaz yaralar açmıştır.

Onun ölümüne 18 milyon Türklük ağlıyor. Bütün cihan ağlıyor. Kâinat ağlıyor. Yetim kalan Türk ulusu; kadınile, erkeğile, çoluğile, çocuğile yaşlısile ağlıyor, hep ağlıyor...

Asırlar geçse, bu hicran yaşları hiç dinermi? Bu sonsuz sızı hiç sönermi?... Bütün dünya Türk yasıyle yaşlı. Bütün insanlığın boynu bükük onun iradesile kurtulan Türk toprağı bütün zerresine kadar yaşlı...

Çünkü: Türk ulusu atasını, Türk toprağı kurtarıcısını, beşeriyet sulhun hâmisini, en büyük evlâdını gayip etti. Ona yalnız insaniyet değil, ihtiyar tarih ağlıyor. Fâniler ağlıyor. O; yalnız gençliğin değil, yaşlıların değil bütün ulusun can evinde yaşardı. Ona inanımız, sevgimiz çok derindi.

Aziz hemşehrilerim: Acılarınız çok derindir. Sızılarınız çok içlidir. Uçurumlar içinde kıvranan bizleri bir hamlede o çıkardı. Benliğimizi, Türklüğümüzü o tanıttı. Yıkık yurdumuzu fabrikalarla, demir ağlarla o bezedi.

Köylümüzü zehirli kırbaçlardan o kurtardı. Cehaletin karanlığından bizi aydınlığa o çıkardı. Bizi tutulduğumuz illetlerden kurtararak yaralarımıza o melhem oldu....

Gayip ettiğimiz ebedî atamızın acısı asırlarca dinmez, dinemez. Yasımız teselli bulamaz. Yaralarımız kapanamaz.

O! Ebedî Ata ölmedi. Onun aziz ruhu, semadan 18 milyon Türkün çırpındığını, göz yaşı döktüğünü, kalbinden kan akıttığını seyrediyor. O! ebedileşen insan; gözümüzün önünde değil, toprak üzerinde değil, Türklüğün kalbinde, benliğinde, canevinde yaşıyor!...

Onal hiç bir zaman öldü denemez. Ona ölüm yaşanmaz. Ölen fânilerdir. Esersizleri söndüren son bir nefesdir. Onun eseri ölmeyecektir. Onun ideali sönmeyecektir. Onun arkasında koca bir vatan toprakları üstünde, şan ve şeref, akıl ve zekânın, ideal ve iradenin en yüksek eserlerini yapan bir yapıcıya ölüm elini süremez. Onu içine alan aziz vatan toprağı, bir kerre daha kıymetlenecek!.. Eski cihangirlerin, geçtiği yerlerde ot bitmezdi. Onun geçtiği topraklar cennete dönerdi.. "Köylünün" yarasını o sarardı. Düşkünün elinden o tutardı. Gençliğe ideali o verirdi. Ordu hızını ondan alırdı!...

Dostluk kantarla, alış veriş miskalla.

Onun ölümü yıldırım hızile bütün vatani sarınca: Türklük can evinden vurulan bir kuşa döndü. Bütün gençlik çırpınmaya başladı!...

Fakat; olgun kafaların, durulmuş ruhların kendilerine göre de teselli kaynakları vardır. Buda yine Ebedî Atanın ağzından çıkan şu sözdür: (İki Atatürk vardır: Biri etten, kemikten mürekkep, mezarla beşik arası köprüsünden geçecek Atatürk. Öteki ise; ölümle, beşik, mezarla hiç alakası olmayan 18 milyon Türkün ideâlinde yaşayan ebedî Ata-

türktür.) İşte bu ebedî ata ile bizim aramıza ölüm giremez. Fanilik giremeyecektir. Onun ebedî ülküsü (Altı Ok) u Türk gençliğinin benliğinde ebedî yaşayacaktır.

Bu ebedî ülkünün yegâne mesnedi Aziz Atanın bütün inkılâp ve kalkınma işlerinde beraber çalışan yüksek vatan sever Şefimiz "İsmet İnönü", dır.

Türk gençliği: İçi elem ve ızdırap dolu, olgun ve temkinli ruhile bütün cihana şu tek sözü söylüyor: Bugün (Derin Yasımız Var.)

İşte kılıncı işte meydan.

Atamız Ölmedi

Yazan:
M. Selim Karaca

Kahraman ulusum, göz yaşını sil!
Atamız ölmedi, ölmez, iyi bil!
O, fani değildir, o fani değil
Atamız ölmedi, ölmez iyi bil!

Hangi güneş var ki zamansız bata?
Hangi güneş varki toprakta yata?
Nasıl inanılır, ölmü Ata?
Atamız ölmedi, ölmez, iyi bil!

İkinci teşrin on, tam dokuzu beş
Geçerken, yurdumda tutuldu güneş.
Doğmadı, doğamaz ona bir tek eş;
Atamız ölmedi, ölmez, iyi bil!

Türk genci "Atamız öldü..", diyemez,
Yaşlı gözlerini yere iyemez,
On beş yıl sonunda kara giyemez,
Atamız ölmedi, ölmez, iyi bil!

Evet, ölecektir elbette insan.
O, insan üstünde varlıktı, insan;
Atatürk ölseydi batardı cihan.
Atamız ölmedi, ölmez, iyi bil!

Güzel yurdumuzun toprağı, taşı
Bize aksettirir o ulu başı.
Ölüm çağı değil, daha genç yaşı.
Atamız ölmedi, ölmez, iyi bil!

Göklerden gönlüme bir şeyler indi,
Atamın varlığı ruhuma sindi;
Ecel, kahpeliği sanat edindi,
Atamız ölmedi, ölmez, iyi uil!

Ağlama kardaşım, göz yaşını sil!
Atamız ölmedi, ölmez, iyi bil!
Bu mümkün değildir, bu mümkün değil!
Atamız ölmedi, ölmez, iyi bil!

Az tama çok ziyan verir.

Realiteler:

1

Eyi İnsan

Yazan:
ÖMER SITKI ERDİ

İnsan her şeyden evvel tabiatın mahsulüdür ve tabiata değişmez. Fiziko -
Simik bağıntılarla bağlıdır. Bu hayvani çerçeve dışında İnsan assosye bir
mahlûk olduğu için onu insiyak ve isteklerinden hariç olarak sosyal ölçü ve
hükümlerle mütalaa etmek lâzımdır. Eyi insan enmüzecine ancak bu etüdler
sonunda varabiliriz.

Muhakkak ki cem'i yaşamak zaruret ve akibeti insana dimağının biraz
fazla büyümüş olmasından ileri gelmiştir. İnsan hayat ve mevcudiyetini en
eyi olarak kümeleşerek korumuş ve bu gruplaşma sonunda ise iş bölümü ve
kollektif yaşama çığı doğmuş.

İnsanı insanlaştıran işte bu sosyal ve ruhi karakteridir. Ferdietçilikte
yalnız cismani ve fizyolojik refleksler hakimdir. Bu nihayet bütün ecnası
hayvaniyede de böyledir. Ruhî ve manevî meziyetlerin çoğu cem'ileşmenin
bir neticesi olduğuna göre camiaya en iyi uymuş olan insan en eyi insandır.

II

İnsan cem'ileştikçe insanlığa yaklaşır. Ferdî meziyetler münzevi kaldıkça
kütle içinde müspet bir reaksiyona varmadıkça insanî meziyetler çerçevesi
haricinde kalır. Passif insan dün olduğu gibi bu gün de camianın sırtında
bir parazitten başka bir şey değildir. Cemiyet insanı olmak biraz da ahar
için şahsiyetinden fedakârlık demektir ki bu şuurun kemale ve kıymetleşmeğe
doğru ilk adımdır.

Hayatı hayvaniye ait aksülamellere dizgin vurmak, ruhi ve uzvi hamleleri
sosyetenin donneleri içinde kıymetleştirmek eyi insan olmağa gitmek demektir.

Eyi insanda ruhi olsun fisyolojik olsun bütün refleksler ölçülü ve ayarlı
olur. Şuur ve irade mizanından geçmeyen hareketler dağınık ve kıymetsiz
şeylerdir ki bu hem camia için ve hem de ferd için zararlıdır.

Fazla mal göz çıkarmaz.

Hudbin Dev

Yazan : Oscar Wilde

Çeviren : Şeref Gönençen

Çocuklar, her öğle sonu mektepten çıktıklarında, Devin bahçesine oynamaya giderlerdi. Bu bahçe yumşak, yeşil otlarla örtülü, geniş, sevimli bir bahçe idi. Çimenlerin şurasında, burasında yıldızlara benzeyen güzel çiçekler açar, on iki şeftali ağacı ilk bahar gelince penpe ve inci rengi narin çiçeklerle donanır, son baharda da bol ve nadide meyvalar yetiştirirlerdi. Kuşlar ağaçlara konup öyle tatlı ötüşürlerdi ki, çocuklar oyunlarını bırakup, birbirlerine,

— Biz burada ne kadar mes'uduz!... diye bağışırlardı.

Dev günün birinde geldi. Yedi yıl önce Korniş Gulyabanisi olan dostunu ziyarete gitmiş ve yedi yıl onunla kaldıktan sonra dönmüştü. Yedi yıl konuşması lâzımgelen şeyleri konuşup bitirmiş olmalı idi ki, zaten konuşacağı şeylerde mahduttu, kendi şatosuna dönmeğe karar vermişti. Şatosuna gelince çocukları bahçesinde oynar buldu, kaba ve böğük sesile,

— Ne yapıyorsunuz burada? diye böğürdü ve çocuklar kaçdılar. Dev arkalarından,

— Benim kendi bahçem, kendi bahçemdir! herkes anlasın! kendimden başka hiç kimsenin bu bahçede oynamasına müsaade etmiyeceğim! diye bağırdı ve sonra bahçenin dört tarafını yüksek bir divarla çevirdi ve şöyle bir levha asdı:

Ümitle kanaat eden aklıktan ölür

Girenler Cezalandırılacak!

Ne hudbin bir devdi o..

Zavallı çocukların artık oynayacak yerleri kalmamıştı. Yolun üzerinde oynamayı denediler, fakat yol çok tozlu ve sert taşlarla dolu idi; hoşlarına gitmedi. Yalnız dersleri bitince bahçeyi çeviren yüksek divarın etrafını dolaşır, içindeki güzel bahçeden bahsederler ve birbirlerine,

— Orada ne kadar mes'udduk! derlerdir.

İlk bahar geldi. Kırklar mini-mini tomurcuklarla, küçücük kuşlarla dolmuştu. Yalnız hudbin Devin bahçesinde hâlâ kış vardı. Kuşlar bahçede çocukları göremeyince ötmeyi bile istemediler ve ağaçlar tomurcuk açmayı unuttu. Yalnız bir defacık güzel bir çiçek başını çimenlerin arasından çıkardı, fakat "Dikkat," levhasını görünce çocuklar hesabına pek içlenerek başını tekrar topraklara gömdü ve uykuya daldı. Vaziyetten memnun olan yegâne kimseler kar ile dondu.

— İlk bahar bu bahçeyi unuttu. Ne iyi, bütün kış burada yaşayacağız! diye bağıştılar. Kar, çimenlerin üzerine geniş beyaz pelerini ile örtüyor, donda bütün ağaçları kendi gümüş rengine boyuyordu. Sonra şimal rüzgârını çağırdılar, oda geldi. Kırklara

sarılmıştı. Bütün gün bahçenin içinde kükreyip durdu ve bacaları devirdi.

— Burası çok hoş bir yer; kırığıda davet etmeliyiz, dedi. Kırığıda gelmişti. Her gün üç saat kadar şatonun çatısında dolaşarak, kiremitleri çatlatıyordu ve sonra bütün hüzle bahçeyi dört dönüyordu. Giri kostüm giyinmişti; nefeside buz gibi idi. Hudbin Dev, penceresinin önünde oturmuş soğuk ve beyaz bahçesine bakıyor:

— Anlamıyorum, bahar gelmekde niçin bu kadar gecikdi. Umarım artık havada bir değişiklik olacak. diyordu.

Lâkin ilkbahar hiç de gelmiyordu; nede yaz. Son bahar her bahçeye altın renkli meyvalar verirken Devin bahçesine henüz bir şey vermemişti.

— O pek hudbin, diyordu ve bu yüzden devin bahçesi hep kış, şimal rüzgârı, kırığı ve don kaldı, ve kar ağaçların arasında oynayup durdu.

Bir sabah, Dev yatağında uyanık yatıyordu. Bir takım güzel nağmeler işitti. Bu müzik kulağına o kadar hoş gelmişti ki onu, kıralın müzisyenlerinin civardan geçtiklerine mahal etti. Fakat bu ses, penceresinin dışındayken civıldaayan mini, mini bir keten kuşunun sesinden başka bir şey değildi. Fakat Dev bir hayli zamandan beri bahçesinde hiç bir kuşun öttüğünü işitmediğinden bu öte dünyanın en tatlı müziği gibi geliyordu. Tepesi üzerine dönen tipi dansını bırakmış, şimal rüzgârı homurtusunu kesmişti. Açık pencereden de hoş bir koku geliyordu. Dev:

— Hele şükür! bahar geldi! diye yatağından fırladı, pencereden bakdı.

Ne gördü bilirmisiniz?

Çok harikulâde bir manzara! Divarda açılan bir delikten çocuklar

Kalbim ve saat

— Üstad Ö. S. Erdi'ye —

Zaman içimde sızı
Ve gözlerimde yaşıyor;
Saatin atan nabızı
Kalbime arkadaşır.

Hayat fani olsa da,
Ruhum kederlenmiyor
"Bazan bir dakikada
Ebediyet var," diyor.

Zamanı, bir yar gibi
Saatten kıskanırım;
Ounun asıl sahibi
Benim kalbim sanırım.

Çünkü, gizli bir gurur,
Bana ber ki: "iyi bil,
Kalbin saatle değil,
Saat kalbinle vurur."

Muhtar Erdemer

bahçeye dolmuş, ağaçların dallarında oturuyorlardı. Görebildiği her dalda bir çocuk vardı. Ağaçlar, çocukların avdetine o kadar sevinmişlerdiki kendilerini çiçeklerle donatmışlardı ve dallarını çocukların başları üzerinde hafif hafif sallıyorlardı. Kuşlar etrafta uçuşuyor, sevinçle civıldaıyorlardı. Çiçekler, yeşil çimenlerin aralarından başlarını çıkarmışlar, etrafa tebessümler saçıyorlardı. Sevimli dir sahne idi. Bahçenin yalnız bir köşesinde kış de-

Öfke baldan tatlıdır.

vam ediyordu. Burası bahçenin en uzak ve dipte kalmış bir köşesi idi ve küçük bir çocukta buraba ayakta duruyordu. Bu mini, mini o kadar küçükdüki ağacın dallarına yetişemiyor, ağacın etrafını dolaşıyor, yanık yanık ağlıyordu. Zavallı ağaç hâlâ karla, donla kaplı idi ve tepesinde şimal rüzgârı esiyor, homurdanıyordu. Ağaç:

—Tırman! küçük çocuk, dedi ve dallarını gücü yettiği kadar çocuğa doğru eğdi, fakat çocuk pek mini mini idi. Dev, bu manzarayı görünce kalbi sızladı.

—Ne kadar hudbin imişim. Şimdi ilk baharın buraya niçin gelmediğini anlıyorum. Şu küçük çocuğu ağacın bir dalına oturtayım, bahçenin divarını yıkayım, artık bundan böyle bahçem çocukların oyun yeri olsun, diyordu. Hakikaten yaptığı iş ona çok ıztırap vermişti.

Yavaşca aşağı indi ve gene yavaşca ön kapıyı açtı ve bahçeye girdi. Fakat çocuklar dev görünce korkmuş, kaçmışlardı. Bahçeye gene kışınmıştı. Yalnız küçük çocuk kaçmamıştı, çünkü gözleri yaşla dolu olduğundan Dev'in geldiğini görmemişti. Dev yavaşca çocukun arkasından gitti ve kibarca, incitmeden çocuğu avucu içine aldı ve ağacın dalları arasına oturttu. Ağaç birdenbire çiçeklendi, etraftan kuşlar uçtu ve cıvıldaşmağa başladılar. Küçük çocuk Dev'in boynuna kollarını dolayup onu öptü. Dev'in eski fena huyundan eser kalmadığını gören diğer çocuklar koşarak geri gelbilir. Onlarla bahar da gelmişti. Dev:

—Burası sizin bahçenizdir, mini miniler, dedi ve iri bir kazma yakalayup divarı yere inirdi. Kasaba halkı öğle üzeri çarşıya giderlerken De-

vin, o zamana kadar bir eşini daha görmedikleri güzel bir bahçede çocuklarla oynadığını gördüler.

Çocuklar bütün gün oynadılar, akşam üzeride Deve, —Hoşca kal, diye hayırlırlarken, Dev:

Fakat küçük arkadaşınız nerede? şu ağacın dalına oturttuğum çocuk.

Dev, bu çocuğu çok seviyordu, çünkü o onu öpmüştü. Çocuklar:

—Bilmiyoruz, gitmiştir belki, dediler. Dev:

—Ona söyleyin, korkmasın, yarın da gelsin, dedi. Fakat çocuklar onun nerede oturduğunu bilmediklerini ve onu evvelcede hiç görmemiş olduklarını söylediler. Dev mahzûnlaşmıştı.

Her öğle sonu, mektep paydus edince, çocuklar geliyor, Devle oynuyorlardı. Fakat devin çok sevdiği mini, mini bir daha görünmemişti. Dev bütün çocuklara karşı şefkatli davranıyordu. Bununla beraber ilk küçük dostunu ziyadesiyle özleyiyor, ve sık sık ondan bahsediyordu. Her zaman:

—Ah onu bir daha görmek beni ne kadar bahtiyar edecek! derdi.

Yıllar geçti. Dev ihtiyarlıyor, fersiz düşüyordu. Artık çocuklarla oynamıyordu. Sadece iri bir koltuğa oturuyor, çocukları oyunlarında seyrediyor ve bahçesine güveniyordu.

—Bir çok güzel çiçeklerim var. Fakat bu çiçeklerin hepsinin en güzelleri çocuklardır, diyordu.

Bir sabah geyinirken penceresinden dışarı bakdı. Kış. Fakat kışı yabancılamadı, çünkü biliyorduk sadece ilk bahar uykuda ve çiçekler yorgunluklarını dindiriyorlar.

Birdeebire gözlerini oğuşturdu;

Ağlamayon çocuğa meme verilmez.

bakdı, bakdı. Cidden muhteşem bir manzara idi. Bahçenin en uzak bir köşesinde bir ağaç beyaz ve sevimli çiçeklerle süslenmişti, altın renkli dalları vardı, gümüş meyvalar asılıyorlardı ve altında da çok sevdiği mini mini ayak üstü duruyordu.

Dev, merdivenlerden aşağı koştu, bahçeye fırladı. Çimenlerin üzerinden koşarak çocuğun yanına vardı. Çocuğun yanına yaklaşıncı çehresi hiddetten kızardı ve:

—Seni yaralamağa kim cesaret etti? dedi. Çünkü çocuğun avcu içinde iki iğne izi vardı; iki iğne izi de küçük ayaklarında. Dev:

—Kim seni yaralamağa cür'et etti? söyle, büyük kılıcımı alup onu ikiye

böleyim! diye bağırıldı. Çocuk,

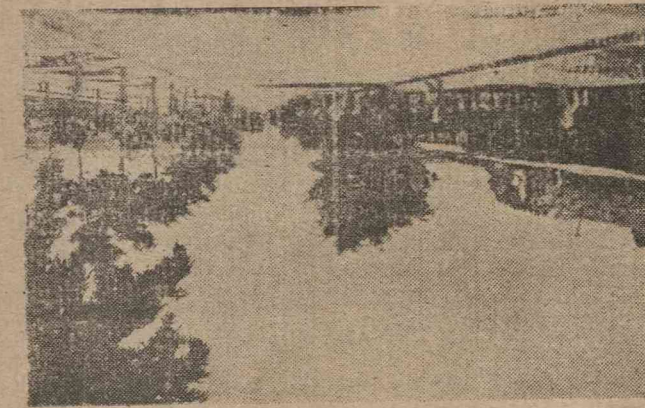
—Ne yazık! bunlar aşkın yaralarıdır. Dedi. Dev,

Kimsin sen? dedi. Yüzünü garip bir korku kapladı ve küçük çocuğun önüne diz çöktü.

Çocuk Deve gülümsedi ve,

—Bir gün siz bana, bahçenizde oynamama müsaade etmişdiniz; bu günde siz benimle benim bahçeme geleceksiniz. Benim bahçem Cennettir, dedi.

Çocuklar öğle sonu mekteplerinden döndüklerinde Dev'i ağacın altında ölü ve üzeri beyaz çiçeklerle örtülü buldular.

Ekmek çiğnenmeyince yutulmaz.

Seyrani

(1807 - 1866)

Develi Halkevine

Eskiden "Seyrani," adını işitince basit bir tekke şairi der ve üzerinde durmadan geçerdim. Fakat tali ve tesadüf beni bir yıldır ki bu büyük şairin yurdundaki orta okulda çalışmaya sevk edince kendisini hakkile okuma ve üzerinde durma imkânlarını verince kanaatimin yanlışlığındaki büyüklüğün derecesini anladım ve kendi kendime bu çocukça gafletimden hicap duymaya başladım. Bu gün hiç tereddüt etmeden diyebilirim ki Türkiyede az çok şiirle meşgul olduğunu iddia eden ve şairlik davasında bulunan kimse Seyraniyi okumamışsa Türk edebiyatının, büyük Türk halk edebiyatının çok büyük bir tarafını görmemiş ve tanımamış demektir. Seyrani o kadar geniş bir âlemdir.

Onda belki Karacaoğlandaki gibi kadın ve aşk mevzuları yoktur. Fakat bu onun böyle iptidai ve harcı âlem şeylere değer vermediginden ve uğraşmaya tenezzül etmediğindendir. O büyük filozof şair Yunis gibi ölüm, ahiret, ruh, Allah denen metafizik mevzularla kemal hakiki insanlık, fazilet gibi maddi olmayan manevi varlığımıza ve hiç dünyamıza dayanan esaslarla, kafasında beliren bütün bu büyük davaların halli ile uğraşır ve onlara cevaplar hazırlar.

Bir mürşide olsam cırak   Bir olurdu yakın ırak
Kemigim yapsalar tarak   Yar zülfünün tellerine

Diyen şair her halde bizlerden daha başka bir âlemin adamıdır ve büyük Yunise yakın bir kudret taşımaktadır. Seyraniyi bektaşilerde kendilerinden sayar. Hakikatte ise o ne bektaşî ve nede melâmidir. O sadece hakkı ve hakikatı ve perdenin arkasını görmüş bir kâmidir. Ve (Bir gerçeyin tekkesine seremedim postum seni) dediği postunu kendi yüksek tezgâhına serdiğinin farkında değildir. Bu itibarlardır ki bütün yazılarında Seyraninin bize bilmediğimiz

Er olan ekmeğini taşdan çıkarır.

bir âlemden bahsettiği ve bizi bu âlemin en gizli ve meçhul noktalarına esrarlı kıtalarına doğru sürüklediği görülmektedir. Seyranide tabiat mevzuları arayanlarda aldanacaktır. Zira onun madde ile maddenin güzelliği ile olan alâkası o kadar az ki.

Bu itibarlardır ki Seyrani 19 uncu halk edebiyatında ve Türk edebiyatında başlı başına bir merhaledir, bir şahikadır ve yine bu bakımdan büyük Yunisin bir devamı bir zeyli sayılabilir. Seyraniyi okumak için mutlaka daha önce Yunüsü veya Yunüsü okuduktan sonra arkasından mutlaka Seyraniyi okumalıdır, bunlar o kadar birbirlerini tamamlamaktadırlar. Gelişi güzel aldığım şu parçaya bakın.

Seyrani kaldır parmağın
Vaktidir hakka durmağın
Deryaya akan ırmağın
Katra olsam sellerine.

Fikir bakımından taşıdığı harukulâdeliği bir tarafa bırakıyorum. Ya şu ifadedeki samimiyet ve sadelik Seyrani baştan aşağıya kadar işte hep böyle muazzam bir âlem.

Hayatı:

Şairin hayatı hakkındaki malûmatı ancak Develili müftü zade sayın öğretmen Bay Hazımın "Sanihatı Seyrani," adlı kitabından alabiliyoruz. Elimizde başka hiç bir memba yoktur.

Seyrani 1807 de Deyelinin Horoza mahallesinde doğdu. Babası, o mahallenin imamı Cafer efendidir. Şairin Develide 2 yıl kadar süren bir medrese tahsili vardır. Ondan sonra nerede ve ne okuduğu belli değil.

Seyrani, Mecit devrinde İstanbuldadır. Zamanının saz ve kalem şairleriyle tanışmış ve hürmet görmüştür. Fakat bir müddet sonra bazı mühim şahsiyetleri kievettiği için sürülmeğe üzere iken nüfuzlu bir hemşerisinin delaletiyle Develiyeye kaçmış ve artık bir daha çıkmamıştır.

1866 baharında vefat eden şair bu gün üzerinde Orta okul binası yükselen, kasabanın eski mezarlığının şimdi okul bahçesinin cenubu şarkisine düşen bir mahalle gömülmüştür. Daha sonra mezkûr mezarlık orta okul arsasına tahsis edilmiştir.

İşleyen demir pas tutmaz.

İnce toplanan kemiklerle birlikte Seyraninin kemikleride bu günkü mezarlığa nakledilmiştir. Seyraninin büyük şahsiyetini tebci ve hiç olmazsa lâyık olduğu hürmete bir karşılık olmak üzere ya kasabanın münasip bir yerine veya asıl gömüldüğü yer olan orta skul bahçesine bir taş dikerek Develinin yarınki nesillerine büyük Seyraniyi hatırlatmak Develi Halkevine düşen bir borçtur.

Bay Hazımın kitabından öğrendiğimize göre merhum şiirlerini aruz ile yazdığı zaman yazmak suretiyle, hece ile yazdığı zaman ise irticalen ve elini başının üzerinde gezdirerek gözlerini sabit bir noktaya dikerek söylemiş.

Gine Bay Hazımın ifadesine göre merhumun musiki kabiliyeti az olmasına rağmen kırık telli yamru yumru sazını omuzundan düşürmezmiş. Seyrani; aruz ile olan şiirlerini İstanbul'a gidip kalem şairlerle temas ettikten sonra yazmıştır. Seyrani hakkındaki eserlere gelince:

Şairin asıl kendi yazısı ile olan divanı maalesef meydana da yoktur. Vereseleri dahi ne olduğunu bilmemektedirler. Ancak vaktiyle Develide kaymakamlık yapmış Çapan oğullarından meraklı bir zatın Seyraninin külliyyatını derleyip toplayıp götürdüğünü işittim. Bu gün berhayat olmayan bu zatın, Kırşehirde avukatlık yapan Bay Salih İzzet adlı bir oğlu bulunduğunu öğrenmiş bulunuyorum. Kendisinden bu bapta malûmat isteyeceğim. Bundan başka gine bundan 4 sene kadar evvel Develide tahrirat kâtipliği yapan Bay Halis adlı birinin dahi Seyraninin külliyyatını muhtevi büyük hacımda bir cöngü alıp Samsuna gittiğini söylediler.

Matbu eserlere gelince Seyraniye ait maalesef elimizde üstat öğretmen sayın Bay Hazımın eski harflerle basılmış Sanihatı Seyranisinden başka bir şey yoktur. Birde konservatuar müdürü Yusuf Zıyanın Saninatı Seyraniden seçilmeden 15 kadar şiiri muhtevi Seyrani adlı Türk harfleriyle basılmış küçük bir broşürü vardır. Bundan başka Kayseri şairleri adlı ve henüz basılmamış bir eseri mevcut olduğunu haber aldığım Üsküdar kütüphanesi sabık hafızı kütbü üstat Kayserili Bay Ahmet Remzinin de mezkûr eserde Seyraniden bahsetmesi çok muhtemeldir. Kendilerinin malûmatına müracaat edileceğim.

Bu eser nasıl meydana geldi.

Halkiyat ile meşgul olanlar bu işlerin zorluğunu herkesden daha iyi bilirler. Daha üzerinden 25 sene bile geçmemiş bir şahsiyet hakkında böyle bir incelemeğe kalkılsa varılacak netice yine husrandır. Nerde kaldığı Seyrani gibi ölümünün üzerinden 72 kocaman sene geçmiş ve hayatında asla

Bir günlük rızık için iki gün çabalamalıdır.

takdir edilmediği gibi açlık ve sefaletle mahkûm olarak yaşamış bir adam....

Bir defa elde hiç bir vesika yoktur. Bilgilerine müracaat edilen kimselerde ya müstağni veya neme lâzımcı davranırlar ve sonra mahfuzatlarının ne dereceye kadar asla uygun ve doğru olduğuda şüphelidir. Yalnız itiraf etmek gerektir ki ben yine bu mevzu üzerinde öğretmen sayın Bay Hazımın hazırladığı ve binbir meşak'atle meydana getirdiği Sanihatı Seyrani gibi bir eserle karşılaşmış bulunuyorum. Eserben yaptığım istifade hiç bir türlü teşekkür ve minnettarlıkla ödenemeyecek kadar büyüktür. Bu itibarla üstat Hazım Ulusoyu burada bir kerre caha saygiyle anmayı borç bilirim. Sayı meşkûr olsun. Bundan sonra sırasıyla kıyı ve köşedeki bir hayli cönkleri buldurup tetkik ettirmek imkânlarını hazırlayan ve beni teşvik edip cesaret veren ve muazzam kütüphanesinden istifade ettiren Kayseri Ziraat Bank müdürü Bay Fahri Bilge ile Kayseri şairlerini toplayan Seyraniye ait eline geçirdiği parçaları vermek suretile yardımda bulunacağını vadeden başöğretmen Kâzım Özdoğan, Develi C. H. P. Başkanı Bay Şükrü Nayman, Halkevi başkanı Bay M. Köseoğluna teşekkürü borç bilirim.

Kezalik mahfuzatlarından hayli istifade ettiğim ve Seyraninin kız tarafından torunu olan Fenese çarşısında bakkal Hasanla Camikebir mahallesinde kör hafız Eyübe teşekkür etmek borcudur ve nihayet her türlü çalışma imkân ve şartlarını mebzuliyetle göstermekle bu eserin hazırlanmasına âmil ve müessir olan ve beni cehdû gayrete sevkeden Develi Halkevine teşekkür eder eseri onun yüksek namına ithaf eylerim. Bundan başka bu yoldaki mesaimi duyupta Seyraniyi sevmeleri dolayısıyla gerek malûmatlarından, gerekse mevcut vesika ve cönklerinden beni haberdar edeceklere de şimdiden peşinen teşekkür etmek isterim.

Develi Halkevi Kitapsaray kolu Başkanı

ve Ortaokul Direktörü

H. Nezihi Okay

Not:

Şiirleri alfabe sırasile gelecek nüshadan itibaren neşredilecektir.

Talas Kamunu Folklor Kaynağı

Yazan: Öğretmen
Nuri Cinkılı

Folklor edebiyatımız, Tarihimiz kadar eskidir. Yaptığımız büyük sosyal inkılâpla bütün eski kayıtları yıkdığımız halde Türk dili Türk halk edebiyatı. (Folklor) asla Öz benliğimizi kaybetmedi. Daha derinleşti, daha kökleşti, daha sosyalallaştı.

Biz; daima fikir, duygu ve bütün âdetlerimizi "Folklor", edebiyatımızın çizdiği yoldan yürümekle ondan hiç bir vakit ayrılmamakla bulmaktayız. Eski dedelerimizin bıraktıkları kitabelere bakdığımız zaman o kitapları bize anlatan eserleri okuduğumuz zaman onların güzel düşüncelerini, güzel sözlerini, tarihî menkibelerini, bir kelime ile: "Folklor", hazinelerini göğsümüz kabara kabara görmekte ve seyretmekteyiz...

"Orhun abideleri, Uygur yazıları, Bozkurt efsaneleri", hep bunlardandır. Bu tarihî vesikalar dedelerimizin dil ve "Folklor", yönünden ne kadar kudretli. Folklor hazinelerine malik olduklarını bize göstermektedir. Türkler islâmiyeti kabul ettikten sonra dilimizin içine arap ve acem kelimeleri karışmış, bununla beraber Türk edebiyatı yine kendi istikametini şaşırmayarak (Kudat gubilik) gibi ölmez eserler vermiştir. 14. ncü

asırda çağtay, azeri ve osmanlı lehçelerini teşekkül etmiş olduğunu görüyoruz. Arap edebiyatından ziyade İran edebiyatının tesiri altında kalan bu lehçeler "Divan edebiyatı", dediğimiz Osmanlı edebiyatını meydana getirmiştir. Bu edebiyat; Osmanlı sarayı edebiyatıdır. Saray adamlarının hayatını anlatan bir takım medhiyeler, ilâhiler, menkibelerdir. Bunları asıl Türk halkı anlamadığı için hiç kıymet vermezdi.

Halk kendi menkibelerini, kendi türkü ve destanlarını bunların içinde bulamazdı. Ona kitle kendi düşünüş ve duygu hayatına tamamen aykırı olan yalnız şahıslara inhisar eden "Divan edebiyatı", değil, lâik halk edebiyatı, "Folklor edebiyatı", istiyordu. Çünkü bu edebiyat yabancı değil kendi öz malı idi. Osmanlı "Divan edebiyatı", XIX uncu asrın ikinci yarımına kadar devam etmiştir. 1839 da tanzimatın ilk ilân edilmesi edebiyattada büyük değişiklik yaptı. Tanzimat edebiyatının başlıca vasfı şu idi. Nazım ve nesirde garplileşmek, roman ve tiyatroyu edebiyatın içine almak, dinî şiirleri bırakıp vatanî sosyal şiirleri içine almak, şark edebiyatı yerine garp edebiyatını tanıtmak, mümkün olduğu kadar

Zahmet çeken rahat eder.

eniş bir halk kitleğine hitap etmek. Bu edebiyat tarzıda dilde bir değişme yapamadığı gibi millî ruhu, sosyal duyguyu yaratamadı.

Abdülmecit idaresinin tazyikiyle bu şekil edebiyatta ortadan kalkarak yerini 1895 senelerinde "Serveti fûnun", edebiyatına terketti. "Serveti fûnun", tam bir garpli edebiyatı olmak istiyordu. Bilhassa Fransa roman ve edebiyatına karşı büyük bir meyil gösteriyordu. Garbin asrî hayatını ekseriya romanına mevzu yapıyordu. Fakat buda hiç bir surette "Millî kültürü", garp hayatı ile mezç edemiyordu. Hiç bir zaman millî duyguyu, ulusal folkloru terennüm edememişti Buda bir kaç yıl yaşadıkdan sonra istipdat idaresinin tazyikiyle ortadan kalktı. 1908 meşrutiyetinden sonra edebiyatta bir karışma hasil oldu. "Fecri atı", mektebi denilen bir teşekkül etrafında bir iş yapmak hevesiyle fikir ve duyguca biri birine uymayan bazı kimseler toplandı. Bu edebî mektebinde millî bir davası yoktu. Bunlar şark kalıbı içinde bir garpli ruh taşımak istiyorlardı. Balkan felâketinden sonrada bu mektep devam edemedi.

Genel harp sıralarında Osmanlı edebiyatını temsil etmek üzere islâmlaşmak, türkçeleşmek muasırlaşmak fikirleri ortaya atıldı. Bu fikir, bu edebiyat tarzı sırf Osmanlı fikrini, osmanlı düşünüş hayatını temsil ediyordu. Millî mücadele hareketi bu düşünüş tarzında ebedî tarihe gömdü. Yurdumuzda cumhuriyet güneşi doğduğu günden beri her kalkınma hamlesinde olduğu gibi edebiyatımızda da bir "Reform", hareketi başladı. Bu kutsal harekette asırlarca özlediğimiz kavuşmak için çırpındığımız öz edebiyatımıza bugüü tamamen kavuşmuş

bulunuyoruz. Ona kitlenin hazineler halinde şah eserleri dururken yabancı folklor halkın hiç hoşuna gitmiyordu. (Erciyesin evvelki sayılarında çıkan yazımıza ve örnek şah eserlere bakınız) Bu gün halk edebiyatımızda ne şarkçılık, ne garpcilik, nede osmanlılığın tek bir kokusu yoktur. Bu günkü edebiyatımız maşerî vicdanın duygusundan doğan lâik bir halk edebiyatıdır. Türk gençliği bu gün bu hazineye kavuşmuş bulunuyor. Dil, tarih, yazı inkılâbımız da folklor edebiyatımıza büyük imkânlar hazırlamıştır. Bu gün Halkevlerimiz; dil, tarih, edebiyat, neşriyat şubelerinin "Folklor", araştırmalarına verdikleri önemle yurdumuzda bir lâik halk edebiyatı yaratılmaktadır.

Bundan sonra yurdumuzda osmanlı lisanı, osmanlı edebiyatı değil; asıl Türk ulusunun öz benliğinden doğan folklor edebiyatı hakim olacaktır.

Halk zevkinin bir aynası olan şu örneklere lutfen bakınız:

Sevgi Türküsü

Yandım yandım kül oldum
Bir esmere gül oldum
Kuş dili bilmez iken
Öğrendim bülbül oldum.

Yanıdaki yarımdır
Koynundaki narmıdır
Doğru söyle sevdiğim
Benden başka var mıdır.

Yaseminden avlusu
Annesinin kuzusu
Can ile gönül verdim
Ayrılam m doğrusu.

İki canbaz bir ipte oyna maz.

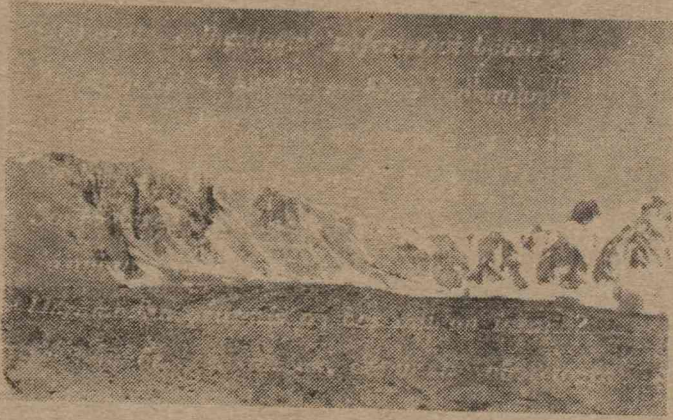

Yol üstünde halıyım
Halının bir dalyım
Dokunmayın siz bana
Ben bir yiğit malıyım.

Ben bir gümüş fenerim
Yana yana dönerim
Kıymet bilmez yar sevdim
Gençliğime yanarım.

Mendilimin uçları
Çıkamam yokuşları
Yarime selâm söylen
Yedi dağın kuşları.

Mavi buluz darıdır
Göğsündeki karmıdır
Gece gündüz yanarım
Hiç haberin varıdır.

Acı pathıcanı kırağı çalmaz.

Havada var kırlangıç
Bardağını ayır iç
Beni yarden ayıran
Kan ağlasın bir avuç.

Bülbül öter mişede
Gül yağı var şişede
İller yarım dedikçe
Ben ağlarım köşede.

Mavidir yüzük kaşı
Uzaktır "Çardak başı,"
Yar aklıma düşünce
Durmaz gözümün yaşı.

Türk Folkloruna kısır diyenler bu
şaheserleri ilgi ile okumalıdır.

(Devam edecek)

Bir Aşk Sahifesi

(EMİL ZOLÂ) dan

Mavi ışık saçan gece kandili ocağın üzerinde yanıyor, kandle dayalı büyük bir kitap odanın mühim bir kısmının gölgelenmesine sebep oluyordu. Odada öyle tatlı bir ışık vardı ki sandalyalar, kadife perdeler, yuvarlak masa ve iki pencere arasına yerleştirilmiş gardirop bu renk oyunu içinde mavileşiyorlar, mobilyalar, halılar, kilimler gecenin bu saatinde mübhem ve bulutlu bir renge bürünüyorlardı.

Pencerelerin karşısında, köşede, kadife örtülü büyük karyola, siyah bir yığın teşkil ediyor, örtüsünün rengi sarımtırak bir manzara arz ediyordu.

Dul bir anne olan (Elen), tek başına, ellerini kavuşturmuş, sıkıntılı bir durumla etrafına bakınıyordu. Bu sessizlik denizinde saat biri çaldı. Sanki, mahallenin bütün gürültüleri ölmüşlerdi.. Yalnız, bu yüksek (Trokadero) semti üzerinden, Parisin uzaktan gelen uğultuları eşitiliyordu. (Elen) o kadar hafif nefes alıyordu ki ipek korsajının çizgileri ancak kırmıldanıyor, tatlı bir sessizlik içinde uyukluyorken kumral saçları düğümleniyor, çehresi vuzuhlaşıyor, eğilmiş başı arasına bir şey dinliyormuş gibi bir hal alıyordu. Odanın derinliğinde, başka bir odaya açılan büyük bir kapı, karanlık bir mustatil şeklinde divarı deliyor zannoluyordu.

Ses seda yoktu. Saat bir buçuğu

ÇEVİREN : Muhtar Erdemer

çaldı. Rakkas, her an kuvvetini kayıp ediyor, sesini gittikçe azaltıyor ve bu zayıf ses adeta uykuya susamış odanın ötesinde berisinde eriyordu. Mavi ışıklı gece kandili, yuvarlak masa üstündeki sönmüş lamba, iş kutusu ve bütün eşya.. uyuyordu. (Elen) vavaş, vavaş oyandı, vakur ve tatlı bir eda ile etrafına bakındı.

Saat ikiyi çaldığı zaman bu sesizlik bozuldu. Karanlık odanın içinden evvela bir iç çekiş, sonra muhteşem bir göğsü yarı örten çamaşırların ipek hışırtısı duyuldu ve sessizlik tekrar başladı. Şimdi muztarip bir göğüsten çıkan hafif soluklar işidiliyordu. (Elen) bu durgunluktan sıyrılmak ister gibi ansızın yerinden kalktı, uykudan yeni uyanıyor zan ettiği çocuğuna doğru ilerledi :

— Jan, Jan neyin var çocuğum? diye sordu. Cevap alamayınca ocağın üzerindeki kandili kaparak çocuğun yanına koştu ve :

— Yarabbil bana acı, çocuğumun sıhhati iyi değil, gözüme bir damla uyku girmiyor. Diye söylendi. Acele yandaki odaya girdi. Buradada derin bir sessizlik hüküm sürüyordu. Kandilin bol yağda yüzen fitili titrek bir ışık çıkarıyor, tavana yuvarlak bir leke şeklinde aksediyordu. (Elen) demir karyolaya eğildi. Evvelâ, hiç bir şeyin farkında olmadı. Lâkin bir az sonra, kandilin mavi ışığı altında Janı; başı bir tarafa sarkmış, vücudu

İslanmışın yağmurdan pervası yoktur.

katılmış, boynunun adalaları gerilmiş bir halde gördü. Çocuğun sevimli kütü solmuş, çenesi kilitlenmiş, açık kalmış gözleri perdenin korneşlerine dikilmişti. (Elen) :

— Aman yarabbi çocuğum ölmüş! Diye inledi. Kandili yere bıraktı, titrek ellerile çocuğu yokladı. Çocuk kendini gayip etmiş, kalbi durmuş, küçük eller, küçük ayaklar gerilmişti. Kadın deli olmuş gibi haşyetle :

— Yavrum ölmüş, çocuğum ölmüş! imdat, imdat!.. diye haykırıyordu. Şaşkınlıktan odaya giriyor, tekrar çıkıyor, kendini öteye beriye çarpıyor, ne yapacağını bilmiyordu. Tekrar odaya girdi, kendini karyolaya attı.

— İmdat!.. diye haykırıyordu. Bir kaç saniye sonra tekrar kalktı. Janı kolları arasına aldı. Ellerini çocuğun vücudu üzerinde gezdiriyor, saçlarını öpüyor, ondan bir kelime, alabilmek için çırpınıyordu.

Çocuğun neyi vardı? Bir gün evvel yaramazlık eden, oynayan, sıçıran bu çocuk değilmi idi? Onu böyle cansız bir hale getirmeğe fena havalardan

sebepler olabilir. Aksilik etmiş, annesinin sözlerini dinlememişti. Genç kadın :

— Bir kelime Jan, bir kemilecek söyle! diye yalvarıyor, ne yapacağını bilmiyordu.

Dışarı zifiri karanlıktı. Tek bir ışık yoktu. Pütün ümitleri yıkılmıştı. Çocuğa valvarmakta bir az daha devam etti, fakat çocukta hareketten eser yoktu. Aceba çocuk: bir mide vevabogaz hastalığından mı böyle bir hale gelmişti? kuvvetini, düşüncelerini topluyabilmek, yavrusuna bir çare bulabilmek için kendini zorluyor fakat kolları arasına aldığı çocuğunun katılmış vücudu annelik şefkatini tahrik ediyor, çocuğa bakdıkça ihtilâçlar içinde çırpınıyor, nefsi daralıyordu. Akhın başına toplamağa çalıştı : muvaffak olamadı. Nihayet yemek odasına girdi, oradan mutfaka, mutfaktan hizmetçinin bulunduğu odaya koştu ve hizmetçiye :

— Rozali, Rozali çabuk bir doktor; çocuğum ölmüş!.. diye bağırıyor.

- Devam edec

Zelzeyi gören yangına razı olur.

İğneyi kendine çuvaldızı başkasına batır.

Açlıktan kimse ölmez.

Erciyes'in Okuyucularına cevapları

B. Mahmut Kuru
P. K. No. 12

Antakya-Hatay

Yeni stilde yazılmış dört minik şiirinizi aldık. (Tarif edemediğim) gençlik sayfamıza konmuştur. Bu tarzda yetişen bazı gençler güzel örnekler vermekle beraber, taklitçiler çoğaldığı için bu tarzı da eskittiler. Daha fazla meşgul olduğunuz takdirde sizden birşeyler bekleyebiliriz. Sevgi.

İsa Saniarslan

Başöğretmen

Fakılı

[En Son Sevenin Sözü] gençlik sayfasına konmuştur. Yalnız : " tenin hurdahâş olması ", hiçte iyi bir buluş değil

Minnacık şiire bir satır başlığı da iyi bulmadık. Bizde bulunan şiirlerinizi zaman zaman imkân nisbetinde yayınlamaya çalışacağız. Yeni duyuslarınızla derginin çevrenizde tanıtılmasını bekleriz. Sevgiler

B. Mehmet Esenyel
T. M. O. Ambar Şefi

İncesu

Arkadaşımız Tayyar Ataman'ın selâm kartını ve güzel bir koşmanızı havi mektubunuzu aldık. Uzun zamandan beri beklediğimiz bir selâma aracağımızdan dolayı müteşekkirimiz. [Dâvet] çağırılanları memnun edecek kadar nefis olmakla beraber ilk mısraının bir hece noksan oluşu onu bu sayımıza koymaktan - sizin hesabınıza - bizi men'etti Düzeltilecek iadesini rica ederiz. Bu türlü duyuslarınıza Erciyes'in sayfaları daima açıktır Sevgiler.

B. Mehmet Kalkanoglu
Şarkışla

İki düz yazınızı aldık. [Hulyanın emeli] adlı hikâyenizi ve [Sonbaharda hayat] ı dikkatlice okuduk. Her iki yazınızı şimdilik deneme addediyoruz. Hikâyeniz, gerek teknik ve gerekse ruh tahlilleri itibarıyla çok yavan. Sadece vak'anın kabuğu üzerinde yürüyerek okuyucuyu terdit'e sevk etmek istiyor. Diğer de ne bir tasvir ve ne de bir düşüncenin ifadesini kuvvetlice aksettirmede için onu da maalesef koyamadık. Yeni yazılarınızı bekleriz, Sevgiler.

B. Muhlis Bekem
Maliye Memuru Belkis
Bekem elile

Karaman

Dagızade veya teyze zadeniz olduğuna tahmin ettiğimiz babanızın adını adres veren A. Erdal'ın mektubundan bir gün sonra sizinkini aldık. İkincinin de orta okula henüz bitirmiş, edebiyata hevesli gençler olduğunuz anlaşılıyor. İçinde bulunduğunuz yaş romantiklik denen devrin henüz başladığı çağ olduğu için şiir hevesi de o yaştan türü arzuları gibi doğuverir. Buna bakarak aldanıp vaktini öldüren benimde birçok öğrencilerim oldu. Onlara, herşeyden önce fikren olgunlaşmalarını tavsiye ettim. Ayni şeyi sizin için de tekrarlıyacağım. Erdal, [g, ğ] fark edememesine rağmen, biraz daha çok uğraşıyor. Siz de uğraşırsanız her halde muvaffak olursunuz. O zaman daha lezzetli gönül meyvaları verir ve « istek » lerinizi biz de memnuniyetle yerine getiririz. Sevgiler.

B. Abdurrahman Erdal
Tekel Emekli Hayri
Bekem eli ile

Karaman

(Vefasız mektup) un düzeltilmiş şekli ile (Dağlara) şiirinizi aldık. (bağrım har olsun) pek yerinde kaçmamış ama, onu gelecek sayımıza koyacağız. (Dağlara) yı da imkân bulursak ilerdeki sayımızdan birine koyarız. Sevgiler,

B. Bahri Ulaş

Samsun, Barış, 19 Mayıs, Memleket Sesi özel muhabir ve yazarı

Çarşamba

İki yeni duyusunuzu aldık. [Duyuşlarım] Gençlik sayfamıza konmuştur. [Kaval sesler] de kafiyece gerek zoraki bulunmuş ve gerekse uyuş bakımından hâtalı var. Bilirsiniz ki fiillerle yapılan kafiyelerin takıları atıldıktan sonra kalan köklerin sesçe birbirine uyması lazımdır. Sizin gibi bir meslektaşın Çarşamba'da bulunuşu ve sıcak ilgisi bizi sevindirmektedir. Yeni duyuslarınızı bekleriz. Sevgilerimizle.

B. Mustafa Bayata

Kayseri - Molu

[Erciyes ve Nazır boneuğu] yazınızı bu sayıya koyduk. Bize Molu'nun köy hayatına ait yerli konular üzerine yazılmış yazılar ve töreler gönderirseniz memnun oluruz, Sevgiler.

Halkevleri Dergileri

HALKEVLERİNİN ADI	DERGİNİN ADI	KAÇ GÜNDE BİR ÇIKTIĞI
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	"
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Balıkesir	Kaynak	Aylık
Bursa	Uludağ	Üç aylık
Çorum	Çorumlu	Aylık
Denizli	İnanç	"
Diyarbakır	Karacadağ	"
Eskişehir	Halkevi	"
Gaziantep	Başpınar	"
Isparta	Ün	15 günlük
İzmir	Fikirler	Aylık
İstanbul Eminönü	Yeni Türk	"
" "	Halk Bilgisi Haberi	İki aylık
İstanbul Halkevleri	İstanbul	15 günlük
Kayseri	Erciyes	Aylık
Kars	Doğuş	"
Konya	Konya	"
Manisa	Gediz	"
Samsun	19 Mayıs	"
Trabzon	İnan	15 günlük
Zonguldak	Karaelmas	Üç aylık

Gideceği yer :

Fiatı 15 Krş